

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och lag om ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät samt att bestämmelsen om definitionen på myndighetsnät i kommunikationsmarknadslagen ändras.

Avsikten är att det i den föreslagna lagen ska föreskrivas om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät, tjänsterna i nätet och användningen av tjänsterna samt säkerhetsnätets övriga verksamhet. Enligt förslaget ska lagen under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden säkerställa att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell.

Enligt den föreslagna lagen är säkerhetsnätet ett i kommunikationsmarknadslagen avsett myndighetsnät som är i statens ägo och besittning. Avsikten är att säkerhetsnätet ska omfatta ett kommunikationsnät samt utrust-

ningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur i omedelbar anslutning till det samt de gemensamma tjänsterna i säkerhetsnätet. Det föreslås att det i lagen ska föreskrivas om en skyldighet att använda säkerhetsnätet och om annan användning samt om tjänsteproduktionen i fråga om säkerhetsnätet och de gemensamma tjänsterna i nätet. Enligt förslaget ska det i lagen också föreskrivas om en sådan styrningsmodell för säkerhetsnätets verksamhet som omfattar den allmänna styrningen av verksamheten, ägarstyrningen i fråga om ett företag som är tjänsteproducent samt den strategiska styrningen av verksamheten och stödet för styrningen.

Propositionen innehåller också ett förslag till ändring av kommunikationsmarknadslagen. På grund av den föreslagna ändringen kompletteras definitionen på myndighetsnät i lagen.

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den. De lagar som ingår i propositionen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftningen	3
2.2 Praxis.....	6
Nuvarande praxis.....	6
Säkerhetsnätsprojektet.....	8
2.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet.....	10
2.4 Bedömning av nuläget	12
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
3.1 Målsättning.....	13
3.2 Alternativ	14
3.3 De viktigaste förslagen.....	15
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	16
4.1 Ekonomiska konsekvenser	16
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	22
4.3 Konsekvenser för företagets verksamhet	26
4.4 Konsekvenser för personalen	27
4.5 Samhälleliga konsekvenser	29
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	30
5.1 Beredningsskeden	30
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	31
DETALJMOTIVERING	37
1 LAGFÖRSLAG	37
1.1 Lagen om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätsverksamhet.....	37
1 kap. Allmänna bestämmelser	37
2 kap. Tjänsteproduktionen för säkerhetsnätet	43
3 kap. Styrning och tillsyn	51
4 kap. Särskilda bestämmelser	54
5 kap. Ikraftträdande	57
1.2 Kommunikationsmarknadslagen.....	62
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	62
3 IKRAFTTRÄDANDE	63
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	63
LAGFÖRSLAGEN.....	66
lag om den offentliga förvaltningens säkerhetsnätsverksamhet	66
lag om ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen	74

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I den gällande lagstiftningen finns det inte några författningar om säkerhetsnäts verksamhet. I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät. Den föreslagna lagen ska tillämpas på den offentliga förvaltningens säkerhetsnät, dess tjänster och användningen av tjänsterna samt på säkerhetsnäts övriga verksamhet. Det föreslås att säkerhetsnätet ska vara ett myndighetsnät som är i statens ägo och besittning. Avsikten är att säkerhetsnätet ska omfatta ett kommunikationsnät samt utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur i omedelbar anslutning till nätet samt de gemensamma tjänsterna i säkerhetsnätet.

Enligt förslaget ska säkerhetsnäts verksamhet bestå av två delområden: säkerhetsnätet och styrningen av det. Med säkerhetsnäts verksamhet avses den administrativa, funktionella och tekniska helhet av ovan nämnda delområden, inom vilken verksamheten i fråga om säkerhetsnätet och de tjänster och tjänsteproducenter som hör samman med det samt styrningen av och tillsynen över säkerhetsnätet sammanförs. Avsikten är att säkerhetsnäts verksamhet som helhet betraktad ska bilda en offentlig förvaltningsuppgift, där det huvudsakliga ansvaret bärs av de myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället. Sådana myndigheter som deltar i styrningen av säkerhetsnäts verksamhet är finansministeriet, statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten och Försörjningsberedskapscentralen samt kommunerna. Till verksamhetshelheten föreslås emellertid också höra sådana uppgifter som kräver teknisk och funktionell specialakkunskap och som stöder den verksamhet som bedrivs av myndigheter och där det inte är fråga om utövning av offentlig makt, och som enligt lagförslaget också kan skötas av någon annan än en myndighet inom den offentliga förvaltningen. Enligt lagförslaget är en sådan tjänsteproducent som ansvarar för

uppgifter av detta slag åtminstone aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt är i statens ägo, eller ett dotterbolag som helt ägs av Suomen Erillisverkot Oy.

Avsikten är att lagförslaget ska innefatta bestämmelser om den funktionella och organisatoriska skyldigheten att använda säkerhetsnätet, annan användning av nätet, utrustningsutrymmen, utrustning och informationssystem för nätet, tillhandahållare av tjänster och deras uppgifter, viktighetsklassificeringen i fråga om tjänsteproduktionen för och användningen av säkerhetsnätet, den administrativa och strategiska styrningen av säkerhetsnäts verksamhet, avgifterna för tjänsterna, offentligheten och sekretessen för uppgifterna, personalsäkerheten, handräddning samt arrangemang som gäller lagens ikraftträdande och övergångsperioden.

Propositionen innehåller också ett förslag till ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen (393/2003).

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningen

I den gällande lagstiftningen finns det inte några bestämmelser om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät eller verksamheten i säkerhetsnätet. I den gällande lagstiftningen finns det inte heller några bestämmelser om försvarsmaktens kommunikationsnät, som ligger till grund för säkerhetsnätet, och inte heller några andra bestämmelser i vilka det uttryckligen föreskrivs om de saker som den föreslagna lagen gäller. Däremot ingår i gällande lagstiftning många bestämmelser som ska beaktas i den reglering som gäller verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät.

Säkerhetsnätet bygger på försvarsmaktens kommunikationsnät. För närvarande administreras kommunikationsnätet av försvarsmakten, om vars uppgifter det föreskrivs i lagen om försvarsmakten (551/2007). Enligt 2 § i lagen om försvarsmakten omfattar försvarsmaktens uppgifter det militära försvaret av Finland, vilket innefattar bl.a. övervakning

av landområdena, vattenområdena och luft- rummet samt trygghet av den territoriella integriteten och försvar av den lagliga samhällsordningen. Försvarsmakten ger handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt för skyddande av samhället i övrigt.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om Förvaltningens IT-central (810/2007) har centralen bl.a. till uppgift att producera data- och kommunikationstekniska tjänster för inrikesministeriet och andra ämbetsverk och inrättningar inom förvaltningsområdet. Förvaltningens IT-central kan dessutom producera motsvarande tjänster också för andra statliga ämbetsverk och inrättningar i enlighet med de allmänna utvecklingslinjerna för statens informationsförvaltning och upphandling så som avtalats om produktion av tjänster i serviceavtalen med ämbetsverken och inrättningarna.

I den gällande lagstiftningen finns det inte några bestämmelser om styrningen av säkerhetsnätets verksamhet. Genom den föreslagna lagen skapar man en styrmodell för säkerhetsnätets verksamhet, vars centrala ansvariga aktörer är finansministeriet och statsrådets kansli.

Till finansministeriets ansvarsområde hör enligt 17 § i reglementet för statsrådet (262/2003) bl.a. allmän utveckling av den offentliga förvaltningen och utveckling av statsförvaltningens strukturer, styrningssystem och verksamhet samt styrningen av dataadministrationen inom statsförvaltningen, de allmänna grunderna för den elektroniska kommunikationen och datasäkerheten, statens och kommunernas samarbete inom dataadministrationen samt statsrådets gemensamma dataadministration. Inom ramen för sin nuvarande behörighet har finansministeriet svarat för planeringen och beredningen av den verksamhet i säkerhetsnätet som utförts inom säkerhetsnätsprojektet samt för styrningen av byggandet av ett säkerhetsnät. Avsikten är att det i reglementet för statsrådet görs en ändring som motsvarar den föreslagna lagen och genom vilken man fogar säkerhetsnätets verksamhet till finansministeriets ansvarsområde.

Närmare bestämmelser om finansministeriets uppgifter finns i statsrådets förordning om

finansministeriet (610/2003). Avsikten är att det i statsrådets förordning om finansministeriet ska göras en ändring som överensstämmer med den föreslagna lagen och enligt vilken finansministeriet ska ansvara för den strategiska och ekonomiska styrningen av verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät samt för styrningen av informations- och kommunikationsteknisk aktionsberedskap, annan beredskap och säkerhet i fråga om verksamheten i säkerhetsnätet. Avsikten är att motsvarande ändring även görs i finansministeriets arbetsordning (966/2005). I 2 § i gällande arbetsordning för finansministeriet anges det att vid ministeriet finns bl.a. informations- och kommunikationstekniska funktionen inom den offentliga förvaltningen (OffICT-funktionen). Enligt arbetsordningen bereder OffICT-funktionen bl.a. ärenden som gäller allmän utveckling och samordning av datasäkerhet inom den offentliga förvaltningen, främjande av nätsäkerheten inom den offentliga förvaltningen samt styrning av statens informationssäkerhet.

Enligt 12 § i reglementet för statsrådet hör till statsrådets kanslis ansvarsområde bl.a. tillhandahållande av de allmänna verksamhetsbetingelserna och den allmänna servicen för statsrådet samt statsbolagens och de statliga intressebolagens allmänna ägarpolitik. I 1 § i statsrådets förordning om statsrådets kansli (393/2007) anges det att till statsrådets kanslis uppgifter hör bl.a. säkerhetstjänsten vid statsrådet, sammanställande av en allmän lägesbild av säkerheten och statsrådets gemensamma beredskap för undantagsförhållanden samt beredning och verkställighet av statens allmänna ägarpolitik och ägarstyrning och ägarstyrning av de statligt ägda bolag som lyder under ett ministerium. Enligt 2 § i förordningen hör bl.a. det statligt ägda bolaget Suomen Erillisverkot Oy till kansliets ansvarsområde. Enligt arbetsordningen för statsrådets kansli (242/2012) finns vid statsrådets kansli bl.a. en beredskapsavdelning och en avdelning för ägarstyrning. Enligt 5 § i arbetsordningen hör till beredskapsavdelningens uppgifter bl.a. säkerhetstjänsten vid statsrådet, sammanställande av en allmän lägesbild av säkerheten och statsrådets gemensamma beredskap för undantagsförhållanden. Till avdelningen för ägarstyrnings uppgifter

hör enligt 4 § i arbetsordningen beredning och verkställighet av statens allmänna ägarpolitik och ägarstyrning, ägarstyrning av de statligt ägda bolag som lyder under ett ministerium samt samordning av ministeriernas praxis för ägarstyrning och av samarbetet mellan ministerierna.

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om ägarstyrningen i fråga om den som tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet. Enligt 1 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) tillämpas lagen på beslutsfattande som gäller statens bolagsinnehav och på statens ägarstyrning i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag samt i jämförbara aktiebolag som är i sådana statliga affärsverks besittning som avses i lagen om statliga affärsverk (1062/2010). Om ett bolag som avses ovan är moderbolag till en koncern, tillämpas lagen enligt paragrafens 3 mom. inte på dess dottersamfund. Enligt 2 § avses med ägarstyrning utövande av statens rösträtt vid bolagsstämmor samt andra åtgärder genom vilka staten som aktieägare medverkar i bolagens förvaltning och påverkar deras verksamhetsprinciper.

Enligt den föreslagna lagen är säkerhetsnätet ett i kommunikationsmarknadslagen avsett myndighetsnät. Bestämmelserna om myndighetsnät har inte tillämpats på försvarsmaktens kommunikationsnät, som säkerhetsnätet bygger på. Kommunikationsmarknadslagen är lagstiftning som hör till kommunikationsministeriets ansvarsområde. Enligt 20 § i reglementet för statsrådet hör bl.a. elektronisk kommunikation och kommunikationsservicens datasäkerhet till kommunikationsministeriets ansvarsområde. Närmare bestämmelser om ministeriets uppgifter finns i statsrådets förordning om kommunikationsministeriet (405/2003).

Kommunikationsmarknadslagen innehåller bestämmelser om allmänna kommunikationsnät och kommunikationstjänster som motsvarar bestämmelserna i den föreslagna lagen. Enligt 1 § i kommunikationsmarknadslagen är syftet med lagen att främja utbudet och användningen av tjänster i kommunikationsnät samt att säkerställa att kommunikationsnät och kommunikationstjänster på skäligen villkor är tillgängliga för alla tele-

företag och användare i hela landet. Lagens syfte är också att sörja för att de till buds stående möjligheterna till telekommunikation i Finland motsvarar användarnas rimliga behov, konkurrerar sinsemellan, är tekniskt utvecklade, håller god kvalitet, är driftsäkra och trygga samt har förmånliga priser. I 2 § 9 punkten finns en definition på myndighetsnät. Enligt den punkten avses med myndighetsnät ett kommunikationsnät som byggs för behov i anslutning till allmän ordning och säkerhet, räddningsuppgifter eller befolkningsskyddet och i vilket anslutningar kan tillhandahållas utom myndigheterna även andra användargrupper som är nödvändiga med hänsyn till skötseln av ovan avsedda uppgifter. I 99 § finns särskilda bestämmelser om myndighetsnät. Enligt 99 § 2 mom. fastställer kommunikationsministeriet vilka användargrupper som har rätt att använda ett myndighetsnät. Enligt 90 § ska teleföretagen genom beredskapsplanering och förberedelser för undantagsförhållanden sörja för att deras verksamhet fortgår så störningsfritt som möjligt även under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1080/1991) samt vid störningar under normala förhållanden. Med teleföretag avses enligt 2 § 21 punkten i lagen nätföretag eller tjänsteföretag. Nätföretag tillhandahåller ett kommunikationsnät som det äger eller på någon annan grund förfogar över för överföring, distribution eller tillhandahållande av meddelanden. Tjänsteföretag överför meddelanden i ett kommunikationsnät som det förfogar över eller har fått tillgång till av ett nätföretag eller distribuerar eller tillhandahåller meddelanden i ett masskommunikationsnät.

Avsikten med den föreslagna lagen är att under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell. I säkerhetsnätet förmedlas myndighetsinformation. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om rätten att ta del av myndigheternas offentliga handlingar samt om tystnadsplikt för den som är verksam vid en myndighet, om handlingssekretess samt andra för skyddande av allmänna och enskil-

da intressen nödvändiga begränsningar av rätten att ta del av en handling och bestäms om myndigheternas skyldigheter för att lagens syfte ska nås. Enligt 4 § 2 mom. i lagen gäller vad som sägs om en myndighet även sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt och som enligt en lag, en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning utför ett offentligt uppdrag. I 24 § föreskrivs om sekretessbelagda myndighetshandlingar. Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 36 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har statsrådets förordning om informationssäkerheten inom statsförvaltningen (681/2010) utfärdats. I den föreskrivs det om de allmänna kraven på informationssäkerhet i fråga om hanteringen av handlingar hos en statsförvaltningsmyndighet samt om grunderna för klassificeringen av handlingar och de krav på informationssäkerhet som motsvarar klassificeringen och som ska iakttas vid hanteringen av handlingar.

De aktörer som enligt den föreslagna lagen ansluter sig till säkerhetsnätets verksamhet gör de upphandlingar som ordnandet av tjänsteproduktionen och användningen av säkerhetsnätet förutsätter. Enligt 1 § i lagen om offentlig upphandling (348/2007) ska de statliga och kommunala myndigheterna samt övriga upphandlande enheter konkurransutsätta sin upphandling så som föreskrivs i lagen. Enligt 6 § i lagen är en upphandlande enhet utöver statens, kommunernas och samkommunernas myndigheter bl.a. varje upphandlare, om upphandlaren för upphandlingen har fått understöd av en upphandlande enhet som avses i paragrafen till ett belopp som överstiger hälften av upphandlingens värde. Lagen om offentlig upphandling innehåller också bestämmelser om undantag från tillämpningsområdet. Undantag som fastställs i dessa bestämmelser är bl.a. den så kallade säkerhetsavvikelsen, ensamrättsgrunden och upphandlingar hos enheter som är anknutna till den upphandlande enheten.

Syftet med den föreslagna lagen ansluter sig till den verksamhet som bedrivs av den högsta statsledningen och de myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten i

samhället och avsikten är att det i lagen ska föreskrivas om bl.a. användningen av säkerhetsnätet för funktioner som gäller statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten samt gränssäkerheten. Upphandling i anslutning till dessa funktioner kan typiskt utgöras av sådan försvars- och säkerhetsupphandling som avses i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011). I ovan nämnda lag föreskrivs det om statliga och kommunala myndigheters och andra upphandlande enheters skyldighet att konkurransutsätta sin försvars- och säkerhetsupphandling samt om de principer och förfaranden som ska tillämpas på dessa upphandlingar. Syftet med lagen är att, utan att det äventyrar statens viktiga säkerhetsintressen, effektivisera användningen av allmänna medel, främja upphandling av hög kvalitet och garantera jämlika möjligheter för företag och andra sammanslutningar att erbjuda varor, tjänster och byggtreprenader vid anbuds förfaranden för offentlig försvars- och säkerhetsupphandling.

2.2 Praxis

Nuvarande praxis

Försvarsmakten har för närvarande ett datanät som omfattar hela landet och som är byggt för behov för det militära försvaret under undantagsförhållanden, nämligen försvarsmaktens kommunikationsnät, som gör det möjligt att överföra uppgifter som omfattas av skyddsnivå II (hemlig). Användningen och utvecklandet av försvarsmaktens kommunikationsnät har varit i försvarsmaktens besittning och det har finansierats med anslag som anvisats försvarsmakten. Byggandet av nätet inleddes delvis redan på 1960-talet i anslutning till ibruktagandet av fjärrspaningsradar. Förbindelserna har senare utvidgats, byggts ut och säkrats genom tillämpning av olika tekniska lösningar, decentralisering av system, kablar och apparatur samt genom utnyttjande av teleföretagens infrastruktur. Till försvarsmaktens kommunikationsnät hör bl.a. kabelnät, utrustningsutrymmen, utrustning för transmissionssystem och förmedling samt utrustning för kontroll och övervakning av nätet. Kabelnätverken är delvis i för-

svarsmaktens ägo och besittning och delvis utgörs de av fiberkabelpar som hyrs av teleföretagen. Kabelnätens accesspunkter samt den utrustning för transmissionssystem och förmedling som datakommunikationen kräver liksom även utrustningen för kontroll och övervakning är huvudsakligen placerad i de utrustningsutrymmen som är i försvarsmaktens besittning.

Försvarsmaktens kommunikationsnät upprätthålls av Försvarsmaktens Ledningssystemcentral, som lyder under huvudstaben. Försvarsmaktens Ledningssystemcentral är en inrättning som avses i statsrådets förordning om försvarsmakten (1319/2007). Marinen svarar för upprätthållandet av kommunikationsnätet på havsområdena. Med drift avses att leverantören planerar, bygger eller låter bygga nätet, utövar tillsyn över nätets tillstånd, utför nätstyrningsåtgärder samt reparerar eller låter reparerar fel i nätet. Försvarsmakten har utbildad och kompetent personal för upprätthållandet och driften av nätet under normala förhållanden. För verksamhet under undantagsförhållanden har dessutom utbildats reservtrupper, som gör det möjligt att reparerar fel i dataöverföringsnätet, utvidga nätet samt ansluta krigstida trupper till nätet.

Till försvarsmaktens kommunikationsnät hör utrustningsutrymmen från teknikskåp i byggnader till kraftigt befästa signalstationscontainrar i terrängen. I utrustningsutrymmena finns sådan teknologi som krävs för dataöverföring, t.ex. utrustning för transmissionssystem och förmedling. Ett stamnät omfattar knutpunkterna i stamförbindelserna (signalstationer) och förbindelserna mellan dem. Ett regionnät omfattar knutpunkten i stamnätet och lättare utrustningsutrymmen på området och förbindelserna mellan dem. Ett accessnät omfattar transmissionsvägen från antingen stamnätets eller regionnätets knutpunkt till kundens accesspunkt och utrustning. Accesspunkten är det gränssnitt från vilket kunden ansluts till försvarsmaktens kommunikationsnät med sina egna system eller sin egen utrustning.

Försvarsmaktens kommunikationsnät har utvecklats och det upprätthålls med tanke på försvarsmaktens behov av verksamhet under undantagsförhållanden. Under normala för-

hållanden framhävs vid användningen av nätet behovet av sådan dataöverföring som särskilt hänför sig till övervakningen och tryggheten av den territoriella integriteten. Kommunikationsnätet har byggts med beaktande av hög beredskap och hög säkerhet, för att nätets användbarhet ska vara tryggad i olika situationer av hot.

Det slutna dataöverföringsnät som byggts för försvarsmaktens egna behov och den självständiga hanteringen av det har bildat fundamentet för utförandet av försvarsmaktens lagstadgade uppgifter och för skyddet mot de ständigt ökande hoten mot informationsnäten.

Suomen Erillisverkot Oy är leverantör för myndighetsradionätet (VIRVE). De centrala delarna i VIRVE-nätets konstruktion är centralerna (ca 15 st.), radiobasstationerna (ca 1 300 st.) och dataöverföringsförbindelserna mellan dem. Anslutningen till VIRVE-nätet sker i regel via en radiotelefon som baserar sig på TETRA-teknik och som används av de centrala myndigheter som ansvarar för säkerheten, dvs. polisen, räddningstvåsen, den prehospitala akutsjukvården, Gränsbevakningstvåsen och försvarsmakten. Suomen Erillisverkot Oy är ett bolag som helt och hållet ägs av staten. I nuläget skaffar bolaget både de dataöverföringsförbindelser som behövs mellan centralerna och de som behövs för radiobasstationerna av de kommersiella teleföretagen. Verksamheten finansieras genom användaravgifter och under senare år har verksamheten även delvis finansierats genom centraliserad finansiering.

Statens gemensamma kommunikationslösning (VY-nätet) är en kommunikationstjänst som är avsedd för organisationer inom statsförvaltningen och som anskaffats av en kommersiell tjänsteleverantör. Med hjälp av den kan organisationer inom statsförvaltningen och deras verksamhetsställen anslutas till varandra och organisationerna kan koppla upp sig på statens gemensamma tjänster samt på externa tjänster, såsom internet. VY-nätet bildar ett internt statligt intranät för de statliga ämbetsverk som är anslutna till det. I statens gemensamma nät ansluts de statliga organisationerna och deras olika verksamhetsställen till varandra och till de gemensamma tjänsterna genom en säkrad växelkärna. De

olika verksamhetsställena skaffar sin anslutning till VY-nätet genom ett ramavtal som konkurrensutsatts av Hansel Ab. VY-nätet erbjuder en högre informationssäkerhetsnivå samt kommunikationstjänster med en förhöjd beredskapsnivå. Tjänsterna i VY-nätet tillhandahålls för närvarande av TeliaSonera Finland Oyj, och det ramavtal som ingåtts med bolaget har konkurrensutsatts av Hansel i samarbete med Statens IT-servicecentral.

Statsrådets nät är statsrådets interna kommunikationslösning, där Statens IT-servicecentral vid Statskontoret ansvarar för tjänsten och producerar den tillsammans med teleföretagen. Statsrådets nät ägs av staten och finansministeriet svarar för dess utveckling. Nätet finansieras genom direkt budgetfinansiering. Avsikten är att göra statsrådets nät till en del av säkerhetsnätet.

I nuläget används försvarsmaktens kommunikationsnät av försvarsmakten. Avsikten är att inom ramen för projektet för förvaltningens säkerhetsnät åren 2009-2013 utvidga försvarsmaktens kommunikationsnät så att det omfattar ca 60 av inrikesministeriets verksamhetsställen. Inrikesministeriet använder ett stamnät som har hyrts av teleföretag och kommunikationstjänster som tillhandahålls av Förvaltningens IT-central HALTIK. Inrikesministeriets stamnät administreras av Förvaltningens IT-central och dess kommunikationsutrustning upprätthålls av teleföretagen. Den helhet som inrikesministeriet använder ersätts med säkerhetsnätet. För närvarande använder ministerierna huvudsakligen statsrådets nät. Finansministeriet har instruerat de statliga ämbetsverken att använda VY-nätet och den gemensamma accesslösning som ansluter sig till det. I fråga om VY-nätet framskrider ibrukttagandet ämbetsverk för ämbetsverk, i enlighet med deras behov.

De centrala framtida användarna av säkerhetsnätet har tillgång till informations- och kommunikationstekniska tjänster av olika slag, genom vilka de stöder och sköter den interna kommunikationen och kommunikationen mellan andra myndigheter. Dessa informations- och kommunikationstekniska tjänster tillhandahålls av både ämbetsverken själva och kommersiella tjänsteproducenter. Alla aktörer är beroende av dem som leverer-

ar informationssystem och informationsutrustning och av vilka de ska skaffa underhållstjänster för de informations- och kommunikationstekniska tjänsterna och programvaran.

Säkerhetsnätprojektet

Statsrådet tillsatte i december 2007 efter finansutskottets behandling ett planeringsprojekt i syfte att främja nätsäkerheten inom den offentliga förvaltningen. Projektet administrerades av statsrådets kansli. Projektet hade som uppgift att planera ett säkert datakommunikationsnät och nättjänster för förvaltningen och i synnerhet säkerhetsmyndigheterna. I planeringen skulle de befintliga nätlösningarna beaktas. Enligt beslutet om tillsättande löpte mandattiden för projektet ut vid utgången av 2009. Statsrådet beslutade i april 2009 att avsluta nämnda planeringsprojekt och tillsatte samtidigt projektet för förvaltningens säkerhetsnät (TUVE-projektet) för den fortsatta beredningen av ärendet. Mandattiden för projektet började den 9 april 2009 och löpte ut den 31 december 2011. I beslutet fastställdes det att finansministeriet ska svara för den centraliserade projekthanteringen och samordningen av delprojekten. Projektets mandattid förlängdes till utgången av 2012 och budgeten justerades i samband med att riksdagen godkände den fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2010 vid riksdagens plenum den 1 december 2010. För att slutföra projektet för förvaltningens säkerhetsnät förlängde statsrådet genom ett beslut i juni 2012 projektets mandattid till utgången av 2013. I säkerhetsnätprojektet deltar statsrådets kansli, finansministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet och utrikesministeriet.

Målet med projektet för förvaltningens säkerhetsnät är att före utgången av 2013 integrera inrikesförvaltningens datakommunikationstjänster i försvarsmaktens kommunikationsnät. Dessa sammanlänkade nät bildar säkerhetsnätets basnät. Säkerhetsnätet blir färdigt vid utgången av 2013 och erbjuder de centrala myndigheter som svarar för säkerheten och statens ledning, inklusive ministerierna, en datakommunikationslösning med hög beredskapsnivå.

Grundtanken bakom säkerhetsnätsprojektet är att garantera att säkerhetsmyndigheternas datakommunikation skyddas och att den fungerar samt att det kritiska informationsmaterial som säkerhetsmyndigheterna förfogar över lagras och administreras i Finland liksom även att ett överdrivet beroende av enskilda kommersiella aktörer undviks. I projektbeskrivningen anges det att syftet med säkerhetsnätet är att förbättra statsledningens förmåga att fatta beslut, bildandet av en lägesbild och informationsutbytet mellan myndigheterna samt förutsättningarna för att informationen är integrerad och obestriddig i alla säkerhetssituationer. Målet med projektet har varit att säkerhetsnätet byggs för myndigheternas dagliga bruk, men att datanätet ska fungera tillförlitligt även vid störningar och undantagsförhållanden, t.ex. vid händelse av naturfenomen, elavbrott eller webbtackor.

Statsrådet överlämnade i maj 2011 ett principbeslut om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen. Enligt punkt 1 i principbeslutet överförs säkerhetsnätets optiska kablar och apparatur, som ägs av staten, samt hyresavtalen, till de delar om vilka särskild överenskommelse ingås, till det statsägda aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som lyder under statsrådets kansli och som ansvarar för upprätthållandet av denna infrastruktur. Suomen Erillisverkot Oy:s verksamhetsområde utvidgas till denna del. I punkt 1 i beslutet har riktlinjer även dragits upp för att en utredning inom ramen för säkerhetsnätsprojektet görs i syfte att fastställa detaljerna kring överföringen av egendom. Enligt punkt 2 i beslutet görs det en utredning som syftar till att de uppgifter som stöder hög beredskap inom förvaltningen stegvis överförs till Suomen Erillisverkot Oy i samarbete med TUVE-projektet och de förvaltningsområden som deltar i det. De uppgifter som överförs omfattar produktion, upprätthållande och utbud av tjänster som är gemensamma för alla. I punkt 2 i beslutet har riktlinjer även dragits upp om att Suomen Erillisverkot Oy börjar, när avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli så bestämmer, förbereda skötseln av uppgifterna tillsammans med säkerhetsnätsprojektet och

de förvaltningsområden som deltar i det. Enligt punkt 3 i beslutet ansvarar avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli fortfarande för ägarstyrningen av Suomen Erillisverkot Oy. Enligt riktlinjen i punkt 3 i beslutet är finansministeriet, försvarsministeriet och inrikesministeriet företrädare i aktiebolagets styrelse, och styrelsen förfogar dessutom över tillräcklig företagsekonomisk sakkunskap. Enligt riktlinjerna ansvarar finansministeriet för den strategiska ledningen av säkerhetsnätets IKT-funktion och utvecklingen av IKT-beredskapen samt för styrningen av en centraliserad användning av budgetfinansieringen. I punkt 3 i beslutet finns även riktlinjer om att finansministeriet bistås av ett strategiskt styrningsorgan som är underställt ministeriet och sammansatt av företrädare för de förvaltningsområden som deltar i projektet. Enligt punkt 4 ska det klarläggas på vilket sätt styrningen av säkerhetsnätets verksamhet ytterligare kan förstärkas på annat sätt än enbart genom användning av metoderna enligt aktiebolagslagen. Enligt punkt 5 i beslutet ska man dessutom i syfte att genomföra de ovannämnda riktlinjerna bereda de nödvändiga författningsändringarna så att ändringsförslagen ska kunna behandlas och sättas i kraft senast den 1 januari 2013.

Regeringens finanspolitiska ministerutskott drog den 26 november 2012 upp riktlinjer för säkerhetsnätets verksamhet. Ministerutskottet anförde att beredningen av lagstiftningen ska fortsätta så att lagförslaget överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2013, och målet är att lagen träder i kraft den 1 juli 2013. Finanspolitiska ministerutskottet anförde att den lag som gäller säkerhetsnätets verksamhet ska stärka verksamhetens styrnings-, förvaltnings- och serviceproduktionsmodell, skyldigheten att använda säkerhetsnätet och överföringen av funktioner i anknäring till att serviceproduktionsmodellen tas i bruk. Genom finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer preciserades riktlinjerna i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 så att avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli svarar för ägarstyrningen av Suomen Erillisverkot Oy så som det föreskrivs om detta i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) och att finansministeriet svarar för den allmänna administrati-

va, strategiska och ekonomiska styrningen av verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät samt för styrningen av informations- och kommunikationsteknisk aktionsberedskap, annan beredskap och säkerhet i fråga om verksamheten i säkerhetsnätet. Finanspolitiska ministerutskottet slog även fast finansieringsmodellen för säkerhetsnätets verksamhet. Enligt riktlinjerna täcks kostnaderna för säkerhetsnätets verksamhet med bruksavgifter som tas ut av kunderna i enlighet med de tjänster som de beställt. I fråga om de första två åren uppskattas behovet av öronmärkta tilläggsfinansieringsandelar vid ram- och budgetbehandlingen särskilt för inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområde.

2.3 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Sverige

I Sverige används ett datakommunikationsnät för informationssäker kommunikation mellan myndigheterna och i anknytning till samarbetet inom Europeiska unionen (Swedish Government Secure Intranet, SGSI), som är avskilt från internet. Från detta nät finns det en datakommunikationsanslutning bl.a. till systemet för behandling av Europarådets och kommissionens sekretessbelagda handlingar, och anslutningen uppfyller de krav som ställs på behandlingen av Europeiska unionens sekretessbelagda uppgifter. Nätet är byggt med beaktande av kraven på hög beredskap och hög informationssäkerhet. Nätet administreras av Myndigheten för Säkerhet och Beredskap, MSB. Nätet upprätthålls av försvarsmakten, polisförvaltningen och aktiebolaget Telia. I Sverige finns inte någon speciallagstiftning om nätet, användningen av det och dess verksamhetsmodeller.

Danmark

I Danmark använder de myndigheter som ansvarar för säkerheten separata datakommunikationsnät med en högre säkerhetsnivå. I regel har myndigheterna, t.ex. försvarsmak-

ten och polisen, dock kommunikationslösningar som är byggda och avsedda för eget bruk. Dessa kommunikationslösningar grundar sig på lösningar med förhöjd säkerhetsnivå som marknadsaktörer har byggt och som fungerar över internet med kryptering eller andra metoder. I Danmark finns inte någon speciallagstiftning eller någon förvaltningsmodell gällande detta.

Tyskland

Tyskland har en särskild lösning för tal-kommunikation och datatrafik mellan de högsta myndigheternas huvudsakliga verksamhetsställen i förbundsstaten (Informationsverbund-Berlin-Bonn, IVBB). I Tyskland finns även ett datanät som omfattar hela förbundsstaten (Bundesverwaltungsnetz, BVN), och inom vilket myndigheterna kan koppla upp sig med hjälp av skyddade förbindelser. Dessutom har förbundsstaten inom sin förvaltning nätverkslösningar för datatrafiken inom enskilda förvaltningsområden samt ca 40 individuellt planerade och upprätthållna specialnät särskilt för säkerhetsmyndigheterna. För militär kommunikation finns separata kommunikationsnät för försvarsförvaltningen.

Utgångspunkten inom den tyska förbundsstatens förvaltning är att det offentliga nätet inte används för kommunikation mellan myndigheter. Det särskilda nätet för kommunikation mellan de högsta myndigheternas huvudsakliga verksamhetsställen i förbundsstaten (Informationsverbund-Berlin-Bonn, IVBB) stöder sig på den nationella leverantörens, Deutsche Telekom, nät, men det upprätthålls separat. Det IP-datanätverk som omfattar hela förbundsstaten (Bundesverwaltungsnetz BVN) använder det offentliga nätet, och dess säkerhetsnivå har säkerställts på basis av avtal. Inrikesministeriet har hand om styrningen av dessa nät.

I Tyskland planerar man att ersätta ovan nämnda nätlösningar, dvs. Informationsverbund-Berlin-Bonn (IVBB) och Bundesverwaltungsnetz (BVN) med en ny nätinfrastuktur (Netze des Bundes, NdB), som erbjuder alla myndigheter i förbundsstaten en kommunikationslösning med hög skyddsnivå. Denna lösning utnyttjar delvis det offent-

liga nätet, men upprätthållandet av det är helt och hållet separat. Förbundsstatens högsta ledning och centrala myndigheter som ansvarar för säkerheten har nätanslutningar för vilka det finns lösningar som är helt och hållet separata. Tyskland håller för närvarande även på att bedöma möjligheterna till en basnätsstruktur, som är helt avskild från det offentliga nätet och som ägs och administreras endast av förbundsstaten.

I Tyskland grundar sig den administrativa ledningen av informationsteknikområdet i huvudsak på informationsteknikombudets (Beauftragte der Bundesregierung für Informationstechnik, BfIT) befogenheter. Informationssäkerheten och cybersäkerheten övervakas och utvecklas av institutet för säker informationsteknik (Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik, BSI).

Det föreskrivs i lag om sammanslagning av de informationstekniska nätverken i den tyska förbundsstaten och delstaterna (Gesetz über die Verbindung der informationstechnischen Netze des Bundes und der Länder IT-NetzG). I lagen ingår ramar för en sammanslagning av förbundsstatens och delstaternas nät och för samarbetet mellan aktörerna.

Internationella överenskommelser

Det första tilläggsprotokollet till Genèvekonventionen, som gäller skydd för offren i internationella väpnade konflikter, har i Finland satts i kraft genom förordning (FördrS 82/1980).

Enligt artikel 48 i tilläggsprotokollet till konventionen ska de stridande parterna, i syfte att tillse att civilbefolkningen och civil egendom respekteras och skyddas, alltid göra åtskillnad mellan civilbefolkning och kombattanter samt mellan civil egendom och militära mål samt följaktligen rikta sina operationer enbart mot militära mål.

Enligt artikel 52 stycke 1 i tilläggsprotokollet till konventionen får civil egendom varken utsättas för anfall eller för repressalier. Civil egendom är all egendom som inte utgör militärt mål. Enligt artikel 52 stycke 2 ska anfall vara strängt begränsade till militära mål. Vad egendom beträffar ska de militära målen uteslutande omfatta egendom som på grund av art, läge, ändamål eller användning

effektivt bidrar till de militära operationernas genomförande och vars totala eller partiell förstöring, beslagtågande eller neutralisering under de vid tidpunkten gällande förhållandena medför en avgjord militär fördel. Vid tvekan om huruvida egendom som normalt används för civila ändamål, såsom hus eller annan form av bostad eller skolor, kan bli utnyttjade i syfte att effektivt bidra till militär verksamhet, ska förutsättas att så icke blir fallet enligt artikel 52 stycke 3.

Enligt artikel 58 i tilläggsprotokollet till konventionen ska parterna i konflikten i möjligaste mån bl.a. undvika att förlägga militära mål till platser belägna inom eller i närheten av tätbefolkade områden samt vidta övriga nödvändiga försiktighetsåtgärder i syfte att skydda civilbefolkning, civilpersoner och civil egendom som står under deras kontroll mot faror som uppkommer till följd av militära operationer.

De rättsnormer som gäller krig förbjuder eller förhindrar inte att ett gemensamt säkerhetsnät upprättas för militära och civila myndigheter. I planeringen av den beredskap som hör till säkerhetsnätet måste man emellertid beakta de skyldigheter i rättsnormerna vid krig som gäller åtskillnaden mellan militära mål och civila mål samt försiktighetsåtgärder.

När säkerhetsnätet även används för militära ändamål kan de centrala delarna av säkerhetsnätet och dess infrastruktur, t.ex. nätets knutpunkter eller utrustningssalar, betraktas som s.k. lagliga mål under beväpnade konflikter. Detta ska beaktas i beredskapsplaneringen så att inte t.ex. genomförandet av befolkningsskyddsorganisationernas uppgifter eller skyddet av dem vid väpnade konflikter äventyras.

En sammanslagning av militära och civila mål och den synliga förflyttningen av krigföringens tyngdpunkt till cyberrymden ökar riskerna för att säkerhetsmyndigheternas verksamhet påverkas via nätet.

På initiativ av Nationernas förbund avtalades genom konventionen av 1921 (FördrS 1/1922) om icke-befästade och neutralisering av Ålandsöarna. Finland har genom konventionen gällande Ålandsöarna av år 1940 mellan Finland och Socialistiska Rådrepublikenas Förbund (FördrS 24/1940)

även förbundit sig att demilitarisera Åland-söarna. I det fredsfördrag som undertecknades i Paris 1947 efter andra världskriget (FördrS 20/1947) bestämdes det dessutom att Ålandsöarna förblir demilitariserade i enlighet med den rådande situationen.

2.4 Bedömning av nuläget

Beredningen och utvecklingen av verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät som avses i den föreslagna lagen administreras av projektet för förvaltningens säkerhetsnät (TUVE). Projektets mandattid går ut den 31 december 2013. Avsikten är att säkerhetsnätets verksamhet, när den föreslagna lagen träder i kraft, stämmer överens med de mål som uppställts för verksamheten och utgör en fortlöpande verksamhet inom den offentliga förvaltningen och för de tjänsteproducenter som omfattas av denna verksamhet. Till säkerhetsnätets verksamhet hör bl.a. funktioner som är betydande för att säkerställa livsviktiga funktioner i samhället. Uppgifterna i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet är offentliga förvaltningsuppgifter, och avsikten är att en del av dessa ska skötas av ett statsägt aktiebolag. Säkerhetsnätet, dess användningssätt och användningssituationer samt olika aktörers uppgifter i anslutning till nätet bildar en funktionell helhet som är avsedd att vara enhetlig. På grund av dessa omständigheter föreslås det att det i lagstiftningen ska föreskrivas om den fortlöpande operativa verksamheten i säkerhetsnätet och administreringen av den. Lagstiftningen bör fastställa och precisera det som statsrådet konstaterat i sitt principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen.

I de gällande bestämmelserna om ministeriernas verksamhetsområden och uppgifter fastställs de olika ministeriernas behörighet på allmän nivå. Verksamheten i säkerhetsnätet förutsätter bestämmelser i vilka det närmare föreskrivs bl.a. om de ansvar som hänför sig till denna verksamhet samt om användningen och styrningen av säkerhetsnätet.

I kommunikationsmarknadslagen föreskrivs det om myndighetsnät. I 2 § 9 punkten finns en definition på myndighetsnät. Enligt

den punkten avses med myndighetsnät ett kommunikationsnät som byggts för behov i anslutning till allmän ordning och säkerhet, räddningsuppgifter eller befolkningsskyddet och i vilket anslutningar kan tillhandahållas utom myndigheterna även andra användargrupper som är nödvändiga med hänsyn till skötseln av ovan avsedda uppgifter. Säkerhetsnätet föreslås vara ett i kommunikationsmarknadslagen avsett myndighetsnät. Kommunikationsmarknadslagens definition på myndighetsnät innefattar inte alla de funktioner för vilka säkerhetsnätet har byggts, och därför måste kommunikationsmarknadslagen preciseras till denna del. Bestämmelserna i kommunikationsmarknadslagen är inte heller tillräckligt heltäckande för att reglera säkerhetsnätets verksamhet i sin helhet.

I myndigheternas verksamhet tillämpas olika och delvis icke-kompatibla datakommunikationslösningar. Mer allmänt har bl.a. Statens revisionsverk samt Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i sin utvärdering gällande Finland av den 31 maj 2010 fäst uppmärksamhet vid problemen med de branschspecifika lösningarna i den offentliga förvaltningens verksamhet och de brister som föranleds av att data-systemen inte är kompatibla sinsemellan. I förvaltningsområdenas inbördes, interna och externa samarbete och även i samarbetet mellan olika säkerhetsmyndigheter tillämpas olika verksamhetsätt och datakommunikationslösningar. Avsikten är att man genom bestämmelser om säkerhetsnätets verksamhet ska ta i bruk ett enda och enhetligt myndighetsnät för den offentliga förvaltningen, vilket kommer att samordna verksamheten inom detta område.

Syftet med säkerhetsnätets verksamhet är att säkerställa att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell. Dessutom är avsikten att det kritiska informationsmaterial som dessa aktörer producerar ska lagras och administreras i Finland och att ett överdrivet beroende av enstaka kom-

mersiella aktörer kan undvikas. Syftet med säkerhetsnätets verksamhet är att förbättra statsledningens förmåga att fatta beslut, bildandet av en lägesbild och informationsutbytet mellan myndigheterna liksom även förutsättningarna för att informationen är integrerad och obestridlig i alla säkerhetssituationer. Avsikten är att säkerhetsnätet byggs för myndigheternas dagliga bruk, men att datanätet ska fungera tillförlitligt även vid störningar och undantagsförhållanden, t.ex. vid händelse av naturfenomen, elavbrott eller webbattacker. De mål som ställs på säkerhetsnätets verksamhet förutsätter reglering på lagnivå, dvs. att det utfärdas bestämmelser som är tydliga, tillräckligt exakta och avgränsade samt att de är förpliktande för de olika aktörerna.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att ordna tjänsteproduktionen, administrationen och styrningen i fråga om säkerhetsnätets verksamhet samt föreskriva om användningen av tjänsterna i säkerhetsnätet. Målet med den verksamhets- och förvaltningsmodell som genom lagen fastställs för säkerhetsnätets verksamhet är att säkerställa att säkerhetsnätet och tjänsterna för det fortgår obrutet under normala förhållanden, vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden, så att man med hjälp av dem kan säkerställa att den information som behövs i det samhälleliga beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell. Målet är att skapa förutsättningar för den kommunikation som behövs för samarbetet mellan de myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten samt för att skapa en gemensam lägesbild. I styrnings- och serviceproduktionsmodellen för säkerhetsnätet koncentreras på ett genomskinligt och kostnadseffektivt sätt det kunnande, den infrastruktur och de tjänster som ansluter sig till säkerheten och beredskapen i fråga om kommunikationen mellan de myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten.

Syftet med propositionen är att målen för säkerhetsnätets verksamhet ska nås före 2017. Avsikten är att upprätthållandet, utvecklandet och styrningen av säkerhetsnätets verksamhet ska inledas när lagen träder i kraft. Då ska de centrala informations- och kommunikationstekniska tjänster som är gemensamma för myndigheterna och viktiga med tanke på säkerheten samt användningen av de informationssystem som är gemensamma för säkerhetsmyndigheterna kunna koncentreras till säkerhetsnätet. I målbilden för säkerhetsnätets verksamhet möjliggörs och säkerställs det att informationsöverföringen och samarbetet mellan de myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället samt att de gemensamma informationssystem som ansluter sig till säkerheten utvecklas med beaktande av de effektivitetskrav som ställs på verksamheten.

Det föreslås att den produktivitetsmodell för säkerhetsnätet och dess tjänster som föreslås i lagen ska tas i bruk stegvis. Avsikten är att det 2013 och 2014 ska produceras nät- och infrastruktur-tjänster samt informations- och kommunikationstekniska tjänster för säkerhetsnätet som ett samarbete mellan myndigheterna. När lagen träder i kraft är de centrala tjänsteproducenterna Förvaltningens IT-central HALTIK och försvarsmakten. År 2017 produceras det för säkerhetsnätets verksamhet informations- och kommunikationstekniska tjänster som ett samarbete mellan de centrala tjänsteproducenterna. De centrala tjänsteproducenterna är koncernen Suomen Erillisverkot och den centrala aktör inom den offentliga förvaltningen som producerar sådana icke branschspecifika IKT-tjänster som stöder hög beredskap och hög informations-säkerhet, om en sådan enhet senare inrättas.

Det föreslås att de som använder säkerhetsnätet ansluts stegvis som användare till det i takt med att de olika tjänsterna inom nätet blir tillgängliga och uppfyller kraven på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet. Användarna ska dessutom uppfylla de förutsättningar som gäller användningen av säkerhetsnätet. Avsikten är att de centrala användargrupperna, bl.a. vissa ämbetsverk inom inrikesministeriets förvaltningsområde och försvarsmakten, ansluts till säkerhetsnätet före lagens ikraftträdande, så

att de fr.o.m. lagens ikraftträdande är sådana användare av säkerhetsnätet som överensstämmer med den användningsskyldighet som avses i lagen. Användarna inom de områden som överensstämmer med den användningsskyldighet som avses i den föreslagna lagen ansluts som användare till säkerhetsnätet i takt med att tjänsterna har blivit godkända att tas i bruk som sådana som uppfyller kraven och användarnas befintliga serviceavtal tillåter det.

Målet med den föreslagna lagen är att skapa förutsättningar för att säkerhetsnätet ska kunna erbjuda alla användare av nätet och de viktigaste tillhandahållarna av tjänster en sådan stabil servicemiljö för informations- och kommunikationsteknik där tjänsterna tillhandahålls på ett genomskinligt och kostnadseffektivt sätt med beaktande av statens och kommunernas totala ekonomi.

3.2 Alternativ

Målet med den modell som i lagen föreslås för tjänsteproduktionen för och styrningen av säkerhetsnätets verksamhet är att skapa en klar och hanterbar metod för ansvaret för utvecklandet, upprätthållandet, produktionen och styrningen av säkerhetsnätet. I samband med planeringen av verksamhetsmodellen har det noterats att det inom den offentliga förvaltningen behövs en aktör som på ett centralt sätt kan erbjuda både myndigheterna och deras samarbetspartner ett datakommunikationsnät som stöder hög beredskap och hög informationssäkerhet samt gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster i anslutning till det. Om verksamheten koncentreras till aktörer som har klart avgränsade och fastställda uppgifter inom säkerhetsnätets verksamhet och ensamrätt att tillhandahålla dessa tjänster för de användargrupper som anges i lagen, genererar detta synergieffekter som möjliggör en kostnadseffektiv verksamhet. En centralisering av verksamheten möjliggör också att tillhandahållandet av sådana informations- och kommunikationstekniska tjänster som kräver hög beredskap och hög informationssäkerhetsnivå rationaliseras. Den föreslagna modellen för tjänsteproduktion möjliggör också att syn-

punkter som ansluter sig till verksamheten på marknaden för informations- och kommunikationstekniska tjänster, upphandling och konkurrensrättsliga frågor kan beaktas.

Alternativet är att kommunikationslösningar som uppfyller kraven på hög beredskap och hög informationssäkerhet fortsättningsvis utvecklas och produceras separat för varje ansvarsområde och förvaltningsområde. Då skulle system som kräver dyra investeringar inte fungera med full kapacitet, eftersom i synnerhet kraven på beredskap förutsätter att systemen har beredskap för olika slags störningar under normala förhållanden och undantagsförhållanden. Ett effektivt utnyttjande av den kapacitet som byggts för säkerhetsnätets verksamhet i alla förhållanden i samhället förutsätter att det utbyggda datakommunikationsnätet och de informations- och kommunikationstekniska tjänster som ansluts till det används i så stor utsträckning som möjligt inom den offentliga förvaltningen.

Enligt den föreslagna lagen är avsikten att nät- och infrastrukturtjänsterna i säkerhetsnätet ska tillhandahållas av ett aktiebolag som helt och hållet ägs av staten. Alternativet är att verksamheten koncentreras till ett statligt ämbetsverk eller att verksamheten ordnas i någon annan form än som ett aktiebolag. Ett av syftena med lagen är att utarbeta en verksamhetsmodell där den offentliga förvaltningens bundenhet till företag som verkar på företagsekonomiska grunder är så liten som möjligt och där administreringen av den nätinfrastruktur som är av central betydelse med tanke på statens säkerhet och den tjänsteproduktion som hör samman med den fortsättningsvis kan hållas under statens översyn och styrning under normala förhållanden, vid störningar och under undantagsförhållanden. Därför är externalisering av tjänsteproduktionen för säkerhetsnätets verksamhet inte ett alternativ, utan tjänsterna bör tillhandahållas av ett aktiebolag som helt ägs av staten. Statens starka strategiska styrning, som hör till förvaltnings- och styrningsmodellen för verksamheten i säkerhetsnätet, förutsätter också att tjänsteproducenten är helt statsägd.

I beslutet om tillsättande av projektet för förvaltningens säkerhetsnät fastställdes att försvarsmakten ska vara tillhandahållare av nät- och infrastrukturtjänster, eftersom för-

svarsmaktens kommunikationsnät var utgångspunkten för nättjänsterna. När projektet inleddes hade försvarsmakten det kunnande som behövdes och dessutom använde försvarsmakten själv sitt nät för den operativa verksamheten. Avsikten var att tillhandahållandet av nättjänster skulle fastställas som försvarsmaktens uppgift, eftersom dess nuvarande uppgifter inte på ett tydligt sätt skulle ha möjliggjort någon sådan omfattande serviceuppgift som var riktad till andra myndigheter. Vid en senare granskning konstaterades att det inte är ändamålsenligt att bredda försvarsmaktens uppgiftsfält till ett sådant område utanför försvarsmaktens kärnverksamhet som tillhandahållandet av nättjänster för andra myndigheter.

Det faktum som talar för aktiebolag såsom en verksamhetsmodell som upprätthåller nätinfrastrukturen är att ett aktiebolag jämfört med ett statligt ämbetsverk har bättre möjligheter att klara av ett långsiktigt strategiskt utvecklande och hanteringen av investeringar, där man på ett smidigt sätt även kan beakta att tillhandahållandet av IKT-tjänster inom statsförvaltningen utvecklas på ett övergripande sätt. I statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen utsågs bolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt och hållet är statsägt, till tjänsteproducent. Det som avgjorde valet var att bolaget redan nu bedriver motsvarande verksamhet och att avsikten är att bolaget ska utvecklas ytterligare inom detta verksamhetsområde.

Till tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet när projektet för förvaltningens säkerhetsnät inleddes valde man Förvaltningens IT-central HALTIK, eftersom de informations- och kommunikationstekniska tjänster som möjliggör trygg användning av nätet ansågs passa bäst i centralens uppgiftsfält. Detta effektiviserade även samarbetet mellan olika förvaltningsområden. Ett alternativ var att koncentrera alla funktioner inom säkerhetsnätet hos en aktör. Det konstaterades emellertid vara tekniskt och funktionellt svårt att skilja Förvaltningens IT-central HALTIK:s övriga tjänster från säkerhetsnätets tjänster och att överföra kunnandet till en aktör. I

fortsättningen kommer de informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet som Förvaltningens IT-central HALTIK tillhandahåller att granskas som en del av projektet med att sammanställa de icke branschspecifika IKT-uppgifterna inom hela statsförvaltningen. Denna översyn görs 2013.

3.3 De viktigaste förslagen

I syfte att säkerställa att den kommunikation som förutsätts för att den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället ska kunna samarbeta är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell under normala förhållanden, vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden föreslås det att det i lag ska föreskrivas om säkerhetsnätets verksamhet. Avsikten är att det i den föreslagna lagen ska föreskrivas om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät, tjänsterna i nätet och användningen av tjänsterna samt säkerhetsnätets övriga verksamhet.

Enligt den föreslagna lagen är säkerhetsnätet ett i kommunikationsmarknadslagen avsett myndighetsnät i statens ägo och besittning, som uppfyller kraven på hög beredskap och hög säkerhet. Avsikten är att säkerhetsnätet ska omfatta ett kommunikationsnät samt utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur i omedelbar anslutning till det samt de gemensamma tjänsterna i säkerhetsnätet. Det föreslås att det i lagen ska föreskrivas om en skyldighet att använda säkerhetsnätet och annan användning samt om tjänsteproduktionen i fråga om säkerhetsnätet och dess gemensamma tjänster. Enligt förslaget ska det i lagen också föreskrivas om en sådan styrningsmodell för säkerhetsnätets verksamhet som omfattar den allmänna styrningen av verksamheten, ägarstyrningen i fråga om de företag som är tjänsteproducenter samt den strategiska styrningen av verksamheten.

Avsikten är att skyldigheten att använda säkerhetsnätet ska fastställas funktionellt i lagen. Den funktionella räckvidden av användningsskyldigheten ska enligt förslaget

fastställa de funktioner som är centrala med tanke på den högsta statsledningen och säkerheten och inom vilka samarbetet och kommunikationen kräver att säkerhetsnätet används.

Användningsskyldigheten ska ytterligare preciseras genom att de användargrupper som omfattas av användningsskyldigheten fastställs organisatoriskt, dvs. de organisationer som omfattas av användningsskyldigheten i fråga om säkerhetsnätet ska definieras i bestämmelserna i den föreslagna lagen. Säkerhetsnätet ska dessutom kunna användas även av andra aktörer än de som omfattas av användningsskyldigheten, om de villkor som anges i den föreslagna lagen uppfylls.

Det föreslås att säkerhetsnätets tjänsteproduktion för säkerhetsnätet delas upp i tre serviceenheter och att utvecklings- och produktionsansvaret för dessa enheter ges till olika aktörer. Dessa serviceenheter är nät- och infrastruktur-tjänsterna, de gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänsterna och integrationstjänsterna i säkerhetsnätet. Avsikten är att uppgifterna i anslutning till tjänsterna och deras produktionsansvar ska definieras i lagen och att bestämmelserna i lagen ska preciseras i förordningar som utfärdas med stöd av bestämmelserna.

I den föreslagna lagen ska det på ett heltäckande sätt föreskrivas om styrningen och övervakningen av säkerhetsnätets verksamhet. Avsikten är att det i anslutning till styrningen och övervakningen ska utfärdas bestämmelser om den allmänna administrativa styrningen, ägarstyrningen och den strategiska styrningen. Den allmänna administrativa styrningen och den strategiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet föreslås bli koncentrerad till finansministeriet. Det föreslås i fråga om ägarstyrningen att lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning iakttas. Statsrådets kansli ansvarar för ägarstyrningen av det bolag som enligt 6 § i den föreslagna lagen tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet. I lagen föreslås bestämmelser om en delegation som stöder finansministeriets strategiska styrning och om delegationens uppgifter.

Det föreslås att det i lagen dessutom ska finnas bestämmelser om avgifterna för tjänsterna, om offentlighet och sekretess i fråga

om uppgifter, om personalsäkerheten, om sådant byggande som hänför sig till säkerhetsnätet, om besiktning av utrymmen och utrustning samt om handräckning.

De lagförslag som ingår i propositionen avses träda i kraft så snart som möjligt. I övergångsbestämmelserna i den lag som gäller säkerhetsnätets verksamhet fastställs övergångstiderna för ordnandet av tjänsterna i säkerhetsnätet samt ikraftträdandet av användningsskyldigheten och den skyldighet som gäller placeringen av säkerhetsnätets informationssystem. I övergångsbestämmelserna fastställs det också hur personalens ställning ordnas i samband med de ändringar i fråga om organisation och ordnandet av uppgifter som följer av lagens ikraftträdande samt om överlåtelse av egendom i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet och av andra rättigheter och nätverksamhet, liksom även om överföring av andra avtal, förbindelser och anhängiga ärenden i anslutning till denna verksamhet. Propositionen innehåller också ett förslag till ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Uppskattningen av de ekonomiska konsekvenserna av den föreslagna lagen baserar sig på projektplanen för projektet för förvaltningens säkerhetsnät (TUVE), den företagsekonomiska analys som utfärdats i anslutning till projektet (TUVE:s företagsekonomiska analys, slutrapport 2.0), de redogörelser som lämnats av utvecklingsarbetsgrupperna inom projektet, de uppskattningar som de ministerier och andra sakkunniga som medverkat i projektet lagt fram samt på Suomen Turvallisuusverkko Oy:s verksamhetsplan.

Säkerhetsnätet byggs, upprätthålls och utvecklas med tanke på dels identifierade, dels ännu inte identifierade risker som kan förekomma i samhället. Dessa risker har identifierats i statsrådets principbeslut om en strategi för trygghet av samhällets vitala funktioner 2006 och i den säkerhetsstrategi för samhället som ersatte denna 2010. Man måste på förhand genom tillräcklig resursering skapa beredskap med tanke på risker, oförutsedda

hotbilder och störningar. Då TUVE-projektet planerades vid ingången av 2007 uppskattades budgeten för projektet till 340 miljoner euro och tiden för genomförandet av projektet till åtta år. Projektet begränsades ändå så att man i projektet och det planeringsskede som föregått projektet under 2008–2013 har investerat ca 199 miljoner euro i säkerhetsnätet och tjänster i anslutning till det. Dessutom har försvarsmakten under de senaste tjugo åren investerat ca 150 miljoner euro i nätstrukturerna för försvarsmaktens kommunikationsnät, som säkerhetsnätet bygger på.

Kostnaderna för säkerhetsnätet består av kostnader för byggande, upprätthållande och utvecklande av nätet och tjänsterna i anslutning till det, inklusive ersättningsinvesteringar samt av de årliga kostnaderna för användning av nätet. Den eftersträvade skillnaden mellan den säkerhets- och beredskapsnivå som det vanliga marknadsutbudet och säkerhetsnätet erbjuder har förutsatt och förutsätter extra investeringar och särskilda tjänster.

Avsikten är att kostnaderna för upprätthållande av nät- och infrastruktur tjänsterna i säkerhetsnätet under 2014-2015 ska övergå från försvarsmakten och inrikesministeriets förvaltningsområde till Suomen Turvallisuusverkko Oy, som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet. Avsikten är att kostnaderna för säkerhetsnätets informations- och kommunikationstekniska tjänster i det inledande skedet ska kvarstå hos Förvaltningens IT-central HALTIK och senare övergå till den planerade statliga servicecentral som tillhandahåller centraliserade icke branschspecifika IKT-tjänster. Helhetsfinansieringsmodellen för säkerhetsnätet grundar sig på bruksavgifter som tas ut av kunderna i enlighet med de tjänster som de beställt. I enlighet med denna finansieringsmodell tar HALTIK och Suomen Turvallisuusverkko Oy ut service- och bruksavgifter av dem som använder säkerhetsnätet. Bruksavgifterna innefattar även kostnaderna för att upprätthålla och utveckla förhöjd aktionsberedskap, annan beredskap och säkerhet.

I projektet för förvaltningens säkerhetsnät är det beträffande verksamheten och ekonomin för de myndigheter som avses i 2 och 3 § i lagen fråga om att rationalisera verksamheten så att den möjliggör en bättre kompatibi-

litet för de informations- och kommunikationstekniska tjänsterna och ett mer kostnadseffektivt produktions sätt. En centraliserad upphandling och ett centraliserat tillhandahållande av informations- och kommunikationstekniska tjänster medför kostnadsbesparingar som täcker en del av de extra kostnader som orsakas av den höjda säkerhets- och beredskapsnivån. De kostnadsbesparingar som uppstår kan inte uppnås till fullt belopp, eftersom säkerhets- och beredskapsnivån i sin nuvarande form inte till alla delar motsvarar säkerhets- och beredskapskraven på myndigheternas verksamhet i 2 och 3 § i den föreslagna lagen. På motsvarande sätt förutsätter ändringen av systemen till en hög säkerhets- och beredskapsnivå större investeringar än för närvarande, vilka ändå kan göras mer kostnadseffektivt när funktionerna har centraliserats.

De kommunala aktörer som deltar i den verksamhet som avses i 2 § kan använda tjänsterna i säkerhetsnätet via accesser till de gemensamma informationssystemen. Till de kommunala användarnas verksamhetsställen kan genomföras antingen direkt kundaccess, kundaccess i form av gatewayaccess eller s.k. portalgränssnitt. Den beredskapsnivå som användaren behöver inverkar på vilket sätt accessen tillhandahålls. I regel behövs direkt kundaccess inte för kommunala aktörers åtkomst till nätet. En gatewayaccess möjliggör avsevärt mindre anslutnings- och driftskostnader än en direkt kundaccess. Ledningscentralerna för räddningsväsendet, den prehospitala akutsjukvården samt social- och hälsovården kommer att anslutas till säkerhetsnätet genom en gatewayaccess. De totala kostnaderna för att ansluta ledningscentralerna uppgår uppskattningsvis till ca 2,8 miljoner euro. Vid ledningscentralerna kommer det att finnas några hundra användare. I ett portalgränssnitt skapas tillträde till säkerhetsnätet och dess tjänster via de datakommunikationsnät som används inom den kommunala sektorn. Detta medför endast obetydliga anslutningskostnader. Via portalgränssnitt börjar enskilda kommunala aktörer använda säkerhetsnätet. Målbilden omfattar uppskattningsvis ca 16 000 enskilda användare via ett portalgränssnitt. Driftskostnaderna för ovan nämnda gatewayaccess består av leverantö-

rens kostnader för datakommunikationen, kostnaderna för upprätthållande av utrustningen och kostnaderna för de informations- och kommunikationstekniska tjänsterna i säkerhetsnätet. De årliga driftskostnaderna för gatewayaccesserna beräknas uppgå till sammanlagt 0,4 miljoner euro per år.

De informationssystem som behövs i myndighetssamarbetet, t.ex. det nya nödcentralsdatasystemet Erica och säkerhetsmyndigheternas projekt gällande ett fältledningssystem KEJO, fogas till säkerhetsnätet och när dessa system används stöder man sig även delvis på de informations- och kommunikationstekniska tjänsterna i säkerhetsnätet. I detta fall är driftskostnaderna för säkerhetsnätet en del av de driftskostnader som debiteras av de kunder som använder dessa funktionella informationssystem.

Utifrån de kalkyler över investeringar och upprätthållande samt de nyttokalkyler som gjorts upp inom ramen för projektet för förvaltningens säkerhetsnät har en expertarbetsgrupp uppskattat att de investeringar som görs i syfte att höja säkerhets- och beredskapsnivån kommer att öka förvaltningsområdenas informationsförvaltningsutgifter även efter att verksamheten effektiviserats. Upprätthållandet och utvecklandet av informationssystemen för den offentliga förvaltningens livsviktiga funktioner beräknas 2014–2017 föranleda tilläggskostnader på sammanlagt 177,3 miljoner euro. Av dessa kostnader beräknas säkerhetsnätets verksamhet utgöra 108,2 miljoner euro. Säkerhetsnätets verksamhet leder till en höjning av kostnadsnivån för finansministeriets, inrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområden. Höjningen av kostnadsnivån uppskattas till ca 15 miljoner euro inom finansministeriets förvaltningsområde, till ca 60 miljoner euro inom inrikesministeriets förvaltningsområde och till ca 30 miljoner euro inom försvarsministeriets förvaltningsområde. Höjningen av kostnadsnivån föranleds av ibruktagningkostnader och kostnader för upprätthållande som ökar till följd av gjorda investeringar, överlappande kostnader under övergångsperioden, tilläggsresurser som behövs för styrningen av verksamheten, pensionsskyddet för de personer som överförs vid överlåtelsen av rörelsen samt utvidgning

av användningen av tjänsterna till de användargrupper som avses i 3 § i den föreslagna lagen och som omfattas av skyldigheten att använda säkerhetsnätet. Inom försvarsministeriets förvaltningsområde uppskattas behovet av tilläggsfinansiering till ca 5,2 miljoner euro år 2014 och till ca 6,5 miljoner euro år 2015. Behovet av tilläggsfinansiering inom inrikesministeriets förvaltningsområde uppskattas på motsvarande sätt till ca 4,7 miljoner euro om året 2014 och 2015. Det permanenta behovet av tilläggsfinansiering för upprätthållandet av sådana nätinvesteringar som gjorts inom förvaltningens säkerhetsnätsprojekt uppskattas till ca 4–5 miljoner euro per år. För de tilläggskostnader som säkerhetsnätets verksamhet föranleder har i ramarna för statsfinanserna 2014–2017 gjorts nya tillägg för sammanlagt 40,1 miljoner euro. I budget- och ramprocesserna återstår det att bedöma om anslagen behöver ökas och i vilken omfattning samt om eventuella tillägg ska finansieras genom omfördelningar. Dessutom görs det en ny granskning av om verksamheten har kunnat effektiviseras och överlappande verksamheter har kunnat slopas bättre än planerat. I budget- och ramprocesserna bedöms bl.a. behovet av sådan tilläggsfinansiering för upprätthållandet som föranleds av investeringar och behovet av finansiering för överlappande kostnader 2014 och 2015 i samband med att verksamheten inleds, särskilt inom försvarsministeriets förvaltningsområde. Ett annat alternativ är att begränsa verksamheten från det planerade. Om man med hjälp av verksamheten i säkerhetsnätet kan nå sådana direkta eller indirekta besparingar inom statsförvaltningens verksamhet under ramperioden som inte har beaktats vid bedömningen av de kostnader som nämns ovan, kan man lättare säkerställa att verksamheten inleds i den planerade omfattningen och att sådan utveckling som bidrar till att bibehålla funktionssäkerheten och serviceförmågan kan göras under de närmaste åren.

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den. I den första tilläggsbudgeten för 2013 har det för finansministeriets förvaltningsområde föreslagits 8 miljoner euro för kapitalisering av verksamheten i det bolag som avses i 6 § i den före-

slagna lagen. Anslaget får användas till en placering i form av eget kapital i bolaget Suomen Erillisverkot Oy. Avsikten är att anslaget används till en placering i form av eget kapital som finansiering av driftskapital och investeringar i Suomen Erillisverkot Oy:s dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy. Dessutom har det i finansministeriets omkostnader föreslagits ett tillägg på 185 000 euro för uppgifter i anslutning till styrningen, upprätthållandet och utvecklandet av verksamheten i säkerhetsnätet och till uppgifter i anslutning till informations- och kommunikationsteknisk beredskap. För inrikesministeriets förvaltningsområde föreslås i tilläggsbudgeten 3,9 miljoner euro. Behovet av tilläggsanslag föranleds av tilläggs kostnader i anslutning till genomförandet och drivandet av projektet för främjande av nätsäkerheten.

I statsbudgeten för 2014 kommer man att föreslå ett anslag på 5 miljoner euro för att ersätta det bolag som avses i 6 § och som förvärvar rörelsen för de kostnader som föranleds av tilläggs pensionsförsäkringar. Detta behov av anslag ingår i ramarna för statsfinanserna 2014–2017 och i den nämnda höjningen av kostnadsnivån på 108,2 miljoner euro.

Statens egendom

Med stöd av den föreslagna lagen är avsikten att genom beslut av statsrådet överlåta den statliga egendom som omedelbart hänförs sig till skötseln av säkerhetsnätets verksamhet, de rättigheter som gäller hanteringen och användningen av egendomen och de immateriella rättigheterna. Sättet att överlåta denna egendom och därtill hörande rättigheter samt egendomens värde har utretts som en del av beredningen av säkerhetsnätsstrategin våren 2012. Uppgifterna har preciserats allt eftersom planeringen av överlåtelsen har framskridit. Den egendom som överförs slutgiltigt och dess värde fastställs i det beslut av statsrådet som gäller saken och i det avtal om överlåtelse av egendom som ska göras upp mellan finska staten och Suomen Erillisverkot Oy i enlighet med statsrådets beslut.

Vid överlåtelse av egendom med stöd av 31 § i den föreslagna lagen överförs som apport till det bolag som avses i 6 § i lagen an-

läggningstillgångar, omsättningstillgångar och lösöre som är i användning. I den preliminära uppskattning som försvarsmakten gjort värderades den egendom som ska överföras till högst 90 miljoner euro. I affärsverksamhetsplanen för Suomen Erillisverkot Oy:s dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy har balansvärdet för den egendom som ska överföras blivit uppskattad till 50 miljoner euro. En exaktare uppskattning av det gängse värdet på den egendom som ska överföras görs vid en inventering som görs före överlåtelsen enligt försvarsmaktens lösöresförteckning. Dessa tillgångar består i huvudsak av utrustning, byggverk och fiber för datatrafik som hör till försvarsmaktens nätverksamhet. Denna egendom överförs till bolagets balansräkning, varvid aktier i Suomen Erillisverkot Oy överläts till finska staten mot den apportegendom som överläts, och samtidigt höjs eventuellt bolagets fria egna kapital. Som gängse värde på den egendom som överförs betraktar man egendomens bokföringsvärde vid den tidpunkt då överlåtelseavtalet gjordes upp.

Utöver apportegendomen har det i den första tilläggsbudgeten för 2013 föreslagits 8 miljoner euro för kapitalisering av verksamheten i det bolag som avses i 6 § i den föreslagna lagen.

Enligt affärsverksamhetsplanen för Suomen Turvallisuusverkko Oy är bolagets balansräkning ca 63 miljoner euro år 2014 och växer fram till år 2017 till ca 72 miljoner euro. Balansräkningen för 2014 består av värdet på den nämnda apportegendomen och av investeringar på ca 13 miljoner euro. Avsikten är att bolaget årligen ska göra investeringar på ca 10 miljoner euro. Balansvärdet för den apportegendom som överförs till Suomen Erillisverkot Oy och egendomens sammansättning kommer att preciseras i den planering av överföringen som försvarsmakten och Suomen Erillisverkot Oy ska göra upp i samarbete. Den slutliga värderingen av apportegendomen grundar sig på det bokslut som görs upp i samband med överlåtelsen av egendomen. Ett s.k. apportyttrande om den egendom som överläts, som aktiebolagslagen (624/2006) förutsätter, begärs av en oberoende revisor.

Avsikten är att Suomen Erillisverket Oy överför den affärsverksamhet som bolaget erhållit av staten vid överlåtelsen av rörelsen samt därtill hörande egendom genom interna arrangemang inom koncernen till sitt dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy, som kommer att vara den tillhandahållare av nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet som avses i 6 § i den föreslagna lagen.

Bestämmelser om konkurrens och statligt stöd

Enligt artikel 106.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska medlemsstaterna beträffande offentliga företag och företag som de beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter inte vidta och inte heller bibehålla någon åtgärd som strider mot konkurrensreglerna i fördragen. Enligt artikel 106.2 ska företag som anförts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade reglerna i detta fördrag, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs.

I den föreslagna lagen ges Suomen Erillisverket Oy, som helt är i statens ägo, eller dess dotterbolag samt myndigheter inom den offentliga förvaltningen som utses med stöd av lagen eller aktörer inom den informations- och kommunikationstekniska branschen ensamrätt att tillhandahålla tjänster i säkerhetsnätet. Det är fråga om en i lag fastställd skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster. Ensamrätten innebär de facto en monopolsituation, eftersom lagförslaget innehåller bestämmelser om både skyldigheten att tillhandahålla tjänster och skyldigheten att använda tjänster. De som tillhandahåller tjänster är skyldiga att med ensamrätt tillhandahålla tjänster i säkerhetsnätet för användargrupper som avses i 3 § i lagen och som omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna. Den funktionella omfattningen av skyldigheten att använda säkerhetsnätet fastställs enligt 2 § i lagen, där man räknar upp de samhälleliga funktioner och de funktioner som är på den offentliga förvaltningens ansvar och som berörs av skyldigheten att använda säkerhetsnätet. Avsikten är att det säkerhetsnät som av-

ses i den föreslagna lagen under de förutsättningar som anges i lagens 4 § även ska kunna erbjudas andra användare, som finansministeriet godkänner. De som tillhandahåller tjänster ska således inte kunna erbjuda säkerhetsnätets tjänster fritt på marknaden, utan tjänsterna kan tillhandahållas endast för ett visst användningsändamål som anges särskilt i lagen och för en begränsad användargrupp. Effekterna på verksamheten på marknaden av den tjänsteproduktion som tillhandahålls med ensamrätt minskas också av den i lagen fastställda myndighetsstyrning som gäller den verksamhet som bedrivs av dem som tillhandahåller tjänster i säkerhetsnätet. Enligt lagförslaget får säkerhetsnätet tjänsteproduktion inte ge dem som tillhandahåller tjänster företagsekonomisk vinst och de ska avskilja tillhandahållandet av tjänster i säkerhetsnätet, bl.a. ekonomiskt, från sin övriga verksamhet. De avgifter som betalas till tillhandahållarna får enligt lagförslaget inte heller överstiga beloppet av de totala kostnader som tillhandahållandet av prestationen eller tjänsten medför för tillhandahållaren (självkostnadsvärde).

Med beaktande av ovan nämnda omständigheter bildar säkerhetsnätet och dess tjänster en särskild helhet av nättjänster som är avsedd för ett visst ändamål och för en viss användargrupp och vars innehåll och omfattning samt ensamrätt i fråga om tjänsteproduktionen har definierats noggrant i den föreslagna lagen ur administrativ, funktionell och organisatorisk synvinkel och så att ensamrättens innehåll och omfattning står i rätt proportion till genomförandet av kraven på säkerhet i samhället. Dessutom bör man beakta att Konkurrensverket i sitt yttrande i samband med beredningen av ärendet konstaterade bl.a. att lagförslaget beaktar de konkurrensrättsliga aspekterna.

Med beaktande av ovan nämnda omständigheter har ensamrätten i den föreslagna lagen inte ansetts leda till missbruk av förbjudna konkurrensbegränsningar eller av en dominerande marknadsställning enligt konkurrenslagen (948/2011). Ensamrätten har inte heller ansetts stå i strid med bestämmelserna i artikel 106 i EUF-fördraget eller med den rättspraxis som preciserar tillämpningen av

bestämmelserna (Altmark-domen, mål C-280/00).

I artikel 107 i EUF-fördraget föreskrivs följande om statligt stöd: Om inte annat föreskrivs i fördragen, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

EU:s bestämmelser om statligt stöd tillämpas när ett företag beviljas stöd för ekonomisk verksamhet via statsbudgeten. Både begreppet företag och begreppet ekonomisk verksamhet är omfattande i EU-rätten. Enligt vedertagen rättspraxis omfattar begreppet konkurrensrättsligt företag alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av deras rättsliga form eller finansieringssätt. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet där varor och tjänster erbjuds på vissa marknader. Även enheter som inte eftersträvar vinst kan bedriva ekonomisk verksamhet.

EU:s bestämmelser om statligt stöd tillämpas alltså inte på icke-ekonomisk verksamhet. Enligt Europeiska unionens domstols rättspraxis tillämpas bestämmelserna om statligt stöd inte, om staten är den som utövar offentlig makt, dvs. när myndigheterna agerar i egenskap av myndighet eller när verksamheten hör till statens centrala uppgifter eller i fråga om sina syften hör till dessa. Icke-ekonomisk verksamhet är t.ex. uppgifter som hör till armén, polisen samt säkerheten inom luft- och sjöfartstrafik. Säkerhetsnätets verksamhet är som helhet betraktad en offentlig förvaltningsuppgift, som hör till statens centrala uppgifter, medan uppgifterna med att tillhandahålla tjänster för säkerhetsnätets verksamhet dock kan betraktas som ekonomisk verksamhet.

EU:s bestämmelser om statligt stöd förhåller sig negativt till rent verksamhetsstöd. Om kriterierna för statligt stöd uppfylls, ska stödet i regel anmälas på förhand, dvs. kommissionen ska tillställas en anmälan om saken innan stöd beviljas. Grunden för att stöd ska kunna godkännas kan vara EU:s bestämmelser om statligt stöd gällande tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI). SGEI-

tjänsterna kan t.ex. hänföra sig till situationer där det ligger i samhällets intresse att ålägga en viss aktör eller vissa aktörer skyldigheten att fullgöra allmännyttiga tjänster. Tillhandahållandet av en SGEI-tjänst tryggas genom att tillhandahållaren åläggs skyldigheten att fullgöra allmännyttiga tjänster. Tillhandahållandet av tjänster i säkerhetsnätets verksamhet handlar om skyldigheten att fullgöra allmännyttiga tjänster.

Kommissionen antog i april 2012 förordning (EU) nr 360/2012 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI-förordningen). Enligt artikel 1 i förordningen tillämpas den endast på stöd som beviljas företag som tillhandahåller en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 106 i EUF-fördraget.

I artikel 2 i SGEI-förordningen finns bestämmelser om stöd av mindre betydelse. Enligt artikel 2.1 ska stöd till företag som tillhandahåller en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse inte anses uppfylla samtliga kriterier i artikel 107.1 i fördraget och ska därför undantas från anmälningskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget, förutsatt att det uppfyller de villkor som fastställs i punkterna 2–8 i artikel 2. Enligt artikel 2.2 får det totala stöd av mindre betydelse som beviljas ett företag för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte överstiga 500 000 euro under en period om tre beskattningsår.

Kommissionen antog dessutom i december 2012 ett beslut (2012/21/EU) om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI-beslutet). Enligt artikel 2 i beslutet behöver kommissionen inte på förhand få en anmälan eller underrättas om en ersättning som betalas till SGEI-tjänsten, om inte ersättningen överstiger ett årligt belopp på 15 miljoner euro och om andra villkor som uppställs i kommissionens beslut uppfylls. Arrangemang i enlighet med kom-

missionens SGEI-beslut ska emellertid rapporteras till kommissionen vartannat år. Om kommissionens SGEI-beslut inte kan tillämpas, ska kommissionen på förhand få anmälan om SGEI-arrangemanget.

I samband med verkställigheten av den föreslagna lagen är avsikten att med statens medel trygga pensionsförmånerna för de personer som övergår från statens tjänst till det bolag som ska tillhandahålla tjänsterna. På grund av detta ska frågan till denna del granskas utgående från EU:s bestämmelser om statligt stöd. EU-domstolen har konstaterat att såsom statligt stöd betraktas även sådana åtgärder som befriar ett företag från kostnader som företaget normalt svarar för. Domstolen har preciserat att detta särskilt gäller ersättningar som betalas till arbetstagarerna. En ersättning av detta slag kan troligen vara t.ex. en tilläggs pensionsförsäkring, om den finansieras med statliga medel. När man bedömer huruvida stöd som hänför sig till kompensering av pensionsförmåner eller andra tillfälliga personalarrangemang är förenliga med den inre marknaden, har man i rättspraxisen fäst uppmärksamhet bl.a. vid huruvida det är fråga om ett tillfälligt arrangemang under en övergångsperiod, där t.ex. tjänsteinnehavarnas ställning är skyddad i lag. Om tilläggs pensionsarrangemanget uppfyller kriterierna för statligt stöd, ska Europeiska kommissionen, som har exklusiv behörighet att bedöma huruvida stödet är förenligt med den inre marknaden, underrättas om arrangemanget innan det verkställs (artikel 108.3 i EUF-fördraget). När det gäller tillhandahållande av tjänster i säkerhetsnätets verksamhet är det fråga om skyldigheten att fullgöra allmännyttiga tjänster och det bolag som tillhandahåller tjänsterna kan inte uppnå företagsekonomisk vinst och inte heller verka på en konkurrensumsatt marknad. Avsikten är dessutom att ersätta eventuella tilläggs pensionsarrangemang med en engångsersättning som betalas till det bolag som tar emot personal. På dessa grunder kan man anse att de tilläggs pensionsarrangemang som måste göras i samband med att säkerhetsnätets verksamhet inleds inte uppfyller de i EUF-fördraget avsedda kriterierna för det statliga stödets konsekvenser för handeln och konkurrensen.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Syftet med säkerhetsnätet är att säkerställa att de myndigheter som svarar för statens ledning och säkerhet har aktionsberedskap när det gäller störningar i datakommunikationen samt att datakommunikationen ska kunna fortgå under normala förhållanden, vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Säkerhetsnätet är en sådan för den högsta statsledningen, de centrala myndigheter som svarar för säkerheten och de samarbetsinstanser som behövs för denna verksamhet avsedd informationsteknisk lösning som stöder kontinuiteten samt hög beredskap och hög säkerhet i fråga om verksamheten. De informationstekniska lösningarna och informationssäkerhetslösningarna i säkerhetsnätet möjliggör genomförandet av olika skyddsnivåer samt gemensamma eller särskilda databehandlingsmiljöer för användarna. I säkerhetsnätets utrustningsutrymmen placeras de lednings- och kommunikationssystem som används av statens ledning och de centrala myndigheter som svarar för säkerheten samt andra informationssystem.

Försvarsmakten överlåter med stöd av den föreslagna lagen den informationsnätetsverksamhet som är i dess användning och besittning inklusive utrustning, utrymmen och personal till det bolag som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet. Från försvarsmakten överförs till den nya tjänsteproducenten försvarsmaktens stamnät och det regionnät som hör nära samman med stamnätet samt de delar av kommunikationsnätet som innefattas i dessa inklusive utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur som omedelbart hör samman med dessa nät. På detta sätt möjliggörs det att detta kommunikationsnät sammanvänds med andra centrala myndigheter som svarar för säkerheten. Avsikten är att den offentliga förvaltningen ska använda endast ett gemensamt säkerhetsnät, och att tjänsteproducenterna ska ha ensamrätt att tillhandahålla tjänsterna i nätet.

Säkerheten i samhället kräver att den allmänna ordningen och säkerheten, den prehospitala akutsjukvården, nödcentralsverk-

samheten, räddningsverksamheten samt den militära försvarsberedskapen och försvarsförmågan upprätthålls i alla lägen. Effektiviteten i fråga om dessa funktioner grundar sig till stor del på att datakommunikationsnäten fungerar. Genom bestämmelserna om säkerhetsnätets prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i den föreslagna lagen strävar man efter att säkerställa både att försvarsmakten har möjlighet att utnyttja nätet för uppgifter inom det militära försvaret under förhållanden av militärt hot och militära anfall och att andra myndigheter som ansvarar för samhällets säkerhet har möjlighet att i olika situationer utnyttja säkerhetsnätet. Med tanke på försvarsmakten kan det i situationer där det inte ännu råder ett sådant försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd (1083/1991) vara problematiskt att ta i bruk de nätresurser som behövs för att höja den militära beredskapen i fråga om sådana militära enheter som inrättas i snabb takt.

Under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden ska finansministeriet enligt den föreslagna lagen besluta om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om säkerhetsnätet. Under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011) ska bestämmelserna i beredskapslagen iakttagas i fråga om det beslutsfattande som gäller prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster för och användningen av säkerhetsnätet. Vid situationer av t.ex. militärt hot blir man tvungen att överväga om svarstiderna för de nättjänster som krävs för de funktioner som anges ovan tillfälligt kan vara längre. Under försvarstillstånd ska försvarsmakten enligt den föreslagna lagen besluta om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering. När viktighetsklassificeringen görs bör man emellertid beakta de internationella överenskommelser som grundar sig på internationell humanitär rätt och som är bindande för Finland, t.ex. Genèvekonventionerna och tilläggsprotokollen till dem, som förutsätter att samtidigt som man förbereder sig för att försvara landet mot ett väpnat anfall bör man vara förberedd på att sörja för den interna sä-

kerheten, skydda civilbefolkningen och trygga samhällets funktionsförmåga. Detta förutsätter att åtminstone polisens, räddningssväsendets, den prehospitala akutsjukvårdens och nödcentralernas funktionella informationssystem som är nödvändiga vid undantagsförhållanden tryggas även när försvarstillstånd råder.

Enligt 2 § i den föreslagna lagen ska säkerhetsnätet framöver användas i myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och i kommunikation som ansluter till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralverksamheten, invandringen och den prehospitala akutsjukvården och där kraven på hög beredskap eller hög säkerhet iakttagas. Avsikten är att de myndigheter som uttryckligen nämns i 3 § i den föreslagna lagen ska omfattas av denna användningsskyldighet. I 4 § i lagen anges det dessutom att säkerhetsnätet även kan användas av andra användargrupper som sköter uppgifter som avses i 2 §, vilka kan omfatta bl.a. myndigheter på central, regional eller lokal nivå inom den offentliga förvaltningen, kommuner och deras verksamhetsenheter samt privata sammanslutningar. Dessa användargrupper är samsamarbetsinstanser som är nödvändiga med tanke på de myndigheter som svarar för funktioner som avses i 2 §. Avsikten med den verksamhet i säkerhetsnätet som avses i den föreslagna lagen är att skapa en handlingsram för sådana funktioner vilka de användargrupper som avses i lagen kan ansluta sig till och använda för att kunna sköta de beredskaps- och säkerhetsförpliktelser som i övrigt uppställts för dem och försäkra sig om att de på ett tillförlitligt sätt i alla situationer kan delta i det samarbete som omfattar skötseln av de livsviktiga funktionerna i samhället. Det huvudsakliga syftet med säkerhetsnätet är att undanröja behovet för myndigheter och andra aktörer att själva bygga och upprätthålla sådana datakommunikationsförbindelser, utrustningsutrymmen och andra informations- och kommunikationstekniska lösningar som uppfyller kraven på säkerhet och beredskap.

Säkerhetsnätet och dess verksamhetsmodell tas i bruk och skyldigheten att använda

nätet träder i kraft stegvis. Avsikten är att det 2013 tillhandahålls tjänster i säkerhetsnätets verksamhet som ett samarbete mellan myndigheterna. De centrala tjänsteproponenterna är Förvaltningens IT-central HALTIK och försvarsmakten. Tjänsterna i säkerhetsnätet ska under 2013 stegvis finnas till förfogande för de centrala säkerhetsmyndigheterna. Nya användare ansluts till säkerhetsnätet på ett kontrollerat sätt, med iakttagande av de kriterier som finansministeriet fastställt. De centrala myndigheter som svarar för säkerheten överför sin datakommunikation som stöder de funktioner som avses ovan till säkerhetsnätet, och avslutar sina befintliga avtal med teleföretagen. Det föreslås att de första användarna av säkerhetsnätet bl.a. är vissa ämbetsverk inom inrikesministeriets förvaltningsområde, försvarsmakten, Suomen Erillisverkot Oy:s centralförbindelser till VIRVE, tullkontrollen och tullbrottsbekämpningen, stamförbindelserna i statsrådets nät samt de samarbetsinstanser som är nödvändiga med tanke på de nämnda instansernas verksamhet.

År 2015 tillhandahålls tjänsterna i säkerhetsnätets verksamhet som ett samarbete mellan tjänsteproponenterna. Enligt den föreslagna lagen är tjänstproducenterna koncernen Suomen Erillisverkot och en myndighet inom den offentliga förvaltningen eller en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som särskilt utsetts för denna uppgift. En sådan aktör kan vara en inom den offentliga förvaltningen fungerande central producent av sådana icke branschspecifika IKT-tjänster som stöder hög beredskap och hög informationssäkerhet, om en sådan inrättas. Säkerhetsnätet ska erbjuda alla användare av säkerhetsnätet och de viktigaste tillhandahållarna av tjänster en sådan stabil servicemiljö för informations- och kommunikationsteknik där tjänsterna tillhandahålls på ett genomskinligt och kostnadseffektivt sätt med beaktande av statens totala ekonomi.

För styrningen av säkerhetsnätets verksamhet och de aktörer som medverkar inom den kommer det att inrättas en funktion som kopplar samman den allmänna administrativa och den strategiska styrningen samt statens ägarstyrning. Styrningen av säkerhetsnätets

verksamhet kommer i sin föreslagna form att bilda en ny uppgift. Det föreslås att finansministeriet ska ansvara för den allmänna administrativa styrningen och den strategiska styrningen. Denna verksamhet förutsätter att permanenta tilläggsresurser motsvarande 3–5 årsverken inrättas vid finansministeriet. Det föreslås att det som stöd för den strategiska styrningen ska finnas en delegation för säkerhetsnätets verksamhet som leds av finansministeriet och till vilken hör de ministerier som företräder de centrala användargrupperna av säkerhetsnätet, försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen och Finlands Kommunförbund. Avsikten är att delegationen ska delta i beredningen av förordningar som utfärdas och beslut som fattas med stöd av bestämmelserna i lagen samt av andra ärenden som ansluter sig till den strategiska och ekonomiska styrningen och uppföljningen av samt tillsynen över säkerhetsnätets verksamhet.

Vid sidan om de statliga myndigheterna sträcker sig effekterna av säkerhetsnätet även till kommunala aktörer. Skyldigheten att använda säkerhetsnätet gäller också den prehospitla akutsjukvården och räddningsväsendet. Kommunerna ansvarar i samverkan för räddningsväsendet inom räddningsområdena. Sjukvårdsdistrikten, som är samkommuner som bildats av kommunerna, ansvarar för ordnandet av den prehospitla akutsjukvården. Den prehospitla akutsjukvården fungerar tillsammans med räddnings- och polismyndigheterna som hälsovårdsmyndighet i det nationella säkerhetsnätet. Den prehospitla akutsjukvården är en del av vårdkedjan av jourtjänster inom hälso- och sjukvården och tjänsten utgör en helhet tillsammans med jouren inom hälso- och sjukvården och socialväsendet.

Det för myndigheterna gemensamma fältledningssystemet fungerar i fortsättningen i säkerhetsnätet. Säkerhetsnätet gör det möjligt för statliga och kommunala aktörer att få en gemensam lägesbild och informationsutbyte i realtid. De som i framtiden kommer att använda systemet är bl.a. polisen, räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och försvarsmakten.

Försvarsmaktens kommunikationsnät som utgör fundamentet för säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster har byggts ut under årtionden. Utgångspunkten för byggandet har varit genomförandet av försvarsmaktens lagstadgade uppgifter, särskilt uppgifterna med att övervaka och trygga den territoriella integriteten och göra det möjligt för försvarsmakten att verka under undantagsförhållanden. Kommunikationsnätet är byggt med beaktande av hög beredskap och hög säkerhet. Byggandet, upprätthållandet och driften av nätet har förutsatt och utvecklat en omfattande förståelse för samordning av urvalet av olika verktyg inom säkerheten och tillämpningen av användningen av dem.

Inom försvarsförvaltningen utredde man i samband med projektet för förvaltningens säkerhetsnät, innan man valde den lösning som läggs fram i lagförslaget, modellen för att organisera säkerhetsnätets verksamhet, det militära försvarets specialvillkor för nätverksamheten och risker som hänför sig till en utlokalisering av leverantörsverksamheten. Försvarsmaktens åsikt var då att de uppställda specialvillkoren bäst genomförs, om försvarsmakten fortsätter som nätleverantör.

Det föreslås att stamnätet, regionnätet och en del av kundnäten överförs från försvarsmaktens kommunikationsnät till Suomen Erillisverkot Oy. Den helhet som ska överlåtas innefattar signalstationer, kablarna mellan dem samt de flesta av masterna. Försvarsmaktens uppgift blir främst att upprätthålla enskilda signalstationer, som är viktiga med tanke på försvarsmaktens strategiska verksamhet. Den lösningsmodell som följer lagförslaget kan få stora konsekvenser för försvarsmaktens verksamhet. Försvarsmakten har som enda säkerhetsmyndighet hittills genomfört sin nättjänst huvudsakligen som eget arbete. Försvarsmakten har dessutom jämfört med andra säkerhetsmyndigheters behov ett stort behov av att nätet kan utvidgas i anslutning till försvarsmaktens uppgifter, i synnerhet under undantagsförhållanden. De funktioner som ska överlåtas är en viktig del av försvarsmaktens ledningssystem. Förändringen innebär för försvarsmakten att åtminstone de processer som hänför sig till nät-tjänsterna blir mer komplicerade, att de påverkningsmöjligheter som anknyter till dem

blir snävare, att övervakningen och hanteringen av nätet delvis flyttas bort från försvarsmaktens egen kontroll samt att de utmaningar som hör ihop med kontrollen över den övergripande säkerheten och byggandet av cyberförsvarsförmågan ökar. Det är relevant att identifiera och hantera de förändringar och risker som beror på den föreslagna lösningsmodellen med tanke på tryggandet av det militära försvaret i det förändrings- och produktionsskede som följer av den föreslagna lagen.

Med tanke på försvarsmaktens förutsättningar för att sköta sina uppgifter och förberedelserna inför uppgifterna är det ytterst viktigt att försvarsmakten kan lita på att säkerhetsnätet fungerar och är säkert kontinuerligt och i alla situationer. För försvarsmakten kan den lösningsmodell som följer av lagförslaget, i synnerhet när verksamheten inleds och under övergångsskedet, vara förknippad med säkerhetsrisker. Det är möjligt att hantera omfånget av dessa risker och en eventuell realisering av dem med hjälp av krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätets verksamhet i sin helhet och som ingår i den föreslagna lagen och i förordningar som utfärdas med stöd av den. Riskerna kan även hanteras med hjälp av utvärderings- och verifieringsförfaranden som hänför sig till ovan nämnda krav. Krav av detta slag kan anknyta bl.a. till riskhantering, upprätthållande av skyddsnivåerna, valet av underleverantörer, utarbetandet av säkerhetsavtal som gäller verksamheten och rekryteringen av personal samt utredningar av företags- och personsäkerhet för eventuella utländska intressentgrupper.

En tillräcklig grund som fastställts på författningsnivå skapar förutsättningar för att en tillräcklig säkerhets- och beredskapsnivå samt säkerhets- och beredskapskultur inom säkerhetsnätets verksamhet ska bildas samt för att sådana verksamhetsmodeller som dessa förutsätter byggs upp.

Uppgifterna med att utveckla och upprätthålla säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänst överförs på den nya aktören som en överlåtelse av rörelse. Vid överlåtelse av rörelse blir man tvungen att dela personal, material, avtal, lokaler, datasystem samt information mellan försvarsmakten och säker-

hetsnätets nya tjänsteproducent. Försvarsmakten behöver även i fortsättningen för att trygga verksamheten under undantagsförhållanden själv förmåga att övervaka, sköta driften av, bygga och upprätthålla nätet för att krigstida trupper ska kunna anslutas till säkerhetsnätet. I samband med överlåtelsen av rörelse bör man se till att försvarsmaktens ovan nämnda operativa behov beaktas.

4.3 Konsekvenser för företagets verksamhet

Genom den föreslagna lagen ges de aktörer som anges i lagen eller med stöd av den ensamrätt att tillhandahålla tjänster i säkerhetsnätet. Det är fråga om en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster. Till säkerhetsnätets tjänsteproduktion hör de tre separata servicehelheter som fastställs i lagens 2 kap., dvs. nät- och infrastruktur tjänster, informations- och kommunikationstekniska tjänster och integrationstjänster. Den ensamrätt att tillhandahålla tjänster som föreslås i lagen bildar de facto en monopolsituation, eftersom lagförslaget innehåller bestämmelser om både skyldigheten att tillhandahålla tjänster och skyldigheten att använda tjänster. De som tillhandahåller dessa tjänster tillhandahåller med ensamrätt centrala tjänster till de i 3 § i lagen avsedda användargrupper som omfattas av skyldigheten att använda tjänsterna. Omfattningen av skyldigheten att använda tjänster fastställs på basis av de i 2 § avsedda samhälleliga funktioner och de funktioner som är på den offentliga förvaltningens ansvar och som omfattas av användningsskyldigheten. Det säkerhetsnät som avses i den föreslagna lagen och de tjänster som hör samman med det kan under de förutsättningar som nämns i 4 § erbjudas även andra användare. Avsikten är att de som tillhandahåller tjänster inte ska kunna erbjuda säkerhetsnätets tjänster fritt på marknaden, utan tjänsterna ska kunna tillhandahållas endast för ett visst användningsändamål som anges i lagen och för en begränsad användargrupp. Säkerhetsnätet, som definieras i 1 § i lagen, och dess tjänster bildar en särskild helhet av nättjänster som är avsedd för ett visst ändamål och vars innehåll och omfattning liksom även ensamrätten att tillhandahålla tjänster

fastställs i den föreslagna lagen på ett administrativt, funktionellt och organisatoriskt avgränsat sätt.

Också den myndighetsstyrning som anges i 3 kap. i lagen och som gäller säkerhetsnätets verksamhet och ensamrätten till tjänsteproduktion avgränsar de effekter som tjänsteproduktion med ensamrätt har på verksamheten på marknaden. Enligt vad som anges i 6, 8 och 10 § i den föreslagna lagen är det inte heller meningen att säkerhetsnätets tjänsteproduktion ska ge företagsekonomisk vinst. Skötseln av uppgifter ska också avskiljas administrativt, funktionellt och ekonomiskt från den övriga verksamhet som den som har ensamrätt till bedriver. Bedömningen av ärendet påverkas också av att den verksamhet som bedrivs i säkerhetsnätet är en offentlig förvaltningsuppgift där garanterandet av samhällets säkerhetsintressen har en central ställning.

Det föreslås att nät- och infrastruktur tjänsterna i säkerhetsnätet tillhandahålls centralt av ett aktiebolag som helt och hållet ägs av staten. Till aktiebolaget överförs från staten de funktioner som behövs för tillhandahållandet av tjänsterna. Inom projektet för förvaltningens säkerhetsnät har huvuddelen av inrikesförvaltningens datakommunikationsförbindelser, som tidigare tillhandahölls av ett privat teleföretag, överförts till säkerhetsnätet. En del av myndighetsradionätet VIR-VE:s förbindelser överförs till säkerhetsnätet. Under övergångstiden för ibruktagande av säkerhetsnätet överförs också vissa av den prehospitala akutsjukvårdens och räddningsväsendets förbindelser till säkerhetsnätet. Den centralisering av den offentliga förvaltningens nätförbindelser och datakommunikation som utförs i samband med ibruktagandet av säkerhetsnätet minskar omsättningen för de teleföretag som är verksamma på marknaden med uppskattningsvis ca 2–4 miljoner euro per år. Uppskattningen grundar sig på summan av de ovan nämnda centraliserade nät- och datakommunikationstjänster som har anskaffats av teleföretagen. De effekter som centraliseringen av verksamheten och den ensamrätt som ges statsbolag har på företagsverksamheten lindras av att man i säkerhetsnätet även framöver delvis kommer att använda teleföretagens optiska fibernät ge-

nom att från företagen t.ex. hyra fiberpar för att användas i säkerhetsnätet. Hyresverksamheten medför en omsättning på uppskattningsvis 1–2 miljoner euro per år för teleföretagen. I fråga om tillhandahållandet av tjänster i säkerhetsnätet samt upprätthållandet och utvecklandet av tjänsterna kommer man att anlita teleföretag som också i övrigt har verksamhet i Finland samt även andra företag inom den informations- och kommunikationstekniska branschen.

Av de företag som är underleverantörer i säkerhetsnätet förutsätts hög säkerhetsnivå samt funktionsförmåga även vid störningar i samhället. Finansministeriet beslutar enligt 7, 9 och 11 § i den föreslagna lagen i vilken omfattning underleverantörer används. De krav som i den föreslagna lagen ställs på säkerhetsnätets verksamhet och säkerhetsnätets tjänsteproduktion begränsar de facto möjligheterna att anlita underleverantörer i uppgifter som ansluter sig till tjänsteproduktionen.

De effekter som säkerhetsnätets verksamhet har på teleföretag och andra företag inom den informations- och kommunikationstekniska branschen samt marknaderna är med beaktande av de omständigheter som anges ovan som helhet betraktade föga i förhållande till den totala omsättningen i branschen. Med beaktande av dessa omständigheter har ensamrätten inte uppskattats leda till sådana förbjudna konkurrensbegränsningar eller sådant utnyttjande av dominerande marknadsställning som avses i konkurrenslagen. Den föreslagna lagen har endast funktionellt sett begränsade och smärre effekter på verksamheten på marknaden.

De aktörer som enligt den föreslagna lagen ansluter sig till säkerhetsnätets verksamhet gör de upphandlingar som ordnandet av tjänsteproduktionen och användningen av säkerhetsnätet förutsätter. Enligt 1 § i lagen om offentlig upphandling ska de statliga och kommunala myndigheterna samt övriga upphandlande enheter konkurrensutsätta sin upphandling. Enligt 6 § i lagen är en upphandlande enhet utöver statens, kommunernas och samkommunernas myndigheter bl.a. varje upphandlare, om upphandlaren för upphandlingen har fått understöd av en upphandlande enhet som avses i paragrafen till ett belopp som överstiger hälften av upp-

handlingens värde. Lagen om offentlig upphandling innehåller också bestämmelser om undantag från tillämpningsområdet. Enligt 12 § i lagen om offentlig upphandling tillämpas lagen inte på tjänsteupphandlingar som grundar sig på sådan ensamrätt som anges i lagen, och därför har det inte bedömts att propositionen skulle vara problematisk i upphandlingsrättsligt hänseende, utan att alla upphandlande enheter kan bli användare i säkerhetsnätet utan konkurrensutsättning.

Syftet med den föreslagna lagen ansluter sig till den verksamhet som bedrivs av den högsta statsledningen och de myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället och avsikten är att det i lagen ska föreskrivas om användningen av säkerhetsnätet för funktioner som gäller bl.a. statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten samt gränssäkerheten. Upphandling i anslutning till dessa funktioner kan typiskt utgöras av sådan försvars- och säkerhetsupphandling som avses i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling under förutsättning att de krav som gäller lagens tillämpningsområde uppfylls. Den omständighet att lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling i regel tillämpas på upphandling i stället för lagen om offentlig upphandling innebär samtidigt också att undantagsbestämmelserna om tillämpningsområde i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling blir tillämpliga. Lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling innehåller inte någon sådan bestämmelse om tjänsteupphandling på basis av ensamrätt som skulle motsvara 12 § i lagen om offentlig upphandling. De undantag i lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling som kan komma att tillämpas är bestämmelserna om säkerhetsavvikelse, upphandling hos anknutna enheter eller direktupphandling enligt den lagen.

4.4 Konsekvenser för personalen

Det säkerhetsnät som avses i denna lag upprätthålls och utvecklas och de uppgifter som motsvarar de servicefunktioner som hör till nätet sköts för närvarande av försvarsmakten, huvudsakligen av Försvarsmaktens Ledningssystemcentral, som lyder under för-

svarsmakten, Förvaltningens IT-central HALTIK och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret. Försvarsmaktens Ledningssystemcentral svarar för de funktioner som med stöd av den föreslagna lagen överförs till det bolag som avses i lagens 6 § och som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet. Detta innebär att dessa funktioner och uppgifterna för de personer som har haft hand om dessa funktioner upphör vid försvarsmakten. Kontinuiteten i anställningsförhållandet för de personer som arbetar med dessa uppgifter för staten tryggas enligt bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen (55/2001) och statstjänstemannalagen (750/1994). Enligt en personalkartläggning som gjorts vid försvarsmakten finns det vid Försvarsmaktens Ledningssystemcentral för närvarande ca 150 personer som utför dessa uppgifter i huvudsyssla. Det föreslås att dessa personer överförs vid överlåtelsen av rörelse till det bolag som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänsterna. Vid Förvaltningens IT-central HALTIK finns det enligt en utredning gjord av inrikesministeriet inte en enda person i operativ verksamhet som sköter nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet.

De funktioner som motsvarar de informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet som avses i denna lag sköts för närvarande av Förvaltningens IT-central HALTIK. Vid Förvaltningens IT-central HALTIK används för närvarande ca 350 årsverken för dessa uppgifter. Enligt övergångsbestämmelsen i 27 § i den föreslagna lagen är Förvaltningens IT-central HALTIK tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet enligt 8 § högst till den 31 december 2014. Inom denna övergångsperiod utses med stöd av 8 § i den föreslagna lagen den som ska tillhandahålla dessa tjänster. Omorganiseringen av dessa uppgifter bereds i ett projekt för sammanställning av icke branschspecifika IKT-uppgifter inom statsförvaltningen som finansministeriet har inlett. En eventuell överföring av funktioner och personal från Förvaltningens IT-central HALTIK till en myndighet inom den offentliga förvaltningen som utses särskilt eller personal som övergår i tjänst hos en aktör i den informations- och

kommunikationstekniska branschen avgörs och konsekvenserna av överföringen för personalens ställning bedöms när man fattar beslut om den som ska tillhandahålla dessa tjänster. I detta sammanhang granskas frågan även med tanke på Statens IT-servicecentral vid Statskontoret.

Kontinuiteten och villkoren i anställningsförhållandet för statsanställda vid ändringar som sker med stöd av den föreslagna lagen tryggas i regel med stöd av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen och i statstjänstemannalagen. Iakttagande av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse innebär bl.a. att det bolag som förvärvar rörelsen ska iaktta de bestämmelser i tjänstekollektivavtalet som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen i den staten tills avtalet upphör att gälla. Efter detta iaktas i regel de villkor i arbetskollektivavtalet som den nya arbetsgivaren har förbundit sig att tillämpa. Det bolag som förvärvar rörelsen och de anställda kan sinsemellan även avtala om arbetsvillkoren på annat sätt. I fråga om förändringarna iaktas statens goda personalpolitik och vid Suomen Erillisverkot Oy och Suomen Turvallisuusverkko Oy iaktas god personalpolitik i överensstämmelse med statens ägarstyrning.

Särskilda bestämmelser om rätten till pension finns i annan lagstiftning. De anställda som på grund av den föreslagna lagen kommer att övergå i tjänst hos det aktiebolag som avses i 6 § i lagen kommer inte längre att omfattas av statens pensionslagstiftning, utan av arbetspensionssystemet inom den privata sektorn. De pensioner som de personer som överförs intjänat fram till tidpunkten för överlåtelsen tryggas genom tilläggs-pensionsförsäkringar som bolaget tecknar på ett sådant sätt att de intjänade pensionerna som är större på grund av de pensionsbestämmelser som iaktas hos staten tryggas till fullt belopp liksom även en lägre avgångsålder från 60 år. Finansministeriet lägger i statsbudgeten fram ett förslag om ersättande av kostnaderna för tilläggs-pensionsförsäkringar till det bolag som avses i 6 § och som förvärvar rörelsen.

Då administrationen av säkerhetsnätet och de med den sammanhörande uppgifter som innehas av den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster enligt 7 § i lagen övergår

från staten till den tillhandahållare av tjänster som avses i lagens 6 § ska bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen och i statstjänstemannalagen iakttas. I samband med överförandet av funktioner övergår också den personal som sköter dessa uppgifter i tjänst hos tillhandahållaren av tjänster. Kontinuiteten i fråga om anställningsförhållandet för den personal som överförs och villkoren för anställningsförhållandet ska enligt förslaget fastställas enligt bestämmelserna i arbetsavtalslagen och i statstjänstemannalagen. Det föreslås att man från staten överför den funktionella delen av säkerhetsnätets verksamhet, och avsikten är att dessa funktioner efter överlåtelsen ska vara oförändrade eller likartade. Förfarandet i fråga om den funktionella delen och överlåtelsen av den från staten till den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 § i lagen fastställs i lagens övergångsbestämmelser, i vilka det föreskrivs om överföring av säkerhetsnätets verksamhet, uppgifter som hör samman med den, egendom samt andra rättigheter, avtal och andra förbindelser liksom även överföring av anhängiga ärenden.

Inledandet, upprätthållandet och utvecklandet av den verksamhet i säkerhetsnätet som avses i lagen kommer huvudsakligen att skötas av den personal som vid lagens ikraftträdande har skött dessa uppgifter vid försvarsmakten och Förvaltningens IT-central HALTIK. Det ökade antalet kunder i säkerhetsnätet, höjningen av servicenivån samt de krav som ansluter sig till säkerheten, aktionsberedskapen och annan beredskap innebär att uppgifterna i fråga om säkerhetsnätet ökar och får högre kvalitet, vilket leder till att verksamheten effektiviseras.

Avsikten är att övergångsperioden för inledandet av säkerhetsnätets verksamhet ska anges i övergångsbestämmelserna i 5 kap. i den föreslagna lagen. Under övergångsperioden är försvarsmakten, utöver den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 § i lagen, tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet högst till den 31 december 2014. Förvaltningens IT-central HALTIK är tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet enligt 8 § i den föreslagna lagen högst till den 31 december 2014. Beroende

på den närmare planeringen och genomförandet av verkställigheten under övergångsperioden kommer sådana funktionella delar som hör till den funktionella helheten inom säkerhetsnätet att överföras från dessa enheter inom statsförvaltningen till den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 § i den föreslagna lagen på en gång eller i flera skeden. Vid en överföring till en tillhandahållare av tjänster som avses i 6 § i den föreslagna lagen och vid en eventuell överföring till en tillhandahållare av tjänster som avses i 8 § är det i vartdera fallet dock fråga om överföring av samma funktionella helhet, vilket innebär att överföringar i eventuellt flera skeden bildar en överlåtelse av rörelse. Vid en överföring av dessa funktioner överförs även de personer som sköter dessa uppgifter.

I samband med överföringen av funktioner överförs från försvarsmakten till den som tillhandahåller tjänster enligt 6 § i den föreslagna lagen personer i såväl tjänste- som arbetsförhållande. Försvarsmakten har för närvarande sammanlagt 17 verksamhetsställen där det finns uppgifter som kommer att överföras. Aktiebolaget Suomen Erillisverkot, som förvärvar funktionerna, har för närvarande verksamhet på 9 orter. Samtidigt som Suomen Erillisverkot Oy:s verksamhet utvidgas när dotterbolaget Suomen Turvallisuusverkko Oy förvärvar nät- och infrastruktur-tjänsterna för säkerhetsnätet kan det bli nödvändigt att samordna de befintliga verksamhetsställena. Detta kan i viss mån innebära att de platser där försvarsmaktens personal för närvarande arbetar ändras. Effekterna av de överföringar av personal som anknyter till inledandet av säkerhetsnätets verksamhet berör även den personal som stannar hos staten på så sätt att staten måste omorganisera sina funktioner och uppgifter, vilket förutsätter åtgärder i anslutning till befattningsbeskrivningar och kompetensutveckling vid försvarsmakten och Förvaltningens IT-central HALTIK.

4.5 Samhälleliga konsekvenser

Genom den föreslagna lagen skapar man förutsättningar för säkerhetsnätets verksamhet, genom vilken man under normala förhållanden och vid störningar under normala för-

hållanden samt under undantagsförhållanden säkerställer att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt säkerställer att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell.

En av de största samhälleliga fördelarna med säkerhetsnätets verksamhet är att både säkerheten och trygghetskänslan ökar. Ju fler av de myndigheter som hör till säkerhetsnätets användargrupper är användare av nätet, desto större är effekterna av säkerhetsnätet. Ju mer omfattande användningen av nätet är, desto större nytta för samhället får man av nätets säkerhet och funktionssäkerhet under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Det att de centrala delarna av säkerhetsnätet är i statens ägo och att den aktör som tillhandahåller nättjänster är underställd statens styrning och ägs av staten skapar en grund för oavhängighet i förhållande till enstaka marknadsaktörer och deras servicestrukturer. Säkerhetsnätets nätstruktur stöder sig på förbindelser som ägs av staten och på förbindelser som hyrts eller bytts hos teleföretag. Det fysiska och elektroniska skyddet av utrustningsutrymmen och delar av nätet, tryggheten av tillgången till elektricitet, krypteringen av nätet samt personalarrangemangen och säkerhetsarrangemangen i anslutning till utrymmen skapar en grund för kontinuiteten och säkerheten i fråga om nätverksamheten. Säkerhetsnätets strukturer, funktioner och tjänster knyts på ett säkert sätt samman med andra datanät. Säkerhetsnätets infrastruktur och datatekniska tjänster ska till sina centrala delar kunna fungera också utan anslutning till andra nät eller kommersiella tjänsteproducenter. Säkerhetsnätet är inte ett fullständigt slutet nät.

De tjänster som köps av andra företag kommer att decentraliseras och helhetshandlingen kommer att administreras av de myndigheter som ansvarar för säkerheten. På detta sätt begränsar man enskilda aktörers potentiella förmåga att påverka datakommunikationen och utnyttja uppgifter i syfte att

hindra eller skada verksamheten mellan de myndigheter som ansvarar för säkerheten. Det kritiska informationsmaterial som behandlas i säkerhetsnätet förvaras och administreras i Finland. Säkerhetsnätet är en del av statsförvaltningens datakommunikationshelhet, som vid sidan om en datakommunikationslösning med hög beredskap för de centrala myndigheter som ansvarar för säkerheten även består av en för den övriga statsförvaltningen gemensam och säker datakommunikationslösning (VY-nätet). Den gemensamma och säkra datakommunikationslösningen för den övriga statsförvaltningen baserar sig på datakommunikationstjänster som anskaffats hos kommersiella aktörer och anslutits till varandra. Genom denna lösning säkerställer man på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt att beredskapsgraden och servicenivån är de rätta med tanke på olika statliga och kommunala aktörer. Den gemensamma användningen av utrustningsutrymmen i säkerhetsnätet och de energilösningar som hänför sig till den effektiviserar användningen av IKT-utrymmen mellan de centrala myndigheter som ansvarar för säkerheten.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden

Finansministeriet tillsatte den 27 maj 2009 en arbetsgrupp med uppgift att utveckla en förvaltningsmodell och lagstiftning för projektet för förvaltningens säkerhetsnät (TUVE-projektet). I arbetsgruppen ingick företrädare för inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, statsrådets kansli, utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, Förvaltningens IT-central HALTIK, försvarsmakten, Suomen Erillisverkot Oy samt Löntagarorganisationen Pardia rf, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf och Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf. Arbetsgruppens centrala uppgift var att skapa en lagstiftningsgrund för säkerhetsnätets verksamhet och aktörernas uppgifter samt att granska olika alternativ till förvaltningsmodell för säkerhetsnätets verksamhet bland försvarsmakten, Förvaltningens IT-central HALTIK och Suomen Erillisverkot

Oy. Arbetsgruppen beredde ett utkast till regeringsproposition gällande verksamheten i förvaltningens säkerhetsnät utifrån den utarbetade förvaltningsmodellen. Den styrgrupp för projektet som ledde arbetet godkände inte det alternativ till förvaltningsmodell som gruppen lade fram. Alternativet baserade sig på den ursprungliga uppgiftsfördelningen i projektplanen mellan försvarsmakten och Förvaltningens IT-central HALTIK. Finansministeriet förlängde arbetsgruppens mandatid, preciserade dess uppgifter och ändrade arbetsgruppens sammansättning genom ett beslut av den 31 mars 2011.

Arbetsgruppen hade som uppgift att bl.a. bereda ett förslag till de lagstiftningsåtgärder som förutsätts för att utarbeta en organiserings- och förvaltningsmodell för funktionerna inom säkerhetsnätsprojektet så att den regeringsproposition som behövs hade kunnat överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2012.

I arbetsgruppen ingick företrädare för finansministeriet, statsrådets kansli, försvarsministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, Förvaltningens IT-central HALTIK, huvudstaben, Försvarsmaktens Ledningssystemcentral, Suomen Erillisverkot Oy och Pardia ry.

Arbetsgruppen har hört sakkunniga från finansministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Kommunförbundet och Statens ämbetsverk på Åland med uppgift att klarlägga vissa frågor.

Finansministeriet sände utkastet till proposition på remiss i maj 2012. Efter remissbehandlingen har den fortsatta beredningen av propositionen försiggått i Utvecklingsgruppen för förvaltningsmodellen och lagstiftningen för projektet för förvaltningens säkerhetsnät och som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. I överensstämmelse med sitt uppdrag beredde arbetsgruppen ett utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förvaltningens verksamhet i säkerhetsnät och överlämnade det till finansministeriet.

I fråga om landskapet Åland har ett eventuellt ibruktage av säkerhetsnätet och de rättsliga förutsättningarna för det på fram-

ställning av finansministeriet behandlats av en samarbetsdelegation för beredskapsärenden på Åland i april 2012.

Finanspolitiska ministerutskottet drog vid sitt möte den 26 november 2012 upp riktlinjer för säkerhetsnätets verksamhet.

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning i enlighet med samrådsförfarandet i 8 § i kommunallagen (365/1995).

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling har behandlat propositionen vid sitt möte den 14 februari 2013. Ministerarbetsgruppen understödde den riktlinje enligt vilken man i förslaget till proposition slopar den bestämmelse i 22 § 2 mom. i den föreslagna lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät som gäller krav på medborgarskap och gör de övriga ändringar i förslaget som följer av den slopade bestämmelsen. Ministerarbetsgruppen ansåg att man i propositionen bör beakta försvarsmaktens särskilda behov så att krissituationer sköts på en hög nivå och att en hög informationssäkerhetsnivå genomförs i nätet. Ministerarbetsgruppen förordade att förslaget till regeringsproposition föredras för statsrådet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissyttranden om utkastet till regeringens proposition har begärts av statsrådets kansli, finansministeriets budgetavdelning, skatteavdelning och personal- och förvaltningspolitiska avdelning, inrikesministeriet, försvarsministeriet, utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet. Ministerierna ombads att enligt eget övervägande även höra ämbetsverk och inrättningar inom sitt förvaltningsområde när yttrandet bereddes. Yttranden begärdes dessutom av Ålands landskapsregering, Statens ämbetsverk på Åland, Förvaltningens IT-central HALTIK, Försörjningsberedskapscentralen, Suomen Erillisverkot Oy, Finlands Näringsliv EK, Centralförbundet för telekommunikation och

informationsteknik FiCom rf, Konkurrensverket, Löntagarorganisationen Pardia rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf samt Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf.

Remissinstanser

Remissvar gavs av statsrådets kansli, finansministeriets budgetavdelning och skatteavdelning, inrikesministeriet, försvarsministeriet, Huvudstaben och Försvarsmaktens Ledningssystemcentral, utrikesministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd samt jord- och skogsbruksministeriet. Yttranden gavs dessutom av Förvaltningens IT-central HALTIK, Försörjningsberedskapscentralen, Suomen Erillisverkot Oy, Finlands Näringsliv EK, Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom rf, Konkurrensverket, Ålands landskapsregering, Statens ämbetsverk på Åland, Löntagarorganisationen Pardia rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf samt Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf. Remissvar gavs även av Finlands Kommunförbund rf, räddningscheferna på räddningsverken och TeliaSonera Finland Oyj.

Det viktigaste innehållet i yttrandena

De flesta av remissinstanserna förhöll sig positivt till förslaget och ansåg att det främjar förverkligandet av de mål som uppställts för säkerhetsnätets verksamhet. De ansåg även att förslaget till proposition på en allmän nivå är motiverat och förordade att propositionen överlämnas till riksdagen. Det ansågs att den ekonomiska och funktionella nytta som säkerhetsnätet genererar för myndighetsverksamheten ökar i takt med att styrningen av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen och eventuella andra användargrupper till att använda nätet förbättras och blir mer omfattande. Man såg genomförandet av säkerhetsnätet som en betydelsefull satsning på att säkerställa och utveckla sådana funktioner som är centrala för den offentliga förvalt-

ningen, som stöder sig på informationsförmedling och som är kritiska med tanke på samhällets funktion.

Den viktigaste avvaktande eller kritiska responsen i yttrandena gällde finansieringen av säkerhetsnätets verksamhet och förslagets ekonomiska och andra konsekvenser för dem som använder nätet, den skyldighet att använda nätet som uppställts i den föreslagna lagen, begrepps innehållet, säkerhetsklassificeringen och behandlingen av den säkerhetsklassificerade informationen sett särskilt utifrån internationella förpliktelser och Europeiska gemenskapens bestämmelser, skyldigheter gällande säkerhet och beredskap och verifieringen av dessa, förslagets förhållande till bestämmelserna om konkurrens, upphandling och statliga stöd i synnerhet sett utifrån Europeiska gemenskapens lagstiftning, säkerhetsnätets förhållande till andra kommunikationsnät inom den offentliga förvaltningen, utövandet av offentlig makt i säkerhetsnätets verksamhet samt ordnandet av integrations-tjänster för kommunala aktörer. I vissa remissvar fästes uppmärksamhet även vid sådana folkrättsliga förpliktelser om internationell rätt som är bindande för Finland och som gäller den internationella humanitära rätten och rättsreglerna under krig samt Ålands självbestämmanderätt och demilitariserade ställning. Dessutom gav remissinstanserna generella kommentarer och lade fram vissa detaljerade förslag till ändringar, korrigeringar och preciseringar i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet och i motiveringen till förslaget.

De flesta av remissinstanserna förordade den föreslagna finansieringsmodellen, enligt vilken de omedelbara kostnaderna för upprätthållandet av aktionsberedskapen, annan beredskap och säkerheten betalas av statens medel och endast de kostnader som föranleds av tillhandahållandet av tjänsterna tas ut av användarna. Statsrådets kansli, justitieministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Statens ämbetsverk på Åland, Ålands landskapsregering, huvudstaben, räddningsverken och Finlands Kommunförbund ansåg i sina yttranden att de ekonomiska och övriga konsekvenserna av säkerhetsnätets verksamhet

emellertid inte har beskrivits tillräckligt exakt i förslaget och att det av förslaget till proposition inte entydigt framgår på vilket sätt de avgifter som tas ut av användarna fastställs och på vilket sätt finansieringen av upprätthållandet av aktionsberedskapen, annan beredskap och säkerheten ordnas och hur man garanterar att finansieringen är tillräcklig. Finansministeriets budgetavdelning ansåg dessutom att de direkta kostnaderna för utvecklandet av säkerhetsnätet i regel bör finansieras med serviceavgifter som ska tas ut av användarna. Enligt budgetavdelningens uppfattning ska staten inte finansiera allmänt definierad utvecklingsverksamhet, utan staten kan vid behov bidra till kostnaderna för utvecklandet med understöd inom ramen för budgeten. Budgetavdelningen ansåg också att propositionens ekonomiska konsekvenser för framtida statsbudgetar bör utredas. Finansministeriets budgetavdelning ansåg dessutom i sitt yttrande att propositionens förhållande till gällande EU-bestämmelser om konkurrens, upphandling och statligt stöd bör förtydligas och preciseras. Konkurrensverket konstaterade emellertid i sitt remissyttrande att de synpunkter som hänför sig till upphandlings- och konkurrensrätt har beaktats tillräckligt i utkastet till proposition.

Med avvikelse från de övriga remissinstanserna motsatte sig kommunikationsministeriet i sitt yttrande den föreslagna skyldigheten att använda säkerhetsnätet. Ministeriet ansåg likväl att myndigheter, om de så vill, ska kunna ansluta sig till säkerhetsnätet och skaffa sådana tjänster i nätet som stöder fullförandet av sådana lagstadgade och strategiska uppgifter som hör till säkerheten i alla säkerhetssituationer. Kommunikationsministeriet konstaterade också att det vid ministeriet pågår ett lagstiftningsprojekt som gäller en totalreform av elektronisk kommunikation. En del av detta projekt granskar bl.a. bestämmelserna om de grupper som använder myndighetsnäten och den elektroniska kommunikationens fortbestånd.

Justitieministeriet, försvarsministeriet, finansministeriets budgetavdelning samt Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom rf ansåg i sina remissvar att de centrala begrepp som använts i lagförslaget bör definieras och preciseras an-

tingen i lagen eller åtminstone i dess motivering.

Huvudstaben och Försvarsmaktens Ledningssystemcentral ansåg i sina yttranden att den övergripande säkerheten har fått för liten uppmärksamhet i lagförslaget och att en överföring av tjänsteproduktionen i säkerhetsnätet till en ny aktör inte är möjlig, om det i lagen inte föreskrivs om ändamålsenliga säkerhetskrav för säkerhetsnätets verksamhet och dess tjänsteproducenter och om verifieringsmetoder som bekräftar att dessa krav uppfylls. Utrikesministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet och arbets- och näringsministeriet ansåg att den föreslagna lagen ska möjliggöra sådana förpliktelser på EU-nivå samt på nationell och internationell nivå som gäller behandlingen av säkerhetsklassificerad information. Räddningsverken och Finlands Kommunförbund ansåg att eventuella krav som gäller säkerhetsklassificeringen dock inte får hindra användningen av säkerhetsnätet t.ex. inom den kommunala sektorn, utan att nätet ska möjliggöra dataöverföring i överensstämmelse med de olika skyddsnivåerna (offentlig, skyddsnivå IV, skyddsnivå III och skyddsnivå II). Social- och hälsovårdsministeriet ansåg att säkerhetsnätet och användningen av det ska granskas på ett övergripande sätt med beaktande av Säkerhetsstrategin för samhället (2010) och de vitala funktioner i samhället som fastställs i den samt en störningsfri skötsel av dessa funktioner i alla säkerhetssituationer.

Dessutom föreslog Huvudstaben och Försvarsmaktens Ledningssystemcentral i sina yttranden att det i lagen bör tas in en bestämmelse enligt vilken man ska kunna kräva finskt medborgarskap av en person som sköter uppgifter i anslutning till säkerhetsnätets tjänsteproduktion. Det ansågs emellertid inte vara juridiskt möjligt att genomföra detta på grund av bestämmelserna om fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster i EUF-fördraget (C 83/47) eller på grund av Europeiska gemenskapernas domstols avgörandepraxis som gäller tillämpningen och tolkningen av ovan nämnda bestämmelser samt även med beaktande av de bestämmelser i den nationella

lagstiftningen som gäller likabehandling och diskriminering.

Utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, räddningsverken och Finlands Kommunförbund ansåg att viktighetsklassificeringen av användningen av säkerhetsnätet bör förverkligas så att behoven för alla myndigheter som ansvarar för tryggheten i samhället och som använder säkerhetsnätet beaktas jämlikt och att dessa kan påverka och delta i utvecklandet och styrandet av användningen av säkerhetsnätet och tjänsterna i nätet. Enligt remissinstansernas åsikt är det skäl att i lag föreskriva inte bara om att trygga försvarsmaktens behov, utan också om att trygga även andra centrala säkerhetsmyndigheters verksamhet och användningen av funktionella kommunikationssystem. Bestämmelserna om viktighetsklassificeringen får enligt remissinstanserna inte i något fall leda till att de myndigheter som ansvarar för säkerheten för att trygga sina verksamhetsbetingelser även under undantagsförhållanden måste bygga parallella meddelande- och ledningssystem för dessa situationer. Dessutom betonade justitieministeriet i sitt yttrande särskilt att prioriteten, skyndsamheten och annan viktighetsklassificering i fråga om datatrafiken i högsta statsledningen inte ens när försvarstillstånd råder får sänkas och att det beslutfattande som gäller detta inte får överföras till försvarsmakten ens under försvarstillstånd.

Finansministeriets budgetavdelning ansåg i sitt remissvar att den föreslagna tjänsteproduktionsmodellen som bygger på aktiebolag och styrningen av de offentliga förvaltningsuppgifter som grundar sig på en kedja av flera aktörer som styr modellen kan fjärma verksamheten för mycket från riksdagens budgetmakt och statsrådets direkta styrning. Med anledning av detta hade det varit skäl att exaktare definiera de omständigheter i propositionen som gäller myndighetsledningen och myndighetsansvaret i fråga om säkerhetsnätets tjänsteproduktion. Budgetavdelningen ansåg att det hade varit möjligt att genomföra ett arrangemang som uppfyller målen med propositionen även i form av ett ämbetsverk. Försvarsministeriet förde fram att det i utkastet till regeringens proposition

bör tas in en del som gäller olika alternativa sätt att genomföra säkerhetsnätet. Statsrådets kansli och Suomen Erillisverket Oy ansåg att man inte i den föreslagna lagen ska avvika från bestämmelserna i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning och i aktiebolagslagen, och därför bör den statliga ägarstyrningen i propositionen utsträckas till att gälla endast moderbolaget. Även justitieministeriet ansåg i sitt yttrande att det i lagförslaget bör fästas mera uppmärksamhet vid till vilka delar och på vilket sätt ägarstyrningen omfattar Suomen Erillisverket Oy:s dotterbolag. När styreffekterna på marknaden saknas ska ägarstyrningen enligt justitieministeriets åsikt vara tillräckligt stark för att dämpa bl.a. den stigande kostnadsnivån.

Inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, räddningsverken, Institutet för hälsa och välfärd och Finlands Kommunförbund ansåg att säkerhetsnätet inte ska genomföras separat från andra lösningar för dataöverföring inom den offentliga förvaltningen. För att säkerställa den totala lönsamheten och att dataförbindelserna fungerar är det viktigt att beakta alla gemensamma nät- och dataöverföringslösningar som aktörerna inom den offentliga förvaltningen redan använder eller planerar (t.ex. projektet gällande fältledningssystem KEJO, projektet för utveckling av nödcentralsverksamheten och datatekniken TOTI, nationella projektet för elektronisk informationshantering inom hälsovården KanTa och räddningsverkens operativa IP-nät PeIP). Säkerhetsnätet bör därför enligt remissinstanserna byggas i enlighet med den övergripande arkitekturen inom den offentliga förvaltningen för att tjänsterna gällande access till andra data- och dataöverföringssystem i fortsättningen ska vara lättare att genomföra.

Justitieministeriet, huvudstaben, Försvarsmaktens Ledningssystemcentral och Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom rf fäste i sina yttranden uppmärksamhet vid utövandet av offentlig makt i samband med tillhandahållandet av tjänster i säkerhetsnätet. Remissinstanserna ansåg att man ännu exaktare än vad som föreslås i propositionen ska uppskatta till vilka delar de som tillhandahåller tjänster i säkerhetsnätet eventuellt utövar offentlig makt en-

ligt 124 § i grundlagen när de fullgör sin uppgift och till vilken del det är fråga om en sådan offentlig förvaltningsuppgift som kan anförtros även andra än myndigheter.

Inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, räddningsverken och Finlands Kommunförbund ansåg i sina yttranden att integrationstjänsterna för de grupper i kommunerna som använder säkerhetsnätet, i synnerhet de aktörer som ansvarar för räddningsväsendets och den prehospitaledes akut-sjukvårdens tjänster, ska planeras och organiseras innan lagen träder i kraft.

Ålands landskapsregering och Statens ämbetsverk på Åland konstaterade i sina remissvar bl.a. att förslaget gäller vissa sådana sektorer som enligt självstyrelselagen för Åland hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Sektorer av detta slag är t.ex. allmän ordning och säkerhet samt räddningsverksamhet. Landskapsregeringen anser det emellertid vara viktigt att det även för landskapets säkerhetsmyndigheter ordnas möjligheter att använda säkerhetsnätet. Landskapsregeringen konstaterar i sitt remissyttrande att detta förutsätter lagstiftningsåtgärder av landskapet, och att avsikten är att inleda ett utredningsarbete om dessa åtgärder.

Centralförbundet för telekommunikation och informationsteknik FiCom rf och Teli-Sonera Finland Oyj ansåg i sina yttranden att förslaget kan hindra att privata aktörer används i en del av säkerhetsnätets verksamhet, och därför är lagens konsekvenser för privata aktörer avsevärt större och mer omfattande än vad som har framhållits i förslaget. Remissinstanserna betonade att privata kommersiella aktörer bör garanteras samma möjligheter att delta i tillhandahållandet av tjänster i säkerhetsnätet som statens egen organisation har.

Beaktande av yttranden och annan fortsatt beredning

Det ansågs att alla förslag till ändringar som lagts fram i remissvaren inte kan genomföras utifrån de rättsliga bedömningar som gjordes i den fortsatta beredningen av propositionen samt utifrån andra utredningar och strategiska riktlinjer som godkänts i styr-

gruppen för projektet för förvaltningens säkerhetsnät.

På basis av remissvaren gjordes bl.a. följande preciseringar, korrigeringar och tillägg i förslaget.

Innehållet i bestämmelserna och detaljmotiveringen gällande tillämpningsområde i 1 § och skyldigheten att använda säkerhetsnätet i 2 § i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet preciserades särskilt till den del det gäller kraven på hög säkerhet och hög beredskap och en närmare innehållslig definition av dessa. I 4 § i lagförslaget föreskrivs om annan användning av säkerhetsnätet än sådan som lyder under skyldigheten att använda säkerhetsnätet. Till detaljmotiveringen till paragrafen fogades ett omnämmande om att sådana aktörer som kan komma att använda nätet är t.ex. Strålsäkerhetscentralen, arbetshälsoinstitutet, myndigheter inom socialvården och miljö- och hälsoskyddet samt jakt- och fiskeövervakare som sköter jakt- och fiskeövervakningen. Bestämmelserna om placeringen av säkerhetsnätets utrustning och tjänster i 5 § samt motiveringen till dessa bestämmelser preciserades så att det ska vara möjligt att använda nätets tjänster även utanför Finlands gränser, t.ex. i internationella krishanteringsinsatser och andra motsvarande uppgifter.

Bestämmelserna gällande upphandling av tjänsteproduktion för säkerhetsnätet från en underleverantör i 7, 9 och 11 § i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet samt motiveringen till dessa bestämmelser preciserades så att finansministeriets utlåtande ska begäras om upphandling från en underleverantör. Till 7 § i lagen fogades dessutom en bestämmelse enligt vilken försvarsmakten kan vara underleverantör för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster i fråga om byggande och upprätthållande av ett undervattenskabelnät samt Försvarsförvaltningens byggverk i fråga om byggande och upprätthållande av utrustningsutrymmen för säkerhetsnätet. Till 7 § fogades dessutom en bestämmelse om anskaffning och överlåtelse av användarrätter till fiberkapacitet för säkerhetsnätet och till antennplatser och platser för säkerhetsnätets utrustning.

Bestämmelserna om beredskapsskyldighet i 12 § i lagförslaget om säkerhetsnätets verk-

samhet förtydligades och förenhetligades med de övriga bestämmelserna i lagförslaget så att beredskapsskyldigheten på ett heltäckande sätt gäller störningar under normala förhållanden samt undantagsförhållanden. Motiveringen till bestämmelsen om prioriteringsklassificering i fråga om produktionen av tjänster för och användningen av säkerhetsnätet i 13 § i lagförslaget preciserades så att i fråga om viktighetsklassificering ska man i alla säkerhetssituationer beakta behoven för alla de myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället och som använder säkerhetsnätet.

Bestämmelserna om ägarstyrning i 15 och 18 § i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet ändrades med anledning av responsen i remissyttrandena så att man vid ägarstyrning iakttar bestämmelserna i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning samt i aktiebolagslagen. Enligt propositionen sträcker sig statens omedelbara ägarstyrning endast till Suomen Erillisverkot Oy, som avses i 6 § i lagförslaget, och inte till dess dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy.

Till 17 §, i vilken föreskrivs om delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet fogades ett omnämmande om att Finlands Kommunförbund ska företrädas i delegationen. I motiveringen till lagförslaget öppnades delegationens uppgifter och centrala roll dessutom upp och preciserades som stöd för den strategiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet.

Bestämmelsen gällande kostnaderna för upprätthållandet och utvecklandet av säkerhetsnätet slopades på grund av responsen i yttrandena och de riktlinjer som finanspolitiska ministerutskottet drog upp den 26 november 2012. Detaljmotiveringen till 20 § gällande avgifter för tjänsterna kompletterades så att det i motiveringen konstateras att man i produktifieringen på ett insynsvänligt sätt avser att beakta de särskilda arrange-

mangen och investeringarna i anslutning till upprätthållandet och utvecklandet av aktionsberedskapen, annan beredskap och säkerheten för säkerhetsnätets tjänsteproduktion. Allmänna motiveringen kompletterades med finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer, enligt vilka kostnaderna för säkerhetsnätets verksamhet ska täckas med bruksavgifter som tas ut av kunderna i enlighet med de tjänster som de beställt.

Till lagförslaget fogades en bestämmelse (24 §) genom vilken man avviker från brandsynsförfarande enligt räddningslagen och från besiktningsförfarande av elmateriel och elanläggningar enligt elsäkerhetslagen. Enligt förslaget till paragraf svarar försvarsmakten undantagsvis för dessa besiktningsuppgifter. Till lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet fogades dessutom en bestämmelse om handräckning (25 §) samt en övergångsbestämmelse som gäller utvärderingsförfarandet av informations säkerheten i de informationssystem och datakommunikationsarrangemang som tillhandahållaren av nät- och infrastruktur tjänster använder (31 §).

Till övergångsbestämmelserna i lagförslaget om säkerhetsnätets verksamhet (27, 30, 32 och 33 §), i vilka föreskrivs om arrangemang gällande tillhandahållandet av tjänster under övergångsperioden, fogades Statens IT-servicecentral vid Statskontoret till bestämmelserna som en av de aktörer som ansvarar för tillhandahållandet av tjänster under övergångsperioden.

Till propositionen fogades dessutom en ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen (lagförslag nr 2).

Denna regeringsproposition har upprättats utifrån de förslag som beretts av den ovan nämnda arbetsgruppen, de yttranden som lämnats om propositionen och de utvecklings- och reformeringsbehov som framkommit vid den fortsatta beredningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om den verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät****1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. I paragrafen finns bestämmelser om lagens syfte, tillämpningsområde och dess samband med annan lagstiftning.

Enligt 1 mom. är syftet med den föreslagna lagen att under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden säkerställa att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell.

Enligt 2 mom. ska den föreslagna lagen tillämpas på den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och användningen av dess tjänster samt på säkerhetsnätets övriga verksamhet. Säkerhetsnätet är enligt den föreslagna bestämmelsen ett i kommunikationsmarknadslagen avsett myndighetsnät som ägs och förvaltas av staten och som uppfyller kraven på hög beredskap och hög säkerhet i enlighet med vad som särskilt föreskrivs i lag eller bestäms med stöd av lag. Avsikten är att säkerhetsnätet ska omfatta ett kommunikationsnät, utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur som omedelbart hör till det samt de gemensamma tjänsterna i säkerhetsnätet.

Enligt förslaget ska säkerhetsnätets verksamhet bestå av två delområden: säkerhetsnätet och styrningen av det. Med säkerhetsnätets verksamhet avses den administrativa,

funktionella, ekonomiska och tekniska helhet av dessa delområden, inom vilken verksamheten i fråga om säkerhetsnätet och de tjänster och tillhandahållare av tjänster som hör samman med det samt styrningen av och tillsynen över säkerhetsnätet sammanförs. Avsikten är att säkerhetsnätets verksamhet som helhet betraktat ska bilda en offentlig förvaltningsuppgift, där det huvudsakliga ansvaret bärs av de myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället och som också utövar offentlig makt i anslutning till verksamheten. Sådana myndigheter som deltar i styrningen av säkerhetsnätets verksamhet är finansministeriet, statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten och Försörjningsberedskapscentralen. Till verksamhetshelheten föreslås emellertid också höra sådana offentliga serviceuppgifter som kräver teknisk och funktionell specialsakskunskap, som utförs under myndigheternas styrning och övervakning och som stöder myndigheternas verksamhet och genomförandet av deras beslut. I dessa uppgifter fattas det emellertid inga förvaltningsbeslut som t.ex. gäller en individs eller ett företags rättigheter, skyldigheter eller förmåner, och därför är det heller inte fråga om utövning av offentlig makt. Med anledning av detta kan, enligt lagförslaget, även andra än myndigheter inom den offentliga förvaltningen ansvara för dessa uppgifter. Det är emellertid fråga om en skyldighet för dessa aktörer att tillhandahålla offentliga tjänster. Dessa uppgifter är att tillhandahålla sådana nät- och infrastruktur-tjänster som avses i 7 §, sådana informations- och kommunikationstekniska tjänster som avses i 9 § och sådana integrationstjänster som avses i 11 § i lagförslaget.

I den föreslagna lagen avses med kraven på hög säkerhet och hög beredskap sådana åtgärder för att säkerställa säkerhetsnätets funktionssäkerhet och kontinuitet som omfattar administrativa, funktionella och tekniska lösningar. Det föreslås att riskfaktorer i anslutning till dessa ska hanteras genom att de

centrala delarna i fråga om säkerhetsnätet be-
sitts av sådana tillhandahållare av tjänster
som direkt ägs och styrs av staten. På detta
sätt kan man skapa grunden för en verksam-
het som är oberoende av enskilda, betydande
marknadsaktörer och deras organisations-
och servicestrukturer. Avsikten är att säker-
hetsnätets nätstruktur ska stödja sig på såda-
na förbindelser som ägs av staten och som
hyrts av eller bytts med teleföretag. Dessa
säkras genom att man mångfaldigar utrust-
ningen och förbindelserna samt genom att
man skapar slingor i nätstrukturen. Utrust-
ningsutrymmena och delarna av nätet skyd-
das fysiskt bl.a. med inbrottskydd samt i
fråga om de viktigaste knutpunkterna också
genom skydd mot vapen som bygger på kine-
tisk energi. Dessutom ska nätutrustningen
skyddas mot överspänning och elektromag-
netiska pulser. Eltillförseln till utrustningen
ska säkerställas med reservkraftanläggningar
och ackumulatörer. Nättrafiken övervakas,
kontrolleras och routas om både automatiskt
och genom administrativa åtgärder dygnet
runt. Genom kryptering av datakommunika-
tionen i säkerhetsnätet, övervakning av in-
formationssäkerheten på nätet samt personal-
arrangemang och säkerhetsarrangemang i an-
slutning till utrymmena skapas en grund för
en övergripande säkerhet för nätverksamhe-
ten, som är en av faktorerna när det gäller
hög beredskap.

I den föreslagna lagen omfattar begreppet
säkerhet även informationssäkerhet. Med
krav på hög informationssäkerhetsnivå avses
i verksamheten enligt den föreslagna lagen
att man i säkerhetsnätet tillhandahåller såda-
na informations- och kommunikationsteknis-
ka tjänster med beredskap på hög nivå som
uppfyller kraven på informationssäkerhet en-
ligt de skyddsnivåer IV–II som avses i 9 § i
statsrådets förordning om informationssäker-
heten inom statsförvaltningen samt motsva-
rande krav på särskilt känsligt informations-
material i enlighet med vad som föreskrivs i
lagen om internationella förpliktelser som
gäller informationssäkerhet. Nät- och infra-
struktur tjänsterna i säkerhetsnätet byggs så
att de stöder de strukturer som krävs enligt
skyddsnivå II. Nät- och infrastruktur tjänster-
na i säkerhetsnätet byggs så att de har be-
dömts och verifierats uppfylla kraven på in-

formationssäkerhet i enlighet med lagen om
bedömningsorgan för informationssäkerhet
(1405/2011) och lagen om bedömning av in-
formationssäkerheten i myndigheternas in-
formationssystem och datakommunikation
(1406/2011). För nåendet av skyddsnivå II
krävs det särskilda arrangemang för nät- och
infrastruktur tjänsterna i säkerhetsnätet. I de
särskilda arrangemangen beaktas det att be-
dömningen av hur skyddsnivåerna nås vid
behov kan göras separat för varje enskild in-
formations- och kommunikationsteknisk
tjänst som stöder sig på säkerhetsnätet. I sä-
kerhetsnätet kan också annan information
förmedlas, om förmedlingen av meddelande-
na hänför sig till den verksamhet som avses i
2 § i den föreslagna lagen. Med stöd av det
bemyndigande att utfärda förordning som
finns i 16 § i den föreslagna lagen kan när-
mare bestämmelser utfärdas bl.a. om kraven
på informationssäkerhet och beredskap.

Enligt 1 § 3 mom. i den föreslagna lagen
ska på säkerhetsnätet tillämpas vad som i
kommunikationsmarknadslagen föreskrivs
om myndighetsnät, om inte något annat före-
skrivs i den föreslagna lagen. I 2 § 9 punkten
i kommunikationsmarknadslagen finns en de-
finition på myndighetsnät, enligt vilken med
myndighetsnät avses ett kommunikationsnät
som byggts för behov i anslutning till allmän
ordning och säkerhet, räddningsuppgifter el-
ler befolkningsskyddet och i vilket anslut-
ningar kan tillhandahållas utom myndighe-
terna även andra användargrupper som är
nödvändiga med hänsyn till skötseln av ovan
avsedda uppgifter. Enligt 99 § 1 mom. i
kommunikationsmarknadslagen tillämpas be-
stämmelserna i den lagen endast till en del på
myndighetsnätet och enligt 2 mom. fastställer
kommunikationsministeriet vilka användar-
grupper som har rätt att använda ett myndig-
hetsnät.

2 §. Skyldighet att använda säkerhetsnätet.
I paragrafen definieras den funktionella och
den materiella omfattningen av skyldigheten
att använda säkerhetsnätet. I praktiken fast-
ställer användningsskyldigheten också det
huvudsakliga användningsändamålet för sä-
kerhetsnätet. Syftet med bestämmelsen är
ändå inte att begränsa användningen av sä-
kerhetsnätet endast till den verksamhet som
avses i den föreslagna bestämmelsen, utan att

i främsta hand fastställa den myndighetsverksamhet som alltid kräver användning av nätet och dess tjänster. På ett allmänt plan fastställer den också användningsområdet för säkerhetsnätet och dess användning i förhållande till allmänna kommunikationsnät och deras användning.

I 1 mom. finns en bestämmelse om användningsskyldighetens funktionella omfattning. Enligt bestämmelsen gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och kommunikation som ansluter sig till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralsverksamheten, invandringen och den prehospitala akutsjukvården och där kraven på hög säkerhet eller hög beredskap iakttas.

Användningsskyldighetens materiella omfattning fastställs i 2 mom. Enligt bestämmelsen förutsätter skyldigheten att använda säkerhetsnätet användning av de tjänster som avses i 2 kap. samt av utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur. Detta framgår också indirekt av den definition på säkerhetsnät som finns i 1 § 2 mom. i lagförslaget. Användningsskyldighetens materiella omfattning gäller de tjänster som avses i 7, 9 och 11 § i lagförslaget och användningen av dem.

De tjänster som ska tillhandahållas av de tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet som avses i 7, 9 och 11 § fastställs närmare genom förordning. I bruktagandet av tjänsterna utgår från ett behov som grundar sig på de i 3 och 4 § nämnda myndigheternas och övriga aktörernas behov att i anslutning till den verksamhet som avses i 2 § 1 mom. använda informations- och kommunikationstekniska tjänster, av vilka krävs hög beredskap eller hög säkerhet. Exempelvis grundar sig nät- och infrastruktur tjänsterna i säkerhetsnätet på säkerhetsnätets fysiska stam- och regionnätstruktur och på tillhörande utrustningsutrymmen. Tillgång till den fysiska strukturen kan fås genom direkt kundaccess via den som tillhandahåller tjänster i säkerhetsnätet eller genom gatewayaccess. Informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet kan användas via bägge anslut-

ningsformer. Den senare anslutningsformen kan användas av de säkerhetsnätsanvändare, t.ex. kommunaktörer, som behöver de informationssystem som hänför sig till myndighets-samarbete och som finns i serversalarna för säkerhetsnätet eller som är anslutna till säkerhetsnätet via andra nätverk, mobilnät, såsom VIRVE- eller 3G-nätet, eller där största delen av verksamhetsställets nättrafik riktas annanstans än till säkerhetsnätet, exempelvis till internet eller till sådana it-applikationer som tillhandahålls av en tredje part. Direkt kundaccess till säkerhetsnätet har polisens, Gränsbevakningsväsendets, nödcentralsverkets och försvarsmaktens viktigaste verksamhetsställen. Till övriga verksamhetsställen genomförs direkt kundaccess eller gatewayaccess senare enligt behovsprövning och med kundfinansiering. Med hjälp av en gatewayaccess kan exempelvis kommunaktörerna komma in i säkerhetsnätet. Genom denna anslutningsform kan man utifrån behovsprövning välja olika beredskapsnivåer. På så sätt möjliggörs vid behov lägre anslutnings- och användningskostnader. Användningen av säkerhetsnätets informations- och kommunikationstekniska tjänster kan vara ett villkor för användningen av sådana informationssystem som behövs inom myndighets-samarbetet, t.ex. det nya nödcentralsdatasystemet.

3 §. Skyldiga att använda säkerhetsnätet. I paragrafen finns bestämmelser om den organisatoriska omfattningen av skyldigheten att använda säkerhetsnätet. Den föreslagna paragrafen utgör en specialbestämmelse i förhållande till bestämmelsen i 99 § 2 mom. i kommunikationsmarknadslagen, enligt vilken kommunikationsministeriet fastställer vilka användargrupper som har rätt att använda ett myndighetsnät. I praktiken innebär detta att de användargrupper som avses i paragrafen direkt med stöd av den föreslagna lagen har rätt och skyldighet att använda säkerhetsnätet och att dessa användargrupper inte längre separat behöver godkännas genom beslut av kommunikationsministeriet.

I bestämmelsen förtecknas de användargrupper som ska använda säkerhetsnätet när de sköter uppgifter i anslutning till sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen. De användargrupper som av-

ses i paragrafen har inte bara en användningsskyldighet, utan också en direkt på lag baserad rätt att bli användare i säkerhetsnätet och använda nätet i sitt samarbete och sin kommunikation. Varje användargrupp får i slutändan fastställa den faktiska omfattningen av användningsskyldigheten utifrån sin verksamhet och sitt ansvar i praktiken. I praktiken innebär den föreslagna paragrafen också att de användare som hör till dessa användargrupper inte behöver följa det upphandlingsförfarande som avses i lagen om offentlig upphandling när de ansluter sig som användare till säkerhetsnätet. Med användare avses enligt förslaget till bestämmelse också en aktör som utnyttjar säkerhetsnätet som grund för en applikation eller ett databehandlingssystem.

För att säkerställa säkerhetsnätets allmänna funktion och serviceförmåga är det emellertid ändamålsenligt att de som ansluter sig till nätet som användare gör det planenligt och samordnat. Därför är det motiverat att finansministeriet, i samarbete med den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget, leder och samordnar anslutningen till nätet av de användargrupper som avses i förslaget till bestämmelse. En avsikt är också att dessa användargrupper ska ansluta sig till nätet inom ramen för ett ramavtalsförfarande där det bl.a. ska fastställas krav på beredskap, aktionsberedskap, informationssäkerhet och teknik. Parter i ramavtalsförfarandet är de styrande ministerierna i fråga om sina förvaltningsområden och de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 § i lagförslaget.

Enligt 1 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet republikens presidents kansli och de ministerier som avses i lagen om statsrådet (175/2003). Enligt 57 § i grundlagen sköter republikens president de uppgifter som nämns i grundlagen eller särskilt i någon annan lag. Enligt 2 § i lagen om republikens presidents kansli (100/2012) ska kansliet bl.a. bistå republikens president i uppgifter som hör till presidentämbetet. Enligt 6 § i den lagen finns vid kansliet en tjänst som kanslichef, en tjänst som slottsfogde samt tjänster som föredragande. Bestämmelser om dessa tjänster finns i kanslistadgan. Enligt paragrafen kan vid kansliet också

andra tjänster inrättas och personal anställas i arbetsavtalsförhållande. Enligt 1 § 1 mom. i lagen om statsrådet finns i statsrådet följande ministerier: statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt miljöministeriet. Enligt 1 § 2 mom. i lagen om statsrådet finns justitiekanslersämbetet vid statsrådet. Justitiekanslersämbetet kan ansluta sig till säkerhetsnätet som användare om förutsättningarna i 4 § i den föreslagna lagen uppfylls.

Enligt 2 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i lagen om försvarsmakten. I 3 kap. i lagen om försvarsmakten finns det bestämmelser om försvarsmaktens organisation och förvaltning. Enligt 24 § 1 mom. i den lagen bestäms i fråga om högsta befälet över försvarsmakten i grundlagen. Enligt 128 § i grundlagen är republikens president överbefälhavare för Finlands försvarsmakt. Enligt 24 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten omfattar försvarsmakten kommandören för försvarsmakten, huvudstaben, armén, marinen och flygvapnet, staber för regionalförvaltningen, militära inrättningar, truppförband och andra förvaltningsenheter samt landskapstrupper och Försvarshögskolan.

Enligt 3 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i polisförvaltningslagen (110/1992). Enligt 1 § i polisförvaltningslagen består polisförvaltningen av Polisstyrelsen, central-kriminalpolisen, skyddspolisen, rörliga polisen, Polisyrkeshögskolan, Polisens teknikcentral, polis-inrättningarna och regionförvaltningsverken. Även inrikesministeriet kan ha särskilt fastställda uppgifter inom polisens ansvarsområde.

Enligt 4 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005). Enligt 3 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning består gränsbevakningsväsendet av chefen för gränsbevakningsväsendet, staben för gränsbevakningsväsendet, gränsbevakningssektio-

nera, sjöbevakningssektionerna, gräns- och sjöbevakningsskolan samt bevakningsflygdivisionen.

Enligt 5 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter inom räddningsväsendet som avses i räddningslagen (379/2011). I 4 kap. i räddningslagen finns det bestämmelser om räddningsväsendets organisation och ansvaret för räddningsväsendets uppgifter. Enligt 23 § i den lagen består räddningsväsendets myndigheter av inrikesministeriet och regionförvaltningsverket samt de kommunala räddningsverk som avses i 24 och 25 § i den lagen.

Enligt 6 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet Nödcentralverket som avses i lagen om nödcentralverksamhet (692/2010). Enligt 5 § 2 mom. i den lagen omfattar Nödcentralverket nödcentraler, en enhet som sköter stabsfunktionerna och vid behov andra enheter.

Enligt 7 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i sjöräddningslagen (1145/2001). Enligt 3 § 1 mom. i den lagen är gränsbevakningsväsendet ledande sjöräddningsmyndighet och svarar för organisering av sjöräddningstjänsten. Enligt 4 § i den lagen är övriga sjöräddningsmyndigheter Nödcentralverket, Meteorologiska institutet, det lokala räddningsväsendet som avses i räddningslagen, Trafiksäkerhetsverket, Trafikverket, polisen, försvarsmakten, social- och hälsovårdsmyndigheterna, tullverket och miljömyndigheterna.

Enligt 8 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i utlänningslagen (301/2004). De myndigheter som avses i utlänningslagen är Migrationsverket, utrikesministeriet, den finska diplomatiska eller konsulära representationen, polisen, Gränsbevakningsväsendet, arbetskraftsbyråer samt förläggningar.

Enligt 9 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som avses i tullagen (1466/1994). Enligt 4 § i den lagen är tullverket den behöriga myndigheten. Enligt 1 § i lagen om tullverket (228/1991) finns för tullverksamheten tullverket som är underställt finansministeriet. Vid tullverket finns en tullstyrelse för centralförvaltningen samt ett tulllaboratorium

som lyder under styrelsen och för regionalförvaltningen tulldistrikt som lyder under styrelsen.

Enligt 10 punkten gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet de myndigheter som ansvarar för den prehospitala akutsjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Enligt 1 § 1 mom. i den lagen tillämpas den på tillhandahållandet av den hälso- och sjukvård som kommunerna enligt folkhälsolagen (66/1972) och lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) är skyldiga att ordna och på innehållet i denna hälso- och sjukvård, om inte annat bestäms i någon annan lag. Lagen gäller också de samarbetsområden som avses i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007). Bestämmelser om prehospital akutsjukvård finns i 39–41 och 46 § i hälso- och sjukvårdslagen. Enligt 39 § 3 mom. i den lagen fattar samkommunen beslut om servicenivån för den prehospitala akutsjukvården. I beslutet om servicenivån fastställs bl.a. hur den prehospitala akutsjukvården ska organiseras och andra omständigheter som är nödvändiga med tanke på vårdens organisering inom samkommunen.

I 28 § i den föreslagna lagen finns en övergångsbestämmelse som gäller ikraftträdandet av skyldigheten för de ovan nämnda myndigheterna och övriga användarna att använda säkerhetsnätet, enligt vilken de ska ta i bruk säkerhetsnätets tjänster senast när de tjänster som avses i 7, 9 och 11 § är tillgängliga och de uppfyller kraven på säkerhet, beredskap och kontinuitet och det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar tjänsten i fråga har löpt ut. Användarna ska dessutom uppfylla de förutsättningar som gäller användningen av säkerhetsnätet.

4 §. Annan användning av säkerhetsnätet. Avsikten är att i paragrafen föreskriva om annan användning av säkerhetsnätet än den användning som följer av den organisatoriska användningsskyldigheten. Anslutningen av andra användare till säkerhetsnätet förutsätter att användarna uppfyller de villkor för godkännande som ställs i förslaget till bestämmelse. Dessa villkor är enligt 1 mom. att nätet används för det funktionella ändamål som avses i 2 § 1 mom. i lagförslaget, att använ-

daren hör till en sådan användargrupp inom myndighetsnätet som fastställs i enlighet med kommunikationsmarknadslagen och att finansministeriet har godkänt användaren som användare av säkerhetsnätet.

Enligt 99 § i kommunikationsmarknadslagen fastställer kommunikationsministeriet vilka användargrupper som har rätt att använda ett myndighetsnät. Vid godkännande av andra användargrupper än myndigheter fås uppmärksamhet bl.a. vid att dessa användargrupper inte blir så stora att det kan inverka på de allmänna kommunikationsnätets verksamhetsförutsättningar och därigenom orsaka konkurrensstörningar på kommunikationsmarknaden. Finansministeriet kan med stöd av det föreslagna 1 mom. som användare av säkerhetsnätet godkänna endast sådana andra användare än de som avses i 3 mom. och som ingår i den användargrupp som avses i kommunikationsministeriets beslut.

Varje användare får i slutändan fastställa den faktiska omfattningen av användningen av säkerhetsnätet utifrån sin verksamhet och sitt ansvar i praktiken. Med användare avses i den föreslagna bestämmelsen en aktör som använder säkerhetsnätet i sådan verksamhet som avses i 2 § i den föreslagna lagen eller använder säkerhetsnätet som grund för en applikation eller ett databehandlingssystem. Om villkoren för godkännande uppfylls, kan användaren även vara någon annan än en myndighet inom den offentliga förvaltningen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen bör användaren hos finansministeriet ansöka om tillstånd att använda nätet. Finansministeriet bör vid beredningen av ärendet se till att förslaget till godkännande har undergått förberedande behandling i den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget. Finansministeriet bör också säkerställa att användaren uppfyller de krav på aktionsberedskap, annan beredskap och säkerhet som nätet ställer liksom de tekniska kraven för anslutning. En avsikt är också att användare inom dessa användargrupper ska ansluta sig till nätet inom ramen för ett ramavtalsförfarande där det bl.a. ska fastställas krav på beredskap, aktionsberedskap, informationssäkerhet och teknik. Parter i ramav-

talsförfarandet är de styrande ministerierna i fråga om sina förvaltningsområden och de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 § i lagförslaget.

Myndigheter inom den offentliga förvaltningen och övriga upphandlande enheter som avses i lagen om offentlig upphandling kan bli användare i säkerhetsnätet utan iakttagande av det upphandlingsförfarande som avses i den lagen, eftersom det krävs ett myndighetstillstånd för att få använda säkerhetsnätet. Tillhandahållarna av tjänster i säkerhetsnätet har enligt lagförslaget ensamrätt att tillhandahålla dessa tjänster till de användare som avses i den föreslagna lagen.

Sådana användare som avses i förslaget till bestämmelse kan t.ex. vara räddningsinstitutet, Strålsäkerhetscentralen, arbetshälsoinstitutet, myndigheter inom socialvården och miljö- och hälsoskyddet samt jakt- och fiskeövervakare som sköter jakt- och fiskeövervakningen.

Enligt 2 mom. får aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt och hållet ägs av staten, och ett dotterbolag till det, som tillhandahåller tjänster inom myndighetsradionätets verksamhet (VIRVE), använda säkerhetsnätet för skötseln av sina uppgifter i anslutning till myndighetsradionätets verksamhet. Denna rättighet omfattar säkerhetsnätets kommunikationsnät och med det direkt sammanhörande utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur samt säkerhetsnätets gemensamma tjänster.

Suomen Erillisverkot Oy och dess dotterbolag Virve Tuotteet ja Palvelut Oy sköter driften av myndighetsradionätet samt terminalerna och servicen. Det är motiverat att bevilja dessa bolag användarrätt eftersom det är ändamålsenligt att koppla myndighetsradionätet till säkerhetsnätet.

5 §. Säkerhetsnätets utrustningsutrymmen, utrustning och informationssystem. I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om äganderätten till, placeringen av samt administreringen av och tillsynen över säkerhetsnätets utrustningsutrymmen, utrustning och informationssystem.

Enligt 1 mom. ska de utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet vara i finska statens ägo och besittning. Ägande-, besittnings- eller

användarrätten till de utrustningsutrymmen och den utrustning som finska staten äger kan dock enligt den föreslagna bestämmelsen överlåtas till ett bolag som avses i 6 § enligt vad som föreskrivs i den föreslagna lagen eller någon annan lag. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket äganderätten till sådan egendom innehas av finska staten. Avsikten är att den föreslagna bestämmelsen också ska omfatta sådan information som beskriver utrustningsutrymmenas och utrustningens innehåll och egenskaper och som är väsentlig när det gäller att garantera säkerheten och som är sekretessbelagd enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Till den del säkerhetsnätet tas i bruk i landskapet Åland ska man, med tanke på besittningen och användningen av fast egendom, beakta de bestämmelser i 61 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) som gäller statens mark och byggnader.

Enligt 2 mom. ska de utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet finnas i Finland och tjänsterna i säkerhetsnätet produceras i Finland. Administreringen av och tillsynen över utrustningsutrymmena, utrustningen och tjänsteproduktionen ska skötas i Finland. Detta krav grundar sig på att det i säkerhetsnätets verksamhet är fråga om säkerställandet och tryggheten av sådana viktiga intressen som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Utrustning som hör samman med säkerhetsnätet får dock finnas utanför Finland, om det är nödvändigt av funktionella skäl. Ett sådant funktionellt skäl kan t.ex. vara att Finland deltar i internationella kris- och räddningsuppdrag där användningen av säkerhetsnätets utrustning och tjänster är nödvändig.

Enligt 3 mom. ska sådan utrustning och sådana informationssystem som omfattas av kravet på hög beredskap eller hög säkerhet och används direkt i sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. vara placerade i utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet, om det inte av tekniska eller funktionella skäl är nödvändigt att de helt eller delvis placeras

i andra utrustningsutrymmen. Avsikten är att varje förvaltningsområde självt ska fatta beslut om lösningens tekniska och funktionella nödvändighet efter en eventuell förberedande behandling i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. I praktiken placeras informationssystemet antingen på sådana serverar i säkerhetsnätets utrustningsutrymme som är gemensamma för hela säkerhetsnätet eller så placeras informationssystemet på en egen separat server i säkerhetsnätets utrustningsutrymme. Informationssystemet kan också placeras på en egen server i något annat utrustningsutrymme, om det enligt 5 § 3 mom. är nödvändigt av tekniska eller funktionella skäl. Avsikten är att åtminstone de viktigaste frågorna om placering av utrustning ska undergå förberedande behandling i den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget innan besluten fattas. Ett undantag från bestämmelsen kan t.ex. utgöras av utrustning för försvarsmaktens operativa informationssystem, som det även i framtiden är ändamålsenligt att placera i försvarsmaktens egna utrymmen, så att försvarsmakten själv kan övervaka tillgången till och användningen av utrymmena.

2 kap. Tjänsteproduktionen i säkerhetsnätet

6 §. Tillhandahållare av nät- och infrastrukturtjänster. Enligt 1 mom. är aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt och hållet ägs av staten, tillhandahållare av nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet.

Suomen Erillisverkot Oy är ett icke-vinstdrivande aktiebolag som helt och hållet ägs av staten och som enligt 2 § i statsrådets förordning om statsrådets kansli är ett bolag som hör till kansliets ansvarsområde. Enligt bolagsordningen hör det till bolagets verksamhetsområde att bygga och sköta driften av datakommunikationsnät och andra säkerhetsnät som används av myndigheter inom den offentliga förvaltningen och som hänför sig till samhällets säkerhet samt att tillhandahålla och erbjuda konsultationer i anslutning till dessa tjänster. Bolaget får enligt bolagsordningen äga och besitta de telenät som avses ovan samt fastigheter och aktier. Koncernen består inte bara av moderbolaget Suomen

Erillisverket Oy, utan också av dess dotterbolag Suomen Turvallisuusverkko Oy, Virve Tuotteet ja Palvelut Oy och Leijonaverkot Oy.

Enligt 2 mom. får syftet med bolagets verksamhet inte vara att uppnå företagsekonomisk vinst vid skötseln av sina uppgifter enligt den föreslagna lagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska bolaget administrativt, funktionellt och ekonomiskt avskilja den verksamhet som avses i den föreslagna lagen från sin övriga verksamhet. Motsvarande förpliktelse gäller även tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet samt delvis tillhandahållare av integrationstjänster.

Enligt 3 mom. kan tillhandahållaren av nät- och infrastruktur tjänster också vara ett dotterbolag som Suomen Erillisverket Oy separat bildat för detta ändamål och som helt och hållet ägs av nämnda bolag. För detta ändamål har dotterbolaget Suomen Turvallisuusverkko Oy bildats. Dotterbolaget får enligt den föreslagna bestämmelsen inte ha andra uppgifter eller funktioner och det får inte ha som syfte att uppnå företagsekonomisk vinst. Bolaget får således inte vara verksamt på en s.k. konkurrensutsatt marknad, vilket innebär att det inte heller kan åstadkomma marknadsstörningar för enskilda aktörer. Bolaget kan ändå använda sin arbetskraft för att utföra statliga tjänster i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet. Inkomsterna av att arbetskraften används för utförande av andra tjänster än nät- och infrastruktur tjänster för säkerhetsnätet ska styras till att tillhandahålla de tjänster som avses i denna lag. Principerna för hur arbetskraften används ska behandlas i den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 §.

Enligt 4 mom. ska bestämmelserna i aktiebolagslagen tillämpas på bolaget, om inte något annat bestäms i den föreslagna lagen. Avsikten är att 3 kap., där det finns bestämmelser om styrningen av och tillsynen över säkerhetsnätets verksamhet, ska innehålla bestämmelser som avviker från aktiebolagslagen och som bl.a. begränsar den strategiska och operativa ledningen av och beslutsfattandet i bolaget. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering

av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket man i samband med lagberedningen bör utreda på vilket sätt styrningen av säkerhetsnätets verksamhet ytterligare kan stärkas på annat sätt än enbart genom användning av metoderna enligt aktiebolagslagen.

I 27 § i lagförslaget finns en övergångsbestämmelse om ordnandet av uppgifterna inom säkerhetsnätet, enligt vilken försvarsmakten och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret under en övergångsperiod tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster vid sidan av Suomen Erillisverket Oy eller dess dotterbolag.

7 §. Uppgifterna för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster. Uppgiften för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet är till sitt innehåll i sak en offentlig förvaltningsuppgift som stöder den verksamhet som bedrivs av myndigheter inom den offentliga förvaltningen och som kräver teknisk och funktionell specialsakkunskap. Skötseln av uppgiften innebär emellertid inte en sådan utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen. Det är emellertid fråga om en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster med ensamrätt producera, upprätthålla och utveckla säkerhetsnätets nättjänster. I 2 § i kommunikationsmarknadslagen ingår definitioner bl.a. på nätföretag och nättjänst. I bestämmelsen avses med nätföretag ett företag som tillhandahåller ett kommunikationsnät som det äger eller på någon annan grund förfogar över för överföring, distribution eller tillhandahållande av meddelanden. Med nättjänst avses i bestämmelsen tjänster som tillhandahålls av ett nätföretag. Nättjänsterna i säkerhetsnätet innebär tillhandahållande av sådana datakommunikationsförbindelser för användarna med hjälp av vilka användarnas lokala nät och säkerhetsnätets serversalar ansluts till varandra. Tillhandahållaren av tjänster ansvarar också för sådana drifts- och applikationstjänster som direkt hänför sig till nättjänsterna. Däremot fungerar tillhandahållaren av tjänster inte i övrigt som leverantör av drifttjänster och applikationer för de tjäns-

ter som användarna av säkerhetsnätet tillhandahålls.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster med ensamrätt administrera säkerhetsnätets utrustningsutrymmen och utrustning samt producera, upprätthålla och utveckla andra gemensamma infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet. Dessa tjänster innebär tillhandahållande av sådana utrustningsutrymmen och platser för utrustning i vilka man kan placera sådan utrustning som behövs för de datakommunikationsförbindelser eller informationssystem av vilka krävs hög beredskap eller hög säkerhet. Till den utrustning som avses i bestämmelsen hör också t.ex. säkerhetsnätets kablar, master och länkstationer.

Den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster ska enligt 1 mom. 3 punkten dessutom inom sitt uppgiftsområde svara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Ett särskilt bemyndigande att utfärda förordning om beredskapsskyldigheten tas in i 16 § 2 mom. i lagförslaget.

Enligt 2 mom. kan den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster i sitt uppdrag anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhandahållaren av tjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren enligt den föreslagna bestämmelsen begära finansministeriets utlåtande i frågan. Enligt den sista meningen i momentet får tillhandahållaren av nät- och infrastrukturtjänster dock anlita försvarsmakten som underleverantör för att bygga och upprätthålla ett dervattenskabelnät för säkerhetsnätet samt Försvarsförvaltningens byggverk för att bygga, låta bygga och upprätthålla utrustningsutrymmen för säkerhetsnätet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska finansministeriet besluta om omfattningen av underleveranserna. I praktiken innebär detta att ministeriet fastställer de uppgifter som kan upphandlas av en underleverantör. Av-

sikten med utlåtandeförfarandet är särskilt att säkerställa att underleverantören verkligen klarar av att inom sitt uppgiftsområde uppfylla säkerhets- och beredskapskraven på säkerhetsnätet. Utlåtandet bör begäras i ett så tidigt skede att de myndigheter som styr säkerhetsnätets verksamhet har reella möjligheter att styra upphandlingsförfarandet och ställa krav på underleverantörens lämplighet. Tillhandahållaren av tjänster bör för att detta syfte ska nås begära utlåtandet senast innan upphandlingsförfarandet inleds. Finansministeriet kan i sitt utlåtande om upphandlingsförfarandet t.ex. yttra sig om huruvida föremålet för upphandlingen är sådant att lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling kan tillämpas på det, eller huruvida upphandlingen ska vara sekretessbelagd. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska delta i beredningen av finansministeriets beslut om omfattningen av anlåtandet av underleverantörer, villkoren och principerna för godkännande av underleverantör samt finansministeriets utlåtande när det gäller upphandling.

Enligt 3 mom. får tillhandahållaren av nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet avtala om anskaffning och överlåtelse av användarrätter till säkerhetsnätets fiberkapacitet och till antennplatser och platser för säkerhetsnätets utrustning. Användarrätter kan hyras eller bytas med teleföretag som är verksamma i Finland. Användarrätter kan hyras eller bytas endast i den omfattning det krävs för skötseln av de uppgifter som avses i 1 mom. Avsikten med bestämmelsen är att för sin del säkerställa verksamhetens kostnadseffektivitet. Överlåtelsen eller anskaffningen av fiberkapacitet eller mastplatser får ändå inte äventyra säkerhetsnätets användbarhet eller kraven på säkerhet och beredskap för säkerhetsnätet. Avsikten är att man under ledning av finansministeriet och i samarbete med den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska utarbeta principer för anskaffning och överlåtelse av fiberkapacitet för säkerhetsnätet och antennplatser och platser för säkerhetsnätets utrustning, så att tillhandahållare av tjänster inom ramen för dessa kan göra de hyres- och bytesavtal som behövs.

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt bemyndigandet får närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster, tjänsterna och användningen av tjänsterna, utrustningsutrymmen och utrustning samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet. I propositionen är det som helhet betraktat fråga om att trygga intressen som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Att bemyndigandet att utfärda förordning sker på statsrådsnivå är motiverat i det här fallet, eftersom ärendet är vittsyftande och principiellt viktigt. Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 16 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser dessutom utfärdas bl.a. om de krav på beredskap och säkerhet som ställs på tillhandahållare av tjänster.

8 §. Tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster. Enligt 1 mom. kan uppgiften som tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet skötas av en myndighet inom den offentliga förvaltningen eller en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som särskilt utsetts för denna uppgift. Statsrådet fattar efter föredragning från finansministeriet beslut om vem som ska tillhandahålla informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet och om överföringen av statens rättigheter och skyldigheter i anslutning till verksamheten. Avsikten med bestämmelsen är att möjliggöra att statsrådet i samband med att det fattar beslut om tillhandahållaren av tjänster även kan besluta om överföring av statens rättigheter och skyldigheter till den tillhandahållare av tjänster som beslutet avser. Detta kan t.ex. betyda beslut om överlåtelse av rörelse. Vid valet av tillhandahållare av tjänster bör särskild vikt fästas vid tillhandahållarens beredskap och möjligheter att tillgodose statens säkerhetsintressen. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska delta i beredningen av det ärende som gäller valet av tillhandahållare av tjänster. Enligt övergångsbestämmelsen i 27 § i lagförslaget ska Förvaltningens IT-central

vara tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet under en övergångsperiod.

Syftet med den verksamhet som den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet bedriver får enligt 2 mom. inte vara att uppnå företagsekonomisk vinst då tillhandahållaren sköter sina uppgifter enligt den föreslagna lagen. Den som tillhandahåller tjänster ska i administrativt, funktionellt och ekonomiskt hänseende avskilja den verksamhet som avses i den föreslagna lagen från sin övriga verksamhet. Motsvarande förpliktelse gäller även tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster samt delvis tillhandahållare av integrationstjänster.

Regeringens finanspolitiska ministerutskott förordade den 26 november 2012 ett linjeval, enligt vilket statsförvaltningens icke branschspecifika IKT-tjänster ska sammanföras till ett gemensamt servicecenter åren 2013–2015. Enligt linjevalet ska de icke branschspecifika IKT-tjänsterna inom statsförvaltningen (informationssäkerhet och beredskap på grundnivå, förhöjd nivå och hög nivå) sammanföras till servicecentret med iakttagande av principerna om överlåtelse av rörelse. Med statens icke branschspecifika IKT-tjänster avses sådana tjänster som kan tillhandahållas eller genomföras utan betydande branschspecifikt kunnande och som grundar sig på utrustning och datatekniska lösningar, inklusive den teknik som hänför sig till dessa, som används allmänt.

9 §. Uppgifterna för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster. Uppgiften för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet är till sitt innehåll i sak en offentlig förvaltningsuppgift som stöder den verksamhet som bedrivs av myndigheter inom den offentliga förvaltningen och som kräver teknisk och funktionell specialsakkunskap. Skötseln av uppgiften innebär emellertid inte en sådan utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen. Det är emellertid fråga om en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet med

ensamrätt tillhandahålla, upprätthålla och utveckla gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet. Med informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet avses sådana tjänster som krävs för en säker användning av och kommunikation inom säkerhetsnätet och som stöder anslutning till informationssystemtjänster i nätets utrustningsutrymmen, tjänster som stöder användning av informationssystem i nätets utrustningsutrymmen och tjänster som tillhandahålls i serversalar i utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet inom sitt uppgiftsområde ansvara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Ett särskilt bemyndigande att utfärda förordning om beredskapsskyldigheten tas in i 16 § 2 mom. i lagförslaget.

Enligt 2 mom. kan den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i sitt uppdrag anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhandahållaren av tjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren begära finansministeriets utlåtande i frågan. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska finansministeriet besluta om omfattningen av underleveranserna. I praktiken innebär detta att ministeriet fastställer de uppgifter som kan upphandlas av en underleverantör. Avsikten med utlåtandeförfarandet är särskilt att säkerställa att underleverantören verkligen klarar av att inom sitt uppgiftsområde uppfylla säkerhets- och beredskapskraven på säkerhetsnätet. Utlåtandet bör begäras i ett så tidigt skede att de myndigheter som styr säkerhetsnätets verksamhet har reella möjligheter att styra upphandlingsförfarandet och ställa krav på underleverantörens lämplighet. Tillhandahållaren av tjänster bör

för att detta syfte ska nås begära utlåtandet senast innan upphandlingsförfarandet inleds. Finansministeriet kan i sitt utlåtande om upphandlingsförfarandet t.ex. yttra sig om huruvida föremålet för upphandlingen är sådant att lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling kan tillämpas på det, eller huruvida upphandlingen ska vara sekretessbelagd. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska delta i beredningen av finansministeriets beslut om omfattningen av anlitaandet av underleverantörer, villkoren och principerna för godkännande av underleverantör samt finansministeriets utlåtande när det gäller upphandling.

I 3 mom. ingår dessutom ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt det får närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster, tjänsterna och användningen av tjänsterna samt om de förfaringssätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet. I propositionen är det som helhet betraktat fråga om att trygga intressen som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Att bemyndigandet att utfärda förordning sker på statsrådsnivå är motiverat i det här fallet, eftersom ärendet är vittsyftande och principiellt viktigt. Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 16 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser dessutom utfärdas bl.a. om de krav på beredskap och säkerhet som ställs på tillhandahållare av tjänster.

10 §. Tillhandahållare av integrations-tjänster. Enligt 1 mom. kan uppgiften som tillhandahållare av integrationstjänster i säkerhetsnätet skötas av en myndighet inom den offentliga förvaltningen eller en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som särskilt utsetts för denna uppgift. Finansministeriet beslutar om vem som ska tillhandahålla integrations-tjänster i säkerhetsnätet. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra att beslutsfattandet om tillhandahållaren av integrationstjänster är smidigare än valet av tillhandahållare av de informations- och kommunikationstekniska tjänster som avses i 8 §. I samband med

beslutet kan det också vara nödvändigt att besluta om överföring av statens rättigheter och skyldigheter till den tillhandahållare av tjänster som beslutet avser. Detta kan t.ex. betyda beslut om överlåtelse av rörelse. Beslut om överföringen av statens rättigheter och skyldigheter kan enligt bestämmelsen endast fattas av statsrådet efter föredragning från finansministeriet.

Vid valet av tillhandahållare av tjänster bör särskild vikt fästas vid tillhandahållarens beredskap och möjligheter att tillgodose statens säkerhetsintressen. Sådana tillhandahållare av integrationstjänster som avses kan t.ex. vara ministeriernas IKT-avdelningar, sådana servicecenter inom IKT-branschen som förvaltningsområdena använder eller företag som särskilt godkänts för denna uppgift. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska delta i beredningen av det ärende som gäller valet av tillhandahållare av tjänster. Finansministeriet bör i sitt beslut om godkännande fastställa både ansvarsområdet för tillhandahållaren av integrationstjänster och ansvarsområdets omfattning.

I den föreslagna bestämmelsen ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt det får bestämmelser om valet av den som tillhandahåller integrationstjänster och om de krav som gäller denna utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten med bemyndigandet att utfärda förordning är att det på förhand, om nödvändigt, kan ställas krav på de beslut som finansministeriet fattar om tillhandahållare av integrationstjänster och styra de förfaranden som gäller valet av tillhandahållare. Enligt 2 mom. ska den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet i ekonomiskt hänseende avskilja verksamheten enligt den föreslagna lagen från sin övriga verksamhet.

Regeringens finanspolitiska ministerutskott förordade den 26 november 2012 ett linjeval, enligt vilket statsförvaltningens icke branschspecifika IKT-tjänster ska sammanföras till ett gemensamt servicecenter åren 2013–2015. Enligt linjevalet ska de icke branschspecifika IKT-tjänsterna inom statsförvaltningen (informationssäkerhet och beredskap på grundnivå, förhöjd nivå och hög nivå) sammanföras till servicecentret med iaktta-

gande av principerna om överlåtelse av rörelse. Med statens icke branschspecifika IKT-tjänster avses sådana tjänster som kan tillhandahållas eller genomföras utan betydande branschspecifikt kunnande och som grundar sig på utrustning och datatekniska lösningar, inklusive den teknik som hänför sig till dessa, som används allmänt.

11 §. Uppgifterna för den som tillhandahåller integrationstjänster. Uppgiften för den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet är till sitt innehåll i sak en offentlig förvaltningsuppgift som stöder den verksamhet som bedrivs av myndigheter inom den offentliga förvaltningen och av andra tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet och som kräver teknisk och funktionell specialsakkunskap. Skötseln av uppgiften innebär emellertid inte en sådan utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen. Det är emellertid fråga om en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet med ensamrätt ansluta tjänsterna i säkerhetsnätet till användarnas andra informations- och kommunikationstekniska tjänster och svara för förmedlingen och tillhandahållandet av denna servicehelhet i förhållande till användarna. Det viktigaste i uppgiften för den som tillhandahåller integrationstjänster är inte bara att ansluta användaren tekniskt, utan också att skapa en användarkontakt mellan andra tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet och användaren. Avsikten är att användarkontakten ska skapas genom ramavtal mellan de ministerier som styr användargrupperna och de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 §. Tillhandahållaren av integrationstjänster och nätanvändaren ska alltså ingå ett serviceavtal. Om tillhandahållarna av tjänster är fler än en, fastställs uppgiftsfördelningen mellan dem enligt det beslut om godkännande av finansministeriet som avses i 10 §.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet inom sitt uppgiftsområde svara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhål-

landen samt under undantagsförhållanden. Ett särskilt bemyndigande att utfärda förordning om beredskapsskyldigheten tas in i 16 § 2 mom. i lagförslaget.

Enligt 2 mom. kan den som tillhandahåller integrationstjänster anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhandahållaren av integrationstjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller integrationstjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren begära finansministeriets utlåtande i frågan.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska finansministeriet besluta om omfattningen av underleveranserna. I praktiken innebär detta att ministeriet fastställer de uppgifter som kan upphandlas av en underleverantör. Avsikten med utlåtandeförfarandet är särskilt att säkerställa att underleverantören verkligen klarar av att inom sitt uppgiftsområde uppfylla säkerhets- och beredskapskraven på säkerhetsnätet. Utlåtandet bör begäras i ett så tidigt skede att de myndigheter som styr säkerhetsnätets verksamhet har reella möjligheter att styra upphandlingsförfarandet och ställa krav på underleverantörens lämplighet. Tillhandahållaren av tjänster bör för att detta syfte ska nås begära utlåtandet senast innan upphandlingsförfarandet inleds. Finansministeriet kan i sitt utlåtande om upphandlingsförfarandet t.ex. yttra sig om huruvida föremålet för upphandlingen är sådant att lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling kan tillämpas på det, eller huruvida upphandlingen ska vara sekretessbelagd. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska delta i beredningen av finansministeriets beslut om omfattningen av anlitandet av underleverantörer, villkoren och principerna för godkännande av underleverantör samt finansministeriets utlåtande när det gäller upphandling.

Enligt 3 mom. har den som tillhandahåller integrationstjänster och dess underleverantör rätt att använda säkerhetsnätet i den utsträckning detta är nödvändigt för att de ska kunna utföra sina uppgifter. Utgångspunkten är att tillhandahållaren av integrationstjänster och dess underleverantör endast ges en mycket

begränsad teknisk tillgång till säkerhetsnätet, som exempelvis kan omfatta att testa och förvalta nätets funktionssäkerhet eller att reparera fel och störningar i nätet.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller integrationstjänster, tjänsterna, och användningen av tjänsterna samt om de förfarings- och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet. I propositionen är det som helhet betraktat fråga om att uppfylla krav som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Att bemyndigandet att utfärda förordning sker på statsrådsnivå är motiverat i det här fallet, eftersom ärendet är vittsyftande och principiellt viktigt. Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i 16 § i den föreslagna lagen får närmare bestämmelser dessutom utfärdas bl.a. om de krav på beredskap och säkerhet som ställs på tillhandahållare av tjänster.

12 §. Beredskapsskyldighet. I paragrafen ställs för sådana i lagen avsedda företag och sammanslutningar som deltar i säkerhetsnätets verksamhet en särskild beredskapsskyldighet vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Det finns ingen anledning att i den föreslagna lagen förelägga motsvarande skyldighet för myndigheter, eftersom myndigheterna redan enligt gällande lagstiftning omfattas av beredskapsskyldigheten. En beredskapsskyldighet med samma innehåll i sak finns i 90 § i kommunikationsmarknadslagen och i 12 § i beredskapslagen.

Om ett företag eller en sammanslutning svarar för de uppgifter som avses i 7, 9 eller 11 §, ska företaget eller sammanslutningen enligt 1 mom. genom beredskapsplaner och förberedande åtgärder med tanke på verksamheten vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder se till att dess verksamhet fortsätter så störningsfritt som möjligt vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Ett bemyndigande att utfärda förordning om beredskapsskyldigheten tas in i 16 § 2 mom. i lagförslaget.

Enligt 2 mom. ska företaget eller sammanslutningen under ledning av de myndig-

heter som ansvarar för säkerheten i samhället delta i sådan beredskapsplanering som ansluter sig till försvaret samt i sådana övningar som höjer beredskapen i samhället i syfte att främja aktionsberedskapen vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Med hjälp av skyldigheten strävar man för sin del efter att samordna de uppgifter som i lag anges för försvarsmakten och andra säkerhetsmyndigheter och som gäller militärt försvar, beredskap och aktionsberedskap samt de uppgifter som i denna lag anges för tillhandahållare av tjänster och som hänför sig till beredskapskyldigheten. Med hjälp av skyldigheten bereder man sig t.ex. på situationer som utgör ett hot mot det militära försvaret, såsom webbangrepp, underrättelseverksamhet, höjning av beredskapen inför en risk för krig och väpnade anfall.

13 §. Prioritetsklassificering i fråga om produktion av tjänster och användningen av säkerhetsnätet. I paragrafen finns bestämmelser om prioriteringen av användningen av säkerhetsnätet under normala förhållanden, under undantagsförhållanden samt under försvarstillstånd. Den föreslagna bestämmelsen utgör en specialbestämmelse t.ex. i förhållande till den bestämmelse i 91 § i kommunikationsmarknadslagen som gäller prioriteringsfacilitet.

Enligt 1 mom. beslutar finansministeriet under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet. Avsikten är att man under ledning av finansministeriet och i samarbete med den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget ska utarbeta allmänna principer om viktighetsklassificering när det gäller prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet, så att tillhandahållarna av tjänster i de vanligaste fallen kan fatta de beslut som behövs med stöd av dessa. Principerna om prioritetsklassificering bör beredas så att de beaktar behoven hos alla de myndigheter som ansvarar för samhällets säkerhet och som använder sig av säkerhetsnätet.

Enligt 2 mom. ska, under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen, bestämmelserna i beredskapslagen iaktas i fråga om det beslutsfattande som gäller prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet. Bestämmelser om detta finns i 123 § i beredskapslagen, enligt vilken det under undantagsförhållanden genom förordning av statsrådet kan utfärdas samordnande bestämmelser om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om åtgärder som behövs för uppnåendet av beredskapslagens syfte. I samband med detta är det dessutom skäl att beakta 105 § i beredskapslagen, eftersom finansministeriet enligt 1 mom. i den paragrafen under undantagsförhållanden kan bestämma om ordnandet av statliga myndigheters informationsförvaltning, databehandling, elektroniska tjänster, telekommunikation och datasäkerhet. Enligt 13 § 2 mom. i den föreslagna lagen gäller finansministeriets styrning emellertid inte försvarsmaktens, Gränsbevakningsväsendets, polisens, räddningsmyndigheternas och nödcentralernas informationssystem. Bestämmelser som kräver prioritetsklassificering finns inte bara i beredskapslagen utan också i annan lagstiftning för olika branscher. Samhällsfunktionerna och de tekniska systemen är allt oftare beroende av varandra. Säkerställandet av en livsviktig funktion kan kräva att många delfaktorer fungerar tillsammans. Exempelvis kräver säkerställandet av dataöverföring, informationsbehandling och eltillförsel gemensamma styrprinciper. I beredskapsplaneringen har man inom olika branscher utarbetat sådana viktighetsklassificeringar för verksamheten och aktörerna som ska tillämpas och upprätthållas under undantagsförhållanden. Genom bestämmelsen i beredskapslagen säkerställs möjligheten att vid behov samordna de principer om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering som tillämpas av olika myndigheter.

Enligt 3 mom. fattar försvarsmakten under ett sådant försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd beslut om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster för och användningen av säkerhetsnätet. De fö-

reslagna bestämmelserna kompletterar bestämmelserna i lagen om försvarstillstånd genom att försvarsmaktens behörighet också omfattar sådana företag och sammanslutningar som enligt 6, 8 och 10 § i lagförslaget tillhandahåller tjänster i säkerhetsnätet.

Vid prioriteringsklassificeringen bör det beaktas att det enligt 2 § i lagen om försvarsmakt hör till försvarsmaktens uppgifter att sköta det militära försvaret av landet, men även att trygga befolkningens livsbetingelser, de grundläggande fri- och rättigheterna och statsledningens handlingsfrihet samt försvara den lagliga samhällsordningen. Dessutom ska man beakta bestämmelserna i 1 § i lagen om försvarstillstånd enligt vilka lagen omfattar inte bara tryggnad av självständigheten, utan också upprätthållande av rättsordningen.

Vid prioriteringsklassificeringen bör det dessutom beaktas att säkerheten i samhället kräver upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, prehospital akutsjukvård, nödcentralverksamhet och räddningsverksamhet i alla situationer. De internationella överenskommelser som grundar sig på internationell humanitär rätt och som är bindande för Finland, t.ex. Genèvekonventionerna och tilläggsprotokollen till dem, förutsätter att samtidigt som man förbereder sig för att försvara landet mot ett väpnat anfall bör man vara förberedd på att sköta den interna säkerheten, skydda civilbefolkningen och trygga samhällets funktionsförmåga. Detta förutsätter att åtminstone polisens, räddningstjänstens, den prehospitala akutsjukvårdens och nödcentralernas funktionella informationssystem som är nödvändiga vid undantagsförhållanden tryggas även när försvarstillstånd råder.

3 kap. Styrning och tillsyn

14 §. Allmän administrativ styrning. Enligt paragrafen svarar finansministeriet för den allmänna administrativa styrningen av säkerhetsnätets verksamhet. Säkerhetsnätets verksamhet hör till finansministeriets förvaltningsområde i den bemärkelse som avses i fråga om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet och i reglementet för statsrådet, som utfärdats med stöd av lagen. Detta innebär t.ex. att

finansministeriet svarar för regelstyrningen i fråga om säkerhetsnätets verksamhet och för beredningen av den. Den allmänna administrativa styrningen bör emellertid ske i nära samarbete med de myndigheter som avses i 17 § i lagförslaget.

15 §. Ägarstyrning. I paragrafen finns bestämmelser om ordnandet av ägarstyrningen i fråga om det bolag som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen samt i finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer av den 26 november 2012. Enligt riktlinjerna svarar avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli för ägarstyrningen av Suomen Erillisverkot Oy, i enlighet med vad som föreskrivs om detta i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning. Suomen Erillisverkot Oy är ett bolag som enligt 2 § i statsrådets förordning om statsrådets kansli hör till kansliets ansvarsområde. Suomen Erillisverkot Oy har för skötseln av säkerhetsnätets verksamhet bildat ett dotterbolag som heter Suomen Turvallisuusverkko Oy.

Enligt den föreslagna bestämmelsen svarar statsrådets kansli för ägarstyrningen i fråga om det bolag enligt 6 § i lagförslaget som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet i enlighet med vad som bestäms i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning. Dotterbolaget omfattas inte direkt av statens ägarstyrning, utan ägarstyrningen sker enligt de verksamhetsmodeller för koncernstyrning som tillämpas inom Suomen Erillisverkot Oy. Moderbolaget och bolagets organ har bolagsrättsligt ansvar för styrningen av och tillsynen över dotterbolagets verksamhet. I 18 § i den föreslagna lagen finns en specialbestämmelse om sammansättningen av styrelsen för Suomen Erillisverkot Oy.

16 §. Strategisk styrning. I paragrafen finns bestämmelser om den strategiska och ekonomiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet samt om styrningen av den informations- och kommunikationstekniska beredskapen och säkerheten. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbe-

slut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket finansministeriet ansvarar för den strategiska ledningen av säkerhetsnätets IKT-funktion och utvecklingen av IKT-beredskapen samt för styrningen av en centraliserad användning av budgetfinansieringen. Enligt principbeslutet bör finansministeriet bistås av ett strategiskt styrningsorgan som är sammansatt av företrädare för de förvaltningsområden som deltar i säkerhetsnätprojektet. Statsrådets principbeslut preciseras av finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer av den 26 november 2012 enligt vilka finansministeriet ansvarar för den allmänna administrativa, strategiska och ekonomiska styrningen av verksamheten i förvaltningens säkerhetsnät samt styrningen av den informations- och kommunikationstekniska beredskapen och säkerheten.

Enligt 1 mom. svarar finansministeriet för den strategiska och ekonomiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet samt för styrningen av den informations- och kommunikationstekniska beredskapen och säkerheten. Avsikten är att till behövliga delar precisera reglementet för statsrådet, statsrådets förordning om finansministeriet och finansministeriets arbetsordning på grund av detta. Vid finansministeriet bär informations- och kommunikationstekniska funktionen inom den offentliga förvaltningen (OffICT-funktionen) ansvaret för beredningen av dessa frågor.

Enligt 2 mom. får det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de krav på säkerhet, aktionsberedskap och annan beredskap samt kontinuitet som avses i 7, 9, 11 och 12 § samt om den prioritet och skyndsamhet samt den övriga viktighetsklassificering i fråga om den produktion av tjänster och användning av säkerhetsnätet som avses i 13 §. Bestämmelserna kan gälla sådana arrangemang i fråga om serviceverksamheten i säkerhetsnätet som är nödvändiga för att säkerställa samarbetet och kommunikationen mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället samt tekniska krav och förfaringssätt i anslutning till denna verksamhet. Det är viktigt att i synnerhet de bestämmelser som tas in i för-

ordning och som gäller kraven på säkerhet, aktionsberedskap och annan beredskap samt kontinuitet kan träda i kraft samtidigt som den lagstiftning som föreslås i denna proposition. I propositionen är det som helhet betraktat fråga om att trygga intressen som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Att bemyndigandet att utfärda förordning sker på statsrådsnivå är motiverat i det här fallet, eftersom ärendet är vittsyftande och principiellt viktigt.

De närmare bestämmelserna om arrangemangen i fråga om serviceverksamheten kan exempelvis gälla på vilka grunder prioriteringsklassificeringen fastställs. I detta samband bör det dessutom beaktas vilka krav åtminstone räddningsmyndigheterna, myndigheterna för prehospital akutsjukvård, polismyndigheterna, försvarsmakten och andra myndigheter som ansvarar för landets försvar och säkerhet eller för information eller ledning under krissituationer har när det gäller användningen av säkerhetsnätet. Andra frågor i anslutning till arrangemangen i fråga om serviceverksamheten samt de tekniska kraven och förfaringssätten i anslutning till denna verksamhet kan exempelvis vara administreringen av och tillsynen över personalsäkerhet, elektroniskt och fysiskt skydd av och elektronisk och fysisk tillsyn över säkerhetsnätets utrustningsutrymmen, elektronisk och fysisk certifiering av och tillsyn över samt elektroniskt och fysiskt skydd av nätets utrustning, analyser av de informationssystem och applikationer som ansluts till nätet, skydd av, tillsyn över och hantering av nätet, förebyggande och reparation av fel och störningar i nätet samt andra härmed jämförbara krav och förfaringssätt samt faktorer som gäller utvärderings- och verifieringsmetoder. Ett motsvarande bemyndigande finns i 93 § i kommunikationsmarknadslagen.

17 §. Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. I paragrafen finns det bestämmelser om delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, dess sammansättning och uppgifter samt om ett bemyndigande att utfärda förordning om dessa. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket fi-

nansministeriet bör bistås av ett strategiskt styrningsorgan som är sammansatt av företrädare för de förvaltningsområden som deltar i projektet. Delegationen har ingen beslutanderätt, utan är ett organ som finns som finansministeriets stöd vid den strategiska styrningen samt bistår och bereder ärenden för finansministeriet.

Enligt den föreslagna bestämmelsen finns delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, som statsrådet tillsätter för viss tid, som finansministeriets stöd vid den strategiska styrningen samt vid planeringen, utvecklandet och uppföljningen av samt tillsynen över den verksamhet som bedrivs av de tillhandahållare av tjänster som avses i 6, 8 och 10 § i lagförslaget. Delegationen leds av finansministeriet och dessutom är åtminstone statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen samt Finlands Kommunförbund företrädare i delegationen. Delegationen har till uppgift att delta i beredningen av förordningar som utfärdas och beslut som fattas med stöd av bestämmelserna i den föreslagna lagen samt av andra ärenden som ansluter sig till den strategiska och ekonomiska styrningen och uppföljningen av samt tillsynen över säkerhetsnätets verksamhet. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om de förordningar som utfärdas med stöd av den föreslagna lagen och i beredningen av vilka delegationen bör delta finns i 7 § 4 mom., 9 § 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § 4 mom. och 16 § 2 mom. i lagförslaget. Andra ärenden som det kan vara viktigt att undergår förberedande behandling i delegationen kan t.ex. vara följande: de strategiska målen för säkerhetsnätets verksamhet och finansieringen av den, avgifterna för de tjänster som tillhandahålls av de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 §, användningen av medel som tillhör den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §, kvalitetsmålen och verksamhetens kvalitet när det gäller tillhandahållare av tjänster, godkännande av de användare av säkerhetsnätet som avses i 4 §, placeringen av informationssystem och ut-

rustning, valet av tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster och integrationstjänster och principerna för detta, omfattningen av användningen av underleverantörer samt villkoren och principerna för godkännande av underleverantörer, beredningen av finansministeriets utlåtande om anlåtande av underleverantörer, principer för anskaffning och överlåtelse av fiberkapacitet för säkerhetsnätet och antennplatser och platser för säkerhetsnätets utrustning, principer för viktighetsklassificering när det gäller prioritet och skyndsamt samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster för och användningen av säkerhetsnätet, planer för tjänsteproduktionen inom säkerhetsnätet och utvecklingen av den, tillgodoseendet av den informations- och kommunikationstekniska beredskapen och säkerheten samt andra sådana uppgifter som finansministeriet hänvisar till delegationen.

18 §. *De styrande myndigheternas deltagande i ledningen av verksamheten hos den som tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster.* Enligt paragrafen ska styrelsen för Suomen Erillisverkot Oy ha ett tillräckligt antal företrädare för de myndigheter som styr säkerhetsnätets verksamhet enligt den föreslagna 17 §. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens säkerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket finansministeriet, försvarsministeriet och inrikesministeriet ska vara företrädare i styrelsen för det bolag som tillhandahåller tjänster, och styrelsen ska dessutom förfoga över tillräcklig företagsekonomisk sakkunskap.

I Suomen Erillisverkot Oy:s styrelse finns för närvarande företrädare bl.a. för statsrådets kansli, inrikesministeriet, finansministeriet och försvarsmakten. Avsikten är att denna representation ska stärkas i enlighet med behoven av styrning av säkerhetsnätets verksamhet. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att riktlinjerna för den strategiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet beaktas och förverkligas i ledningen av och verksamheten vid Suomen Erillisverkot Oy.

19 §. *Kund- och samarbetsgrupp för säkerhetsnätets verksamhet.* Enligt paragrafen finns som stöd för delegationen för säker-

hetsnätets verksamhet kund- och samarbetsgruppen för säkerhetsnätets verksamhet, som har till uppgift att samordna behoven hos de aktörer som svarar för säkerhetsnätet och verksamheten, nätanvändarna och intressentgrupperna inom säkerhetsnätet.

Kund- och samarbetsgruppen är inget organ med beslutanderätt, utan syftet med den är att vara en informations- och samarbetskanal för nätanvändare och andra intressentgrupper och stödja verksamheten i delegationen för säkerhetsnätets verksamhet. Gruppens verksamhet bör organiseras så att intressentgruppernas behov kan samordnas i gruppen, för att syftena med lagen ska kunna nå så väl som möjligt och att alla nätanvändare har lika möjligheter att påverka utvecklandet av nätet.

4 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Avgifter för tjänsterna. I paragrafen finns bestämmelser om grunderna för fastställandet av de avgifter som tas ut för de tjänster och prestationer som tillhandahålls av tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster, informations- och kommunikationstekniska tjänster och integrationstjänster i säkerhetsnätet. Fastställandet av avgifterna påverkas av den produktifiering av uppgifter som avses i de förordningar som får utfärdas enligt 7, 9 och 10 §. I produktifieringen bör man på ett insynsvänligt sätt beakta de särskilda arrangemangen och investeringarna i anslutning till upprätthållandet och utvecklandet av beredskapen och säkerheten för produktionen av tjänster i säkerhetsnätet. Avsikten är att den delegation för säkerhetsnätets verksamhet som avses i 17 § i lagförslaget hörs innan avgifterna fastställs för de prestationer och tjänster som tillhandahållarna av tjänster tillhandahåller.

Enligt paragrafen kan de tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet som avses i 6, 8 och 10 § ta ut avgifter för de prestationer och tjänster som de tillhandahåller med stöd av den föreslagna lagen. Avgifterna får inte överstiga beloppet av de totala kostnader som tillhandahållandet av prestationen eller tjänsten medför för tillhandahållaren (självkostnadsvärde). Som utgångspunkt vid beräkningen av självkostnadsvärdet kan t.ex. an-

vändas de beräkningsgrunder som används för självkostnadsvärdet enligt 6 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

21 §. Offentlighet och sekretess. I paragrafen finns bestämmelser om tillämpningen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet och deras underleverantörer samt på dem som är anställda av dessa. I paragrafen finns även bestämmelser om den rätt till information som finansministeriet och de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 och 8 § i lagförslaget har.

I 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns en myndighetsdefinition som preciserar lagens tillämpningsområde. Enligt 2 mom. i paragrafen i fråga gäller vad som i den lagen sägs om en myndighet även sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt och som enligt en lag, en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning utför ett offentligt uppdrag. Även andra än myndigheter kan vara sådana tillhandahållare av tjänster som avses i 6, 8 och 10 § eller deras underleverantörer. Tillhandahållare av tjänster eller deras underleverantörer utför enligt lagförslaget en offentlig serviceuppgift, men utövar ingen offentlig makt i sin uppgift. I de uppgifter som tillhandahållare av tjänster eller deras underleverantörer utför kan de ändå bli tvungna att behandla sådana uppgifter eller handlingar i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet som till sitt innehåll ska vara sekretessbelagda. På grund av dessa omständigheter föreslås det att i 1 mom. tas in en bestämmelse genom vilken myndighetsdefinitionen i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet utvidgas till att omfatta tillhandahållare av tjänster för säkerhetsnätets verksamhet och deras underleverantörer oavsett organisationsform.

I 2 mom. finns en bestämmelse som kompletterar de föreslagna bestämmelserna i 1 mom. och enligt den finns bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande i fråga om dem som är anställda av sådana tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. eller av deras underleverantörer och som behandlar sekretessbelagda uppgifter i anslut-

ning till säkerhetsnätets verksamhet i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. För att bestämmelsen ska vara tydlig och informativ och för att rättigheterna och skyldigheterna för personerna i fråga ska vara precisa har det ansetts vara nödvändigt att ta in en uttrycklig hänvisningsbestämmelse till 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Enligt 3 mom. har finansministeriet trots sekretessbestämmelserna rätt att av de myndigheter och i den föreslagna lagen avsedda andra aktörer som deltar i säkerhetsnätets verksamhet få de uppgifter som direkt behövs för skötseln av de uppgifter som enligt den föreslagna lagen hör till ministeriet. Rätten till information hänför sig till att finansministeriet har en central styrande roll och uppgifter i säkerhetsnätets verksamhet. Med andra aktörer avses i bestämmelsen t.ex. sådana tillhandahållare av tjänster som avses i 6, 8 och 10 § i den föreslagna lagen och deras eventuella underleverantörer samt säkerhetsnätets användare.

Enligt 4 mom. har de tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet som avses i 6 och 8 § trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra, av någon annan myndighet inom den offentliga förvaltningen och av den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet få de uppgifter som direkt behövs för skötseln av de uppgifter som enligt den föreslagna lagen hör till de tillhandahållare av tjänster som avses ovan.

En del av de dokument och det övriga informationsmaterial som gäller säkerhetsnätet är sannolikt sekretessbelagda på de grunder som anges i lagen. Den information som ingår i detta material kan ändå ha en stor betydelse för en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som hör till tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet. Av dessa orsaker är det motiverat att i lagen ange en uttrycklig rätt till information för tillhandahållare av tjänster. Eftersom rätten till information enligt den föreslagna bestämmelsen begränsas endast till de uppgifter som direkt behövs för skötseln av de uppgifter som hör till tillhandahållarna av tjänster, omfattas t.ex. det sakinhåll som förmedlas i säkerhetsnätet inte av denna rätt. Däremot kan rätten till information t.ex. omfatta information om utrust-

ningsutrymmen, utrustning, applikationer och informationssystem i anslutning till säkerhetsnätet samt egenskaper hos dessa.

Den som lämnar ut sekretessbelagd information bör i sitt beslut eller avgörande om detta för tillhandahållaren av tjänster ställa villkor om användningen och skyddet av informationen. Tillhandahållare av tjänster bör när de behandlar sådan information beakta inte bara de villkor som ställs i beslutet om utlämnande av uppgifter, utan i synnerhet också de bestämmelser i 18 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet som gäller god informationshantering.

22 §. Personalsäkerhet. I paragrafen finns bestämmelser om säkerställande av personalsäkerhet i säkerhetsnätets verksamhet. Enligt en datasäkerhetsordlista för statsförvaltningen (VAHTI 8/2008) avses med personalsäkerhet skötandet av säkerhetsfaktorer i anslutning till personalens pålitlighet och lämplighet, hanteringen av personalens rättigheter, ersättningsarrangemang, skyddandet av personalen samt arrangemang som hänför sig till anställning och arbetskombinationer.

I säkerhetsnätets verksamhet är det fråga om säkerställandet och trygghandet av sådana viktiga intressen som hänför sig till statens ledning och samhällets säkerhet. Den personal som deltar i verksamheten kan bli tvungen att behandla information som av olika orsaker är sekretessbelagd och säkerhetsklassificerad. Av dessa skäl är det motiverat att det i behövlig omfattning görs utredningar och bedömningar av pålitligheten hos den personal som sköter uppgifter i säkerhetsnätet. Det är motiverat att sådana allmänna krav och principer som hänför sig till ordnandet och upprätthållandet av personalsäkerheten också behandlas i den delegation som avses i 17 § i lagförslaget.

Enligt paragrafen krävs av den personal som sköter uppgifter i säkerhetsnätet sådan pålitlighet som uppgifterna förutsätter och som vid behov kan utredas i enlighet med vad som särskilt bestäms eller föreskrivs om detta. Detta betyder i praktiken att personalens pålitlighet kan utredas t.ex. enligt lagen om säkerhetsutredningar (177/2002), om de förutsättningar för en utredning som anges i den lagen uppfylls. I de fall där lagen om säkerhetsutredningar inte är tillämplig, kan ut-

redningen göras t.ex. enligt vad finansministeriet bestämmer och enligt de villkor och principer som ska ha behandlats i den delegation som avses i 17 § i lagförslaget.

Personalsäkerheten kan gälla både tjänstemän som sköter uppgifter i säkerhetsnätet och personal som är anställd i arbetsavtalsförhållande. Omfattningen av utredningen av pålitlighet ska bedömas från fall till fall med beaktande av personens ställning och uppgifter i säkerhetsnätets verksamhet. I utredningen av pålitlighet ska man om möjligt särskilt fästa uppmärksamhet vid de behov som hänför sig till statens säkerhet, försvaret och beredskapen för undantagsförhållanden. Utredningsskyldighet har personens arbetsgivare, som vid behov ska informera finansministeriet om resultatet av utredningen.

23 §. *Byggande som hänför sig till säkerhetsnätet.* I 146 § i markanvändnings- och bygglagen avgränsas byggande för försvarsändamål från förfarandet med bygglov. Denna undantagsbestämmelse gäller endast sådana områden som är i statens besittning och på dem uppförda byggnader, konstruktioner och anläggningar som har direkt samband med försvarsändamål. Därför kan bestämmelsen inte tillämpas på allt byggande som hänför sig till säkerhetsnätet. När det gäller byggnader, konstruktioner och anläggningar som hänför sig till säkerhetsnätet är det dock fråga om ett liknande behov att trygga statshemligheter inom försvaret, vars betydelse framhävs av att säkerhetsnätet används inte bara av försvarsmakten, utan också av andra användargrupper bestående av den högsta statsledningen och sådana myndigheter som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället. Det är dessutom fråga om en helt ny verksamhetsomgivning som påverkas av myndigheternas nätverkssamarbete och av att vissa av säkerhetsnätets funktioner sköts med hjälp av privaträttsliga aktörer samt av att ägandet av byggnader, konstruktioner och anläggningar som ansluter sig till säkerhetsnätet är splittrat. På grund av detta har en undantagsbestämmelse som begränsar det vanliga bygglovsförfarandet ansetts vara nödvändig.

Enligt paragrafen är det tillåtet att, utan tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen, på områden som besitts av staten eller

av ett bolag som svarar för de uppgifter som avses i 7, 9 eller 11 § uppföra byggnader, konstruktioner och anläggningar som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet. Bestämmelserna om myndigheternas tillsyn över byggnadsarbete gäller enligt den föreslagna bestämmelsen inte byggande för säkerhetsnätets verksamhet.

24 §. *Besiktning av utrymmen och utrustning i anslutning till säkerhetsnätet.* I paragrafen finns bestämmelser om brandsyn i byggnader, konstruktioner och utrustningsutrymmen som ansluter sig till säkerhetsnätet samt om undantagsförfaranden som gäller elsäkerhetsbesiktningar av elmateriel och elanläggningar.

Enligt 78 § i räddningslagen (379/2011) ska räddningsverket inom ramen för den tillsyn som hör till dess uppgifter förrätta brandsyn och vidta andra åtgärder som tillsynsuppgiften förutsätter. I 83 § i räddningslagen finns dock en undantagsbestämmelse i anslutning till detta, enligt vilken skyldigheten att förrätta brandsyn inte gäller platser som försvarsmakten besitter, om dessa ska hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet och försvarsmakten har meddelat den lokala räddningsmyndigheten att den själv sköter tillsynsuppgiften. Enligt nämnda bestämmelse svarar försvarsmakten för brandsynen på dessa platser. Denna undantagsbestämmelse ska inte gälla sådana byggnader, konstruktioner och utrustningsutrymmen som ansluter sig till säkerhetsnätet, eftersom dessa inte är objekt som enbart är i försvarsmaktens besittning. Information om byggnader, konstruktioner och utrustningsutrymmen som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet kan ändå vara sekretessbelagd, t.ex. med hänsyn till rikets säkerhet eller någon annan tystnadsplikt enligt lagen. Av de skäl som nämns ovan är det undantagsförfarande som gäller brandsyn nödvändigt.

Enligt 1 mom. iaktas i fråga om brandsyn i utrustningsutrymmen för säkerhetsnätet i tillämpliga delar det som i 83 § i räddningslagen bestäms om brandsynen i lokaler som försvarsmakten besitter. Detta innebär att försvarsmakten ansvarar för att övervaka brandsäkerheten i dessa objekt.

Enligt 3 § i elsäkerhetslagen (410/1996) kan undantag från bestämmelserna i den la-

gen göras i fråga om försvarsförvaltningens elmateriel och elanläggningar så som närmare föreskrivs genom förordning. Enligt 17 § 1 mom. i elsäkerhetsförordningen (498/1996) tillämpas det som i 4–6 kap. i elsäkerhetslagen bestäms om den som utför certifieringsbesiktning eller periodisk besiktning, anmälan och utlämnande av uppgifter, inte på anläggningar som med hänsyn till landets försvar ska hållas hemliga. Enligt 2 mom. i den paragrafen övervakar det ministerium som ansvarar för försvarsförvaltningen elsäkerheten för anläggningarna enligt 1 mom. genom att följa elsäkerhetslagen samt de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Dessa undantagsbestämmelser gäller inte sådan elmateriel och sådana elanläggningar som ansluter sig till säkerhetsnätet, eftersom dessa inte enbart används av försvarsförvaltningen. Information om sådan elmateriel och sådana elanläggningar som ansluter sig till säkerhetsnätet kan ändå vara sekretessbelagd, t.ex. med hänsyn till rikets säkerhet eller någon annan tystnadsplikt enligt lagen. Av de skäl som nämns ovan är det undantagsförfarande som gäller elinspektioner nödvändigt.

Enligt 2 mom. tillämpas de bestämmelser i elsäkerhetslagen som gäller den som utför certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar samt anmälningar och överlåtelse av uppgifter inte på besiktningar av sådan elmateriel och sådana elanläggningar som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet. Försvarsministeriet övervakar elsäkerheten i fråga om materielen och anläggningarna i enlighet med vad som föreskrivs i elsäkerhetslagen.

25 §. Handräckning. Enligt paragrafen är försvarsmakten, polisen, Gränsbevakningsväsendet och Kommunikationsverket skyldiga att på begäran av finansministeriet i den utsträckning det är möjligt ge de tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. handräckning för att säkerställa en störningsfri verksamhet inom säkerhetsnätets tjänsteproduktion.

Med tjänsteproduktion avses i detta sammanhang sådana uppgifter som avses i 7, 9 och 11 § i den föreslagna lagen. Handräckning kan i enlighet med bestämmelsen begäras för att både förebygga och åtgärda stör-

ningar. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt för den myndighet som är skyldig att ge handräckning att överväga innehållet i och omfattningen av handräckningen samt resurserna för den.

5 kap. **Ikraftträdande**

26 §. Ikraftträdande. Enligt 1 mom. föreslås lagen träda i kraft den 20 .

27 §. Övergångsbestämmelse som gäller ordnandet av uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om hur de uppgifter som sköts av tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster och informations- och kommunikationstekniska tjänster ska ordnas under en övergångsperiod.

Enligt 1 mom. är försvarsmakten och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret tillhandahållare av säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster enligt 6 §, medan Förvaltningens IT-central tillhandahållare av säkerhetsnätets informations- och kommunikationstekniska tjänster enligt 8 § högst till den 31 december 2014. Den föreslagna bestämmelsen breddar uppgiftsområdena för försvarsmakten, Förvaltningens IT-central och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret under övergångsperioden.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att de myndigheter som avses i den självständigt ska sköta sin andel av uppgifterna. Enligt 1 mom. är det möjligt att under övergångsperioden fördela ansvaret för uppgifterna mellan försvarsmakten, Statens IT-servicecentral vid Statskontoret och den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 § i den föreslagna lagen, beroende på när överföringen av funktioner och uppgifter sker i praktiken. Med tanke på skötseln av uppgiftshelheten är det i praktiken nödvändigt att sörja för tillräckliga samarbetsförfaranden mellan alla ansvariga aktörer. Även de myndigheter som styr verksamheten bör övervaka att verksamheten och samarbetet förlöper smidigt.

Enligt 2 mom. omfattas försvarsmakten, Förvaltningens IT-central och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret inte av skyldigheten i 8 § 2 mom., att i administrativt och funktionellt hänseende ska avskilja den verksamhet som avses i den föreslagna lagen

från sin övriga verksamhet. Däremot omfattas dessa aktörer nog av skyldigheten att i ekonomiskt hänseende avskilja verksamheterna. Verksamheterna kan under övergångsperioden avskiljas i ekonomiskt hänseende med hjälp av de metoder för bokföring och kostnadsberäkning som tillämpas för närvarande. Förvaltningens IT-central är ett internt servicecenter inom statsförvaltningen som finansierar sin verksamhet med serviceavgifter (nettobudgetering). Under övergångsperioden tillhandahåller centralen informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet inom ramen för serviceavtal. Avsikten är att Förvaltningens IT-central ska ingå serviceavtal om de informations- och kommunikationstekniska tjänsterna med tillhandahållaren av integrationstjänster, som företräder dem som använder tjänsterna. Under övergångsperioden får de som är tillhandahållare av tjänster ta ut sådana avgifter för sina tjänster som avses i 20 §.

Regeringens finanspolitiska ministerutskott förordade den 26 november 2012 ett linjeval, enligt vilket statsförvaltningens icke branschspecifika IKT-tjänster ska sammanföras till ett gemensamt servicecenter åren 2013–2015. Enligt linjevalet ska de icke branschspecifika IKT-tjänsterna inom statsförvaltningen (informationssäkerhet och beredskap på grundnivå, förhöjd nivå och hög nivå) sammanföras till servicecentret med iakttagande av principerna om överlåtelse av rörelse. Med statens icke branschspecifika IKT-tjänster avses sådana tjänster som kan tillhandahållas eller genomföras utan betydande branschspecifikt kunnande och som grundar sig på utrustning och datatekniska lösningar, inklusive den teknik som hänför sig till dessa, som används allmänt.

28 §. Övergångsbestämmelse som gäller användningsskyldigheten. Enligt paragrafen ska en i 3 § avsedd myndighet och andra användare av säkerhetsnätet ta i bruk säkerhetsnätets tjänster senast när de tjänster som avses i 7, 9 och 11 § är tillgängliga och när det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar tjänsten i fråga har upphört att gälla.

Med att tjänsterna är tillgängliga avses i bestämmelsen att tjänsten på ett allmänt plan beskrivs i en förordning som utfärdats med

stöd av de bestämmelser som avses ovan och att tjänsten uppfyller kraven på säkerhet, beredskap och kontinuitet samt genom ett ändamålsenligt förfarande för godkännande har godkänts för produktionsanvändning.

29 §. Övergångsbestämmelse som gäller säkerhetsnätets informationssystem. Enligt paragrafen gäller den skyldighet enligt 5 § som gäller placering av informationssystem endast informationssystem som tas i bruk eller förnyas efter det att lagen har trätt i kraft. Sådan utrustning och sådana informationssystem som omfattas av kravet på hög beredskap eller hög säkerhet och används i sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen ska enligt 5 § 3 mom. vara placerade i utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet, om det inte av tekniska eller funktionella skäl är nödvändigt att de helt eller delvis placeras i andra utrustningsutrymmen. I praktiken placeras informationssystemet antingen på sådana servrar i säkerhetsnätets utrustningsutrymme som är gemensamma för hela säkerhetsnätet eller så placeras informationssystemet på en egen separat server i säkerhetsnätets utrustningsutrymme. Informationssystemet kan också placeras på en egen server i något annat utrustningsutrymme, om det enligt 5 § 3 mom. är nödvändigt av tekniska eller funktionella skäl. I inledningsskedet av säkerhetsnätets verksamhet är det varken ändamålsenligt eller ekonomiskt att flytta befintliga servrar och informationssystem i dem till utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet förrän de servrar som nu används har kommit till slutet av sin livscykel. När ett nytt informationssystem tas i bruk eller servern till ett gammalt informationssystem förnyas ska det bedömas om informationssystemet kan placeras på gemensamma servrar som finns i utrymmen i anslutning till säkerhetsnätet. Om detta inte är möjligt, ska informationssystemet enligt vad som bestäms i 5 § 3 mom. finnas på en egen server som placeras i utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet, om det inte av tekniska eller funktionella skäl är nödvändigt att servern placeras någon annanstans.

30 §. Övergångsbestämmelse som gäller personalen. I paragrafen finns bestämmelser

om personalens ställning i samband med överlåtelse av rörelse.

Enligt paragrafen tillämpas i fråga om ordnandet av personalens ställning bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen (55/2001) och i statstjänstemannalagen (750/1994).

Bestämmelser om ordnandet av personalens ställning vid överlåtelse av rörelse finns i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen och i 5 e–5 f § i statstjänstemannalagen. Den föreslagna övergångsbestämmelsen är en hänvisningsbestämmelse, genom vilken avsikten inte är att fastställa tillämpningen eller tillämpligheten av arbetsavtalslagen eller statstjänstemannalagen. Huruvida det är fråga om en sådan överlåtelse av rörelse som avses i 10 § i arbetsavtalslagen och 5 § i statstjänstemannalagen bestäms enligt den faktiska situation som utgörs av ikraftträdandet av denna lag och de övergångsbestämmelser som gäller denna lag. Avsikten med bestämmelsen är också att klargöra och säkerställa syftet med de allmänna bestämmelserna om överlåtelse av rörelse, enligt vilka de ska tillämpas i alla fall av överlåtelse av rörelse.

Sådan överlåtelse av rörelse som följer av lagens ikraftträdande är det fråga om åtminstone när de verksamheter inom säkerhetsnätet som avses i denna lag överläts till en sådan tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §. Att anställda övergår tillsammans med verksamheten är en del av överlåtelsen av rörelsen. I denna överlåtelse av rörelse eller i sådana eventuella andra överlåtelser av rörelser som görs med stöd av denna lag ska de bestämmelser i arbetsavtalslagen och i statstjänstemannalagen som avses ovan tillämpas.

31 §. Övergångsbestämmelse som gäller överlåtelse av egendom, andra rättigheter och nätverksamheten. Enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget ska de utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet ägas av finska staten. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska äganderätten till utrustningsutrymmena och utrustningen emellertid kunna överföras till ett helt statsägt bolag enligt vad som anges i den föreslagna lagen eller i någon annan lag. Statsrådets ståndpunkt i frågan ingår i statsrådets principbeslut av den 12 maj 2011 om riktlinjerna för organisering av förvaltningens sä-

kerhetsnät (TUVE) och förvaltningsarrangemangen, enligt vilket äganderätten till sådan egendom innehas av finska staten och att Suomen Erillisverket Oy säkerställs tillräckliga rättigheter som gäller besittning och användning av denna egendom. En avsikt är också att administrationen av statsrådets datakommunikationsnät ska överföras från Statens IT-servicecentral vid Statskontoret till de tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §.

Enligt 1 mom. kan statsrådet överlåta sådana rättigheter som gäller ägande, besittning och användning av statens fasta och lösa egendom samt sådana immateriella rättigheter vilka har direkt samband med skötseln av säkerhetsnätets verksamhet samt nät- och infrastrukturverksamheten och uppgifter om den till det bolag som avses i 6 §. Statsrådet beslutar efter föredragning från finansministeriet om vilka objekt som ska överlätas och värdet av dem samt villkoren för överlåtelsen och om övriga arrangemang som gäller överlåtelsen. Statsrådet beslutar också vilken del av egendomen som överläts i utbyte mot aktier i aktiebolaget. Statsrådet kan innan den föreslagna lagen träder i kraft fatta beslut om överlåtelse av rättigheter som gäller ägande, besittning och användning av egendom samt om överlåtelse av immateriella rättigheter och av nät- och infrastrukturverksamheten och uppgifter om den. När villkoren för överlåtelsen bestäms bör det särskilt beaktas att bolaget har tillräckliga förutsättningar att uppfylla de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet. Med uppgifter om nät- och infrastrukturverksamheten avses i bestämmelsen inte bara funktionella och tekniska uppgifter, utan också t.ex. uppgifter om personal samt om lokaler och utrustningsutrymmen.

Avsikten är att tjänsteproduktionen för nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet ska basera sig dels på den nätverksamhet och den tillhörande infrastruktur som överförs från försvarsmakten, dels på den nätinfrastuktur som överförs från Statens IT-servicecentral vid Statskontoret. Verksamhetshelheten vid försvarsmakten ska överföras till den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 § som en överlåtelse av rörelse. Överlåtelsen görs så att den nuvarande verksamhetshelheten över-

förs som sådan. Centrala delar av denna är den egendom som behövs för tillhandahållandet av tjänster, den personal som tillhandahåller tjänster samt de avtal och andra förbindelser som gäller tjänsteproduktionen samt uppgifter om verksamheten. En övergångsbestämmelse som gäller personalen finns i 30 § i den föreslagna lagen och bestämmelser om överföringen av avtal och andra förbindelser finns i 32 § i den föreslagna lagen.

Avsikten är att de nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet som avses i 7 § efter övergångsperioden ska tillhandahållas av det dotterbolag till Suomen Erillisverkot Oy som avses i 6 §. För detta ändamål har man bildat bolaget Suomen Turvallisuusverkko Oy, som helt och hållet ägs av Suomen Erillisverkot Oy. Försvarsmaktens nätverksamhet och den infrastruktur som hänför sig till verksamheten överförs till Suomen Erillisverkot Oy, till en början med apportvillkor. I gengäld får staten aktier i bolaget. Verksamhetshelheten överförs därefter till Suomen Turvallisuusverkko Oy som en koncernintern överlåtelse.

Bestämmelser om skattskyldighet när det gäller staten och dess inrättningar finns i 21 § i inkomstskattelagen (1535/1992). Enligt paragrafen är staten inte skattskyldig för inkomst som den får från affärs- eller produktionsföretag som huvudsakligen verkar för att tillgodose statliga inrättnings behov eller av fartygs-, flyg- och biltrafik, järnvägar, kanaler, hamnar eller post-, tele- och radioinrättningar. Den verksamhet som med stöd av övergångsbestämmelserna i 27, 30, 31, 32 och 33 § i den föreslagna lagen överförs från staten till de aktiebolag som tillhandahåller nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet genererar inte beskattningsbar inkomst för staten enligt inkomstskattelagen. Denna del av säkerhetsnätets verksamhet är för närvarande inte avgiftsbelagd service inom staten och den är endast till för statsförvaltningen. Inte heller det tillhandahållande av informations- och kommunikationstekniska tjänster, som för närvarande sköts av Förvaltningens IT-central och som eventuellt överförs till att tillhandahållas av en organisation som inrättats till följd av en förberedelse av sammanförandet av icke branschspecifika IKT-uppgifter inom statsförvaltningen, genererar

beskattningsbar inkomst för staten enligt inkomstskattelagen. De tjänster som för närvarande tillhandahålls av Förvaltningens IT-central används i huvudsak av statens ämbetsverk och inrättningar. Således medför de verksamhetsöverlåtelser som föreslås i denna lag inga inkomstskattepåföljder.

Enligt lagen om överlåtelseskatt (931/1996) ska överlåtelseskatt betalas på överlåtelse av äganderätt till fastigheter och värdepapper. Avsikten är att ingen fast egendom ska överlåtas till den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §. De byggnader, konstruktioner och utrustningsutrymmen som ansluter sig till nät- och infrastruktur-tjänsterna i säkerhetsnätet ska ägas och besittas av tillhandahållaren av tjänster. Till den del dessa finns på en fastighet som ägs av staten får tillhandahållarna av tjänster de rättigheter som behövs när det gäller besittning och användning av den fasta egendomen.

I 2 mom. finns en bestämmelse som preciserar villkoren för den överlåtelse av nät- och infrastrukturverksamheten som avses i 1 mom. Enligt 2 mom. ska informationssäkerheten i de informationssystem och den datakommunikation som den som tillhandahåller säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster använder i den verksamhet som avses i 7 § bedömas inom tre år efter det att denna lag har trätt i kraft med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation och lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet. Dessa lagar kommer enligt sina bestämmelser om tillämpningsområde inte direkt att gälla det aktiebolag som avses i 6 § i den föreslagna lagen. I säkerhetsnätet kommer sekretessbelagd och säkerhetsklassificerad information dessutom att behandlas och därför ska tillhandahållarna av tjänster ha informationssystem och datakommunikationsarrangemang som ovillkorligen uppfyller de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet. På grund av dessa omständigheter har det ansetts vara motiverat att i lagförslaget ta in en uttrycklig hänvisningsbestämmelse till de författningar som avses ovan.

Bestämmelser om klassificeringen av sekretessbelagda handlingar finns i 9 § i statsrådets förordning om informationssäkerheten inom statsförvaltningen. Med krav på hög informationssäkerhetsnivå avses i verksamheten enligt den föreslagna lagen att man i säkerhetsnätet tillhandahåller sådana informations- och kommunikationstekniska tjänster med beredskap på hög nivå som uppfyller kraven på informationssäkerhet enligt de skyddsnivåer IV–II som avses i 9 § i statsrådets förordning om informationssäkerheten inom statsförvaltningen samt motsvarande krav på särskilt känsligt informationsmaterial i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet. Nät- och infrastruktur-tjänsterna i säkerhetsnätet byggs så att de har bedömts och verifierats uppfylla kraven på informationssäkerhet i enlighet med lagen om bedömningsorgan för informationssäkerhet och lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation. För nåendet av skyddsnivå II krävs det särskilda arrangemang för nät- och infrastruktur-tjänsterna i säkerhetsnätet. I de särskilda arrangemangen beaktas det att bedömningen av hur skyddsnivåerna nås vid behov kan göras separat för varje enskild informations- och kommunikationsteknisk tjänst som stöder sig på säkerhetsnätet. Enligt de expertredogörelser som begärdes in under beredningen av denna proposition krävs det, i synnerhet för att nå och verifiera en informationssäkerhetsnivå på skyddsnivå II, ett mycket långt och grundligt arbete för planering, genomförande och utvärdering. Det föreslås därför att övergångsperioden för arbetet för planering, genomförande och utvärdering ska vara tre år från lagens ikraftträdande. Avsikten är dock att det arbete för planering och genomförande som görs i syfte att nå denna informationssäkerhetsnivå samt den utvärdering som sedan görs bör göras så snart som möjligt efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft. Under övergångsperioden på tre år ska de tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet som avses i 6 och 27 § i den föreslagna lagen genom samarbetsarrangemang, t.ex. genom upphandling av försvarsmakten som underleverantör, säkerställa

en tillräcklig informationssäkerhet för informationssystemen och datakommunikationen. Arbetet för planering och genomförande bör styras av finansministeriet och delegationen för säkerhetsnätets verksamhet tillsammans.

32 §. Övergångsbestämmelse som gäller avtal och andra förbindelser. Enligt paragrafen överförs sådana gällande avtal och förbindelser som direkt gäller säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster och som ingåtts av försvarsmakten, Förvaltningens IT-central, Gränsbevakningsväsendet eller Statskontoret innan denna lag trädde i kraft samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dessa vid denna lags ikraftträdande till det bolag som avses i 6 §, om inte något annat följer av 27 §.

Avsikten är att överföringen ska gälla avtal och förbindelser endast till den del de inte inverkar på hur de aktörer som överför avtal och förbindelser kan sköta sina andra uppgifter. Enligt 27 § i den föreslagna lagen är försvarsmakten och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret, vid sidan om den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §, tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet högst till utgången av 2014. Därför är det möjligt att åtminstone de avtal och andra förbindelser som försvarsmakten och Statskontoret ansvarar för i praktiken kan överföras till tillhandahållarna av tjänster först efter det att övergångsperioden har löpt ut.

33 §. Övergångsbestämmelse som gäller anhängiga ärenden. Enligt paragrafen överförs sådana ärenden som direkt gäller säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster och som är anhängiga vid försvarsmakten, Förvaltningens IT-central eller Statskontoret när denna lag träder i kraft vid denna lags ikraftträdande till det bolag som avses i 6 §, om inte något annat följer av 27 §.

Avsikten är att överföringen ska gälla anhängiga ärenden endast till den del de inte inverkar på hur de aktörer som överför anhängiga ärenden kan sköta sina andra uppgifter. Enligt 27 § i den föreslagna lagen är försvarsmakten och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret, vid sidan om den tillhandahållare av tjänster som avses i 6 §, tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet högst till utgången av 2014.

Därför är det möjligt att åtminstone de anhängiga ärenden som försvarsmakten och Statskontoret ansvarar för i praktiken kan överföras till tillhandahållarna av tjänster först efter det att övergångsperioden har löpt ut.

1.2 Kommunikationsmarknadslagen

2 §. *Definitioner.* I paragrafen ingår bl.a. en definition av termen myndighetsnät. Enligt gällande bestämmelse avses med myndighetsnät ett kommunikationsnät som byggs för behov i anslutning till allmän ordning och säkerhet, räddningsuppgifter eller befolkningsskyddet och i vilket anslutningar kan tillhandahållas utom myndigheterna även andra användargrupper som är nödvändiga med hänsyn till skötseln av ovan avsedda uppgifter.

Till följd av den bestämmelse i 2 § i den föreslagna lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät som gäller skyldigheten att använda säkerhetsnätet föreslås det att definitionen i 2 § i kommunikationsmarknadslagen ändras så att i den tas in användningsändamål i anslutning till skötseln av statens ledning och säkerhet, försvaret, gränssäkerheten, sjöräddningen, nödcentralsverksamheten, invandringen och den prehospitala akutsjukvården. Syftet med ändringen är att undvika en motstridighet mellan de användningsändamål som fastställs i de ovan nämnda bestämmelserna. En motstridighet skulle kunna leda till en situation där de uppgifter som avses i bestämmelserna och som sköts av andra än de myndigheter som avses i 3 § i den föreslagna lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och som ska använda säkerhetsnätet inte nödvändigtvis får rätt att använda säkerhetsnätet. Till övriga delar är bestämmelsen i 2 § i kommunikationsmarknadslagen oförändrad.

Med statens ledning och säkerhet avses i detta sammanhang en sådan uppgiftshelhet som enligt 3 § 2 mom., 57 och 65 § i grundlagen hör till republikens president och statsrådet. Den uppgiftshelhet som består av statens ledning och säkerhet samt försvaret omfattar enligt artikel 4 i fördraget om Europeiska unionen också väsentliga statliga funk-

tioner, särskilt funktioner vars syfte är att hävda staternas territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Definitionen på statens ledning och säkerhet påverkas för sin del också av de riktlinjer som fastställs i statsrådets principbeslut av den 16 december 2010 om en säkerhetsstrategi för samhället.

Med försvar avses i bestämmelsen sådan verksamhet om vilken bestäms i lagen om försvarsmakten. Gränssäkerhet anses t.ex. enligt motiveringen till lagen om gränsbekvakningsväsendets förvaltning (RP 6/2005 rd) omfatta åtgärder med vars hjälp man förebygger och avvärjer framför allt olaglig invandring och deltar i bekämpningen av gränsoverskridande brottslighet som äventyrar rikets inre eller yttre säkerhet antingen självständigt eller i samarbete med andra myndigheter. I den föreslagna bestämmelsen avses med räddningsverksamhet de räddningsväsendets uppgifter, om vilka det bestäms i räddningslagen. Med sjöräddning avses i bestämmelsen sådan verksamhet om vilken bestäms i sjöräddningslagen. Med nödcentralsverksamhet avses nödcentraltjänster enligt lagen om nödcentralsverksamhet. Med uppgifter i anslutning till invandring avses uppgifter som fastställs i utlänningslagen. Med prehospital akutsjukvård avses den prehospitala akutsjukvårdens uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I förslaget till lag om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät ingår ett bemyndigande att utfärda förordning i följande bestämmelser:

– 7 § 4 mom.: Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster, tjänsterna, omfattningen av användningen av tjänsterna, utrustningsutrymmen och utrustning samt om de förfaringssätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

– 9 § 3 mom.: Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster, tjänsterna, omfattningen av använd-

ningen av tjänsterna samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

– 10 § 1 mom.: Bestämmelser om valet av den som tillhandahåller integrationstjänster och om de krav som gäller denna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

– 11 § 4 mom.: Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller integrationstjänster, tjänsterna, omfattningen av användningen av tjänsterna samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

– 16 § 2 mom.: Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om de krav på säkerhet, aktionsberedskap och annan beredskap samt kontinuitet som avses i 7, 9, 11 och 12 § samt om den prioritet och skyndsamhet samt den övriga viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster för och användningen av säkerhetsnätet som avses i 13 §.

– 17 §: Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I konstitutionellt hänseende ska propositionen granskas med beaktande av grundlagens bestämmelser om utfärdande av förordningar, statens ägande, ordnandet av statsförvaltningen, Ålands särställning, det kommunala självstyret och överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter. Propositionen ger inte anledning till begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna enligt 2 kap. i grundlagen.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett be-

myndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska det dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, utfärdas den av statsrådet.

Lagförslaget innehåller flera sådana bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning som på ett exakt och avgränsat sätt fastställer det materiella innehållet och den materiella omfattningen av bemyndigandet. De förordningar som utfärdas med stöd av den föreslagna lagen kan inte gälla individens rättigheter, skyldigheter eller förmåner, utan i dem kan endast föreskrivas närmare än i lag om den verksamhet och det samarbete som bedrivs av myndigheter inom den offentliga förvaltningen och av andra enheter. I propositionen är det som helhet betraktat fråga om att trygga de krav som hänför sig till statens ledning och säkerheten i samhället, eftersom dessa frågor är av omfattande samhällslig betydelse och principiellt viktiga. Därför föreslås det att de förordningar som behövs alltid ska utfärdas av statsrådet med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i lagförslaget.

Enligt 92 § 2 mom. i grundlagen kan statlig fast egendom överlåtas endast med riksdagens samtycke eller enligt vad som anges genom lag. Enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget är utgångspunkten att de utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet ska ägas av finska staten. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska äganderätten till utrustningsutrymmena och utrustningen emellertid kunna överföras till ett helt statsägt bolag enligt vad som anges i den föreslagna lagen eller i någon annan lag. I 31 § i lagförslaget finns en specialbestämmelse om detta, enligt vilken statsrådet ska kunna överlåta bl.a. fast egendom till det bolag som avses ovan.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. Enligt motiveringen till den föreslagna bestämmelsen

är det dock ändamålsenligt att det alltid genom lag ska föreskrivas om betydande arrangemang som gäller statsförvaltningen.

Enligt lagförslaget ska säkerhetsnätets verksamhet bestå av två delområden: säkerhetsnätet och styrningen av det. Med säkerhetsnätets verksamhet avses den administrativa, funktionella, ekonomiska och tekniska helhet av dessa delområden, inom vilken styrningen av och tillsynen över säkerhetsnätet samt de tjänster och tjänsteproducenter som hör samman med säkerhetsnätet sammanförs. Avsikten är att säkerhetsnätets verksamhet som helhet betraktat ska bilda en offentlig förvaltningsuppgift, där det huvudsakliga ansvaret bärs av de myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället, som också utövar offentlig makt i anslutning till verksamheten och som t.ex. fattar alla förvaltningsbeslut i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet. Dessa myndigheter är de myndigheter som deltar i styrningen av säkerhetsnätets verksamhet. Till verksamhetshelheten föreslås emellertid också höra sådana offentliga serviceuppgifter som kräver teknisk och funktionell specialakkunskap, som utförs under myndigheternas styrning och övervakning och som stöder myndigheternas verksamhet och genomförandet av deras beslut samt om vilka det bestäms i 7, 9 och 11 § i lagförslaget. I dessa uppgifter fattas det emellertid inga förvaltningsbeslut som t.ex. gäller en individs eller ett företags rättigheter, skyldigheter eller förmåner, och därför är det heller inte fråga om utövning av offentlig makt. Med anledning av detta kan, enligt lagförslaget, även andra än myndigheter inom den offentliga förvaltningen ansvara för dessa uppgifter. Enligt 6 § i lagförslaget är en sådan tillhandahållare av tjänster aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt och hållet ägs av staten, eller ett dotterbolag till det och som är tillhandahållare av nät- och infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet samt en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som avses i 8 och 10 § i lagförslaget.

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland har landskapet antingen helt eller delvis lagstift-

ningsbehörighet bl.a. i fråga om allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, byggnads- och planväsendet samt hälso- och sjukvård.

På grund av de bestämmelser som nämns ovan bör propositionens förhållande till Ålands självstyrelse granskas särskilt med beaktande av 2, 3, 23 och 24 § i lagförslaget. Enligt 2 § 1 mom. i lagförslaget ska skyldigheten att använda säkerhetsnätet gälla myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och kommunikation som hänför sig till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralverksamheten, invandringen och den prehospitala akutsjukvården och där kraven på hög säkerhet och beredskap iakttas. Enligt 3 § i lagförslaget är de myndigheter som omfattas av skyldigheten att använda säkerhetsnätet bl.a. de myndigheter som avses i polisförvaltningslagen, de räddningsmyndigheter som avses i räddningslagen, de myndigheter som avses i sjöräddningslagen och de myndigheter som ansvarar för den prehospitala akutsjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. I 23 § i lagförslaget finns dessutom en undantagsbestämmelse om bygglovsförfarandet, medan det i 24 § 1 mom. finns en undantagsbestämmelse om brandsyn. Med beaktande av dessa omständigheter kommer lagen inte att tillämpas i landskapet Åland till den del som lagstiftningsbehörigheten i ärendet hör till landskapet enligt självstyrelselagen för Åland.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Propositionens förhållande till kommunernas självstyrelse bör granskas särskilt med beaktande av 2 och 3 § i lagförslaget. Enligt 2 § 1 mom. i lagförslaget ska skyldigheten att använda säkerhetsnätet gälla myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och kommunikation som hänför sig till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralverksamheten, invandringen och den prehospitala akutsjukvården och där kraven

på hög säkerhet och hög beredskap iakttas. Enligt 2 mom. förutsätter skyldigheten att använda säkerhetsnätet också användning av de gemensamma tjänsterna i nätet samt de utrustningsutrymmen, den utrustning och den övriga infrastruktur som avses i 2 kap. i den föreslagna lagen. I 3 § i lagförslaget föreslås det att de myndigheter som omfattas av användningsskyldigheten bl.a. är de räddningsmyndigheter som avses i räddningslagen, de myndigheter som avses i sjöräddningslagen och de myndigheter som ansvarar för den prehospitala akutsjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Med stöd av de bestämmelser som nämns ovan ska lagförslaget också gälla kommunala myndigheter. De skyldigheter som åläggs i den föreslagna lagen och de bestämmelser som tas in i förordning och som preciserar skyldigheterna gäller kommunala myndigheter endast när de utför uppgifter som föreskrivs för dem i lag (jfr GrUU 46/2010 rd). Däremot omfattar skyldigheterna inte sådana uppgifter som den kommunala myndigheten med stöd av sin självstyrelse har åtagit sig att sköta.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-säkerheten eller andra krav på god förvalt-

ning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Enligt lagförslaget utövas den offentliga makt som hör samman med säkerhetsnätets verksamhet endast av statliga myndigheter. Till verksamhetshelheten föreslås emellertid också höra sådana offentliga serviceuppgifter som kräver teknisk och funktionell special-sakkunskap, som utförs under dessa statliga myndigheters styrning och övervakning och som stöder den verksamhet som bedrivs av dessa myndigheter, men där det likväl inte är fråga om utövning av offentlig makt. Med anledning av detta kan, enligt lagförslaget, även andra än myndigheter inom den offentliga förvaltningen ansvara för dessa uppgifter. Enligt 6 § i lagförslaget är en sådan tillhandahållare av tjänster aktiebolaget Suomen Erillisverkot Oy, som helt och hållet ägs av staten, eller ett dotterbolag till det och som är tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet samt en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som avses i 8 och 10 § i lagförslaget.

På dessa grunder kan det anses att propositionen överensstämmer med grundlagen, varför de föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden säkerställa att den kommunikation som samarbetet mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och obruten samt att säkerställa att den information som behövs vid beslutsfattandet och ledningen är lättillgänglig, integrerad och konfidentiell.

Denna lag tillämpas på den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och användningen av dess tjänster samt på den övriga säkerhetsnätets verksamhet. Säkerhetsnätet är ett i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) avsett myndighetsnät som ägs och förvaltas av staten och som uppfyller kraven på hög beredskap och hög säkerhet i enlighet med vad som särskilt föreskrivs i lag eller bestäms med stöd av lag. Till säkerhetsnätet hör ett kommunikationsnät och med det direkt sammanhörande utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur samt säkerhetsnätets gemensamma tjänster.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på säkerhetsnätet vad som i kom-

munikationsmarknadslagen föreskrivs om myndighetsnät.

2 §

Skyldighet att använda säkerhetsnätet

Säkerhetsnätet ska användas i myndigheternas interna, inbördes och externa samarbete och kommunikation som ansluter sig till statens ledning och säkerhet, försvaret, den allmänna ordningen och säkerheten, gränssäkerheten, räddningsverksamheten, sjöräddningen, nödcentralverksamheten, invandringen och den prehospitla akutsjukvården och där kraven på hög beredskap eller hög säkerhet iaktas.

Användning av säkerhetsnätet förutsätter användning av de gemensamma tjänster som avses i 2 kap. samt säkerhetsnätets utrustningsutrymmen, utrustning och annan infrastruktur.

3 §

Skyldiga att använda säkerhetsnätet

De som hör till följande användargrupper ska använda säkerhetsnätet när de sköter uppgifter i anslutning till sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom.:

1) republikens presidents kansli och de ministerier som avses i lagen om statsrådet (175/2003),

2) de myndigheter som avses i lagen om försvarsmakten (551/2007),

3) de myndigheter som avses i polisförvaltningslagen (110/1992),

4) de myndigheter som avses i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005),

5) räddningsväsendets myndigheter som avses i räddningslagen (379/2011),

6) Nödcentralsverket som avses i lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010),

7) de myndigheter som avses i sjöräddningslagen (1145/2001),

8) de myndigheter som avses i utlänningslagen (301/2004),

9) de myndigheter som avses i tullagen (1466/1994),

10) de myndigheter som ansvarar för den prehospitála akutsjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

4 §

Annan användning av säkerhetsnätet

Säkerhetsnätet kan användas även av andra användare än de som avses i 3 §, om nätet används för skötseln av uppgifter i anslutning till verksamhet som avses i 2 § 1 mom., användaren hör till en sådan användargrupp inom myndighetsnätet som bestäms i enlighet med kommunikationsmarknadslagen och finansministeriet har godkänt användaren som användare av säkerhetsnätet.

Aktiebolaget Suomen Erillisverket Oy, som helt och hållet ägs av staten, och ett dotterbolag till det, som tillhandahåller tjänster inom myndighetsradionätets verksamhet, får använda säkerhetsnätet för skötseln av sina uppgifter i anslutning till myndighetsradionätets verksamhet.

5 §

Säkerhetsnätets utrustningsutrymmen, utrustning och informationssystem

De utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet ska vara i finska statens ägo eller besittning. Ägande-, besittnings- eller användarrätten till de utrustningsutrymmen och den utrustning som staten äger kan dock överlåtas till ett bolag som avses i 6 § enligt

vad som föreskrivs i denna lag eller någon annan lag.

De utrustningsutrymmen och den utrustning som direkt hör samman med säkerhetsnätet ska finnas i Finland och tjänsterna ska produceras i Finland. Administreringen av och tillsynen över utrustningsutrymmena, utrustningen och tjänsteproduktionen ska skötas i Finland. Den utrustning och de tjänster som direkt hör samman med säkerhetsnätet får också finnas utanför Finlands gränser, om det är nödvändigt av funktionella skäl.

Sådan utrustning och sådana informationssystem som omfattas av kravet på hög beredskap eller hög säkerhet och används direkt i sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. ska vara placerade i utrustningsutrymmen i anslutning till säkerhetsnätet, om det inte av tekniska eller funktionella skäl är nödvändigt att de helt eller delvis placeras i andra utrustningsutrymmen.

2 kap.

Tjänsteproduktionen i säkerhetsnätet

6 §

Tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster

Tillhandahållare av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet är aktiebolaget Suomen Erillisverket Oy som helt och hållet ägs av staten.

Syftet med bolagets verksamhet vid skötseln av de uppgifter som anges i denna lag är inte att uppnå företagsekonomisk vinst. Bolaget ska administrativt, funktionellt och ekonomiskt avskilja den verksamhet som avses i denna lag från sin övriga verksamhet.

Tillhandahållaren av nät- och infrastruktur-tjänster i säkerhetsnätet kan också vara ett dotterbolag som Suomen Erillisverket Oy separat bildat för detta ändamål och som helt och hållet ägs av nämnda bolag. Dotterbolaget får inte ha andra uppgifter eller funktioner och det får inte ha som syfte att uppnå företagsekonomisk vinst.

Om inte något annat bestäms i denna lag, ska bestämmelserna i aktiebolagslagen (624/2006) tillämpas på bolaget.

7 §

Uppgifterna för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster

Den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet ska

1) med ensamrätt producera, upprätthålla och utveckla säkerhetsnätets nättjänster,

2) med ensamrätt administrera säkerhetsnätets utrustningsutrymmen och utrustning samt producera, upprätthålla och utveckla andra gemensamma infrastruktur tjänster i säkerhetsnätet,

3) inom sitt uppgiftsområde svara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster kan i sitt uppdrag anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhandahållaren av nät- och infrastruktur tjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren begära finansministeriets utlåtande i frågan. Tillhandahållaren av nät- och infrastruktur tjänster får anlita försvarsmakten som underleverantör för att bygga och upprätthålla ett undervattenskabelnät för säkerhetsnätet samt Försvarsförvaltningens byggverk för att bygga, låta bygga och upprätthålla utrustningsutrymmen för säkerhetsnätet.

Tillhandahållaren av nät- och infrastruktur tjänster får för skötseln av de uppgifter som avses i 1 mom. avtala med teleföretag som är verksamma i Finland om anskaffning och överlåtelse av användarrätter till säkerhetsnätets fiberkapacitet och till antennplatser och platser för säkerhetsnätsutrustning.

Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster, tjänsterna och användningen av tjänsterna, utrustningsutrymmen och utrustning samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster

Uppgiften som tillhandahållare av informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet sköts av en myndighet inom den offentliga förvaltningen eller en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som särskilt utsetts för denna uppgift. Statsrådet fattar efter föredragning från finansministeriet beslut om vem som ska tillhandahålla informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet och om överföringen av statens rättigheter och skyldigheter i anslutning till verksamheten.

Syftet med den verksamhet som den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet bedriver får inte vara att uppnå företagsekonomisk vinst då tillhandahållaren sköter sina uppgifter enligt denna lag. Den som tillhandahåller tjänster ska i administrativt, funktionellt och ekonomiskt hänseende avskilja den verksamhet som avses i denna lag från sin övriga verksamhet.

9 §

Uppgifterna för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster

Den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet ska

1) med ensamrätt tillhandahålla, upprätthålla och utveckla gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster i säkerhetsnätet,

2) inom sitt uppgiftsområde ansvara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster kan i sitt uppdrag anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhan-

dahållaren av informations- och kommunikationstekniska tjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren begära finansministeriets utlåtande i frågan.

Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller informations- och kommunikationstekniska tjänster, tjänsterna och användningen av tjänsterna samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

10 §

Tillhandahållare av integrationstjänster

Uppgiften som tillhandahållare av integrationstjänster i säkerhetsnätet sköts av en myndighet inom den offentliga förvaltningen eller en aktör inom den informations- och kommunikationstekniska branschen som särskilt utsetts för denna uppgift. Finansministeriet beslutar om vem som ska tillhandahålla integrationstjänster i säkerhetsnätet. Statsrådet fattar efter föredragning från finansministeriet beslut om överföringen av statens rättigheter och skyldigheter i anslutning till verksamheten. Bestämmelser om valet av den som tillhandahåller integrationstjänster och om de krav som gäller denna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet ska i ekonomiskt hänseende avskilja verksamheten enligt denna lag från sin övriga verksamhet.

11 §

Uppgifterna för den som tillhandahåller integrationstjänster

Den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet ska

1) med ensamrätt ansluta tjänsterna i säkerhetsnätet till användarnas andra informations- och kommunikationstekniska tjänster och svara för förmedlingen och tillhandahå-

landet av denna servicehelhet i förhållande till användarna,

2) inom sitt uppgiftsområde svara för att de krav på säkerhet, aktionsberedskap, annan beredskap och kontinuitet som gäller säkerhetsnätet uppfylls under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Den som tillhandahåller integrationstjänster kan anlita underleverantörer i den omfattning finansministeriet beslutar. Tillhandahållaren av integrationstjänster ansvarar för underleverantörens arbete enligt samma villkor som för sitt eget arbete. Innan den som tillhandahåller integrationstjänster beslutar om upphandling från en underleverantör ska tillhandahållaren begära finansministeriets utlåtande i frågan.

Den som tillhandahåller integrationstjänster och dess underleverantör har rätt att använda säkerhetsnätet i den utsträckning detta är nödvändigt för att de ska kunna utföra sina uppgifter.

Närmare bestämmelser om uppgifterna för den som tillhandahåller integrationstjänster, tjänsterna och användningen av tjänsterna samt om de förfaringsätt och informationssystem som stöder tillhandahållandet av tjänsterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Beredskapskyldighet

Om ett företag eller en sammanslutning svarar för de uppgifter som avses i 7, 9 eller 11 §, ska företaget eller sammanslutningen genom beredskapsplaner och förberedande åtgärder med tanke på verksamheten vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder se till att dess verksamhet fortsätter så störningsfritt som möjligt vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Företaget eller sammanslutningen ska under ledning av de myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället delta i sådan beredskapsplanering som ansluter sig till försvaret samt i sådana övningar som höjer beredskapen i samhället i syfte att främja ak-

tionsberedskapen vid störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

13 §

Prioritetsklassificering i fråga om produktion av tjänster och användningen av säkerhetsnätet

Under normala förhållanden och vid störningar under normala förhållanden beslutar finansministeriet om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet.

Under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011) ska bestämmelserna i beredskapslagen iaktas i fråga om det beslutsfattande som gäller prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet.

Under ett sådant försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd (1083/1991) fattar försvarsmakten beslut om prioritet och skyndsamhet samt annan viktighetsklassificering i fråga om produktionen av tjänster i och användningen av säkerhetsnätet.

3 kap.

Styrning och tillsyn

14 §

Allmän administrativ styrning

Finansministeriet svarar för den allmänna administrativa styrningen av säkerhetsnätets verksamhet.

15 §

Ägarstyrning

Statsrådets kansli ansvarar för ägarstyrningen i fråga om det bolag enligt 6 § som tillhandahåller nät- och infrastrukturtjänster i säkerhetsnätet i enlighet med vad som be-

stäms i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

16 §

Strategisk styrning

Finansministeriet svarar för den strategiska och ekonomiska styrningen av säkerhetsnätets verksamhet samt för styrningen av den informations- och kommunikationstekniska aktionsberedskapen, övriga beredskapen och säkerheten.

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om de krav på säkerhet, aktionsberedskap och annan beredskap samt kontinuitet som avses i 7, 9, 11 och 12 § samt om den prioritet och skyndsamhet samt den övriga viktighetsklassificering i fråga om den produktion av tjänster och användning av säkerhetsnätet som avses i 13 §. Bestämmelserna kan gälla sådana arrangemang i fråga om serviceverksamheten i säkerhetsnätet som är nödvändiga för att säkerställa samarbetet och kommunikationen mellan den högsta statsledningen och de myndigheter och andra aktörer som är viktiga med tanke på säkerheten i samhället samt tekniska krav och förfaringssätt i anslutning till denna verksamhet.

17 §

Delegationen för säkerhetsnätets verksamhet

Som finansministeriets stöd vid den strategiska styrningen samt vid planeringen, utvecklandet och uppföljningen av samt tillsyner över den verksamhet som bedrivs av de tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. finns delegationen för säkerhetsnätets verksamhet, som statsrådet tillsätter för viss tid. Delegationen leds av finansministeriet och dessutom är åtminstone statsrådets kansli, utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten, Försörjningsberedskapscentralen samt Finlands Kommunförbund rf företrädare i delegationen. Delegationen har till uppgift att delta i beredningen av förordningar som utfärdas och beslut som fattas med stöd av

bestämmelserna i denna lag samt av andra ärenden som ansluter sig till den strategiska och ekonomiska styrningen och uppföljningen av samt tillsynen över säkerhetsnätets verksamhet. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och mandatperiod samt uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §

De styrande myndigheternas deltagande i ledningen av verksamheten hos den som tillhandahåller nät- och infrastruktur tjänster

Styrelsen för Suomen Erillisverket Oy ska ha ett tillräckligt antal företrädare för de myndigheter som styr säkerhetsnätets verksamhet enligt 17 §.

19 §

Kund- och samarbetsgruppen för säkerhetsnätets verksamhet

Som stöd för delegationen för säkerhetsnätets verksamhet finns kund- och samarbetsgrupp för säkerhetsnätets verksamhet, som har till uppgift att samordna behoven hos de aktörer som svarar för säkerhetsnätet och verksamheten, nätanvändarna och intressentgrupperna inom säkerhetsnätet.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

20 §

Avgifter för tjänsterna

De tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet som avses i 2 kap. kan ta ut avgifter för de prestationer och tjänster som de tillhandahåller med stöd av denna lag. Avgifterna får inte överstiga beloppet av de totala kostnader som tillhandahållandet av prestationen eller tjänsten medför för tillhandahållaren.

21 §

Offentlighet och sekretess

Vad som bestäms om myndigheter i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas på de tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. och deras underleverantörer när de sköter sina uppgifter enligt denna lag.

Bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande i fråga om dem som är anställda av sådana tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. eller av deras underleverantörer och som behandlar sekretessbelagda uppgifter i anslutning till säkerhetsnätets verksamhet finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Finansministeriet har trots sekretessbestämmelserna rätt att av de myndigheter och i denna lag avsedda andra aktörer som deltar i säkerhetsnätets verksamhet få de uppgifter som direkt behövs för skötseln av de uppgifter som enligt denna lag hör till ministeriet.

De tillhandahållare av tjänster i säkerhetsnätet som avses i 6 och 8 § har trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra, av någon annan myndighet inom den offentliga förvaltningen och av den som tillhandahåller integrationstjänster i säkerhetsnätet få de uppgifter som direkt behövs för skötseln av de uppgifter som enligt denna lag hör till de tillhandahållare av tjänster som avses ovan.

22 §

Personalsäkerhet

Av den personal som sköter uppgifter i säkerhetsnätet krävs sådan pålitlighet som uppgifterna förutsätter och som vid behov kan utredas i enlighet med vad som särskilt bestäms eller föreskrivs om detta.

23 §

Byggnader som hänförs till säkerhetsnätet

Byggnader, konstruktioner och anläggningar som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet får uppföras på områden som besitts av staten eller av ett bolag som svarar för de uppgifter som avses i 7, 9 eller 11 § utan tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Bestämmelserna om myn-

digheternas tillsyn över byggnadsarbete gäller inte byggande för säkerhetsnätets verksamhet.

24 §

Besiktning av utrymmen och utrustning i anslutning till säkerhetsnätet

I fråga om brandsyn i byggnader, konstruktioner och utrustningsutrymmen som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet iaktas det som i 83 § i räddningslagen bestäms om brandsynen i lokaler som försvarsmakten besitter.

De bestämmelser i elsäkerhetslagen (410/1996) som gäller den som utför certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar samt anmälningar och överlåtelse av uppgifter tillämpas inte på besiktningar av sådan elmateriel och sådana elanläggningar som direkt ansluter sig till säkerhetsnätet. Försvarsministeriet övervakar elsäkerheten i fråga om materielen och anläggningarna i enlighet med vad som föreskrivs i elsäkerhetslagen.

25 §

Handräckning

Försvarsmakten, polisen, Gränsbevakningsväsendet och Kommunikationsverket är skyldiga att på begäran av finansministeriet i den utsträckning det är möjligt ge de tillhandahållare av tjänster som avses i 2 kap. handräckning för att säkerställa en störningsfri verksamhet inom säkerhetsnätets tjänsteproduktion.

5 kap.

Ikraftträdande

26 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

27 §

Övergångsbestämmelse som gäller ordnandet av uppgifter

Försvarsmakten och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret är tillhandahållare av säkerhetsnätets nät- och infrastruktur-tjänster enligt 6 § högst till den 31 december 2014.

Förvaltningens IT-central är tillhandahållare av säkerhetsnätets informations- och kommunikationstekniska tjänster enligt 8 § högst till den 31 december 2014.

Försvarsmakten, Förvaltningens IT-central och Statens IT-servicecentral vid Statskontoret omfattas inte av skyldigheten i 8 § 2 mom. att i administrativt och funktionellt hänseende avskilja den verksamhet som avses i denna lag från sin övriga verksamhet.

28 §

Övergångsbestämmelse som gäller användningsskyldigheten

En i 3 § avsedd myndighet och andra användare av säkerhetsnätet ska ta i bruk säkerhetsnätets tjänster senast när de tjänster som avses i 7, 9 och 11 § är tillgängliga och det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar tjänsten i fråga har upphört att gälla.

29 §

Övergångsbestämmelse som gäller säkerhetsnätets informationssystem

Den skyldighet enligt 5 § som gäller placering av informationssystem gäller endast informationssystem som tas i bruk eller förnyas efter det att lagen har trätt i kraft.

30 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

I fråga om ordnandet av personalens ställning tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen (55/2001) och i statstjänstemannalagen (750/1994).

31 §

Övergångsbestämmelse som gäller överlåtelse av egendom, andra rättigheter och nätverksamheten

Statsrådet kan överlåta sådana rättigheter som gäller ägande, besittning och användning av statens fasta och lösa egendom samt sådana immateriella rättigheter vilka har ett direkt samband med skötseln av säkerhetsnätets verksamhet samt nät- och infrastrukturverksamheten och uppgifter om den till det bolag som avses i 6 §. Statsrådet beslutar efter föredragning från finansministeriet om vilka objekt som ska överlåtas och värdet av dem samt villkoren för överlåtelsen och om övriga arrangemang som gäller överlåtelsen. Statsrådet beslutar vilken del av egendomen som ska överlåtas i utbyte mot aktier i aktiebolaget. Statsrådet kan innan denna lag träder i kraft fatta beslut om överlåtelse av rättigheter som gäller ägande, besittning och användning av egendom samt om överlåtelse av immateriella rättigheter och av nät- och infrastrukturverksamheten och uppgifter om den.

Informationssäkerheten i de informationssystem och den datakommunikation som den som tillhandahåller säkerhetsnätets nät- och infrastrukturtjänster använder i den verksamhet som avses i 7 § ska bedömas inom tre år efter det att denna lag har trätt i kraft med

iakttagande av lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation (1406/2011) och lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet (588/2004).

32 §

Övergångsbestämmelse som gäller avtal och andra förbindelser

Sådana gällande avtal och förbindelser som direkt gäller säkerhetsnätets nät- och infrastrukturtjänster och som ingåtts av försvarsmakten, Förvaltningens IT-central, Gränsbevakningsväsendet eller Statens IT-servicecentral vid Statskontoret innan denna lag trädde i kraft samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dessa överförs vid denna lags ikraftträdande till det bolag som avses i 6 §, om inte något annat följer av 27 §.

33 §

Övergångsbestämmelse som gäller anhängiga ärenden

Sådana ärenden som direkt gäller säkerhetsnätets nät- och infrastrukturtjänster och som är anhängiga vid försvarsmakten, Förvaltningens IT-central eller Statens IT-servicecentral vid Statskontoret när denna lag träder i kraft överförs vid denna lags ikraftträdande till det bolag som avses i 6 §, om inte något annat följer av 27 §.

2.

Lag**om ändring av 2 § i kommunikationsmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) 2 § 9 punkten som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

9) *myndighetsnät* ett kommunikationsnät som byggts för behov i anslutning till statens ledning och säkerhet, försvaret, allmän ordning och säkerhet, gränssäkerhet, räddnings-

verksamhet, sjöräddning, nödcentralsverksamhet, invandring, prehospital akutsjukvård eller befolkningsskyddet och i vilket anslutningar kan tillhandahållas utom myndigheterna även andra användargrupper som är nödvändiga med hänsyn till skötseln av ovan avsedda uppgifter,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 23 maj 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Förvaltnings- och kommunminister *Henna Virkkunen*